Băieţi de caracter care au schimbat lumea
Archer Wallace
Colecţia Cărţilor Rare

Editura Little Lamb
Băieţi de caracter care au schimbat lumea
Copyright © Constantine C. Coca, 2001
Toate drepturile rezervate
Primul tipar în limba română – Noiembrie 2005
Publicată de editura Little Lamb, Suceava
Autor: Archer Wallace
Traducerea: Marcela Burzo
Editarea: Constantine C. Coca
Coperta: Liviu Bursuc
Nicio parte a acestei publicaţii nu poate fi reprodusă, sau transmisă electronic, mecanic, prin fotocopiere, înregistrare audio sau în orice alt fel fără permisiunea în scris a proprietarului de copyright.

Băieţi de caracter care au schimbat lumea face parte din
Colecţia Cărţilor Rare a editurii
Little Lamb

Într-o lume care nu întotdeauna mai ştie să aprecieze şi să aplaude adevăratele valori, eroismul şi perseverenţa, veţi citi aici despre copii care au înţeles că suferinţa este un pas aproape necesar succesului. Hans Andersen, Samuel Morse, Robert Fulton, Isaac Pitman şi Joseph Haydn sunt doar câţiva din exemplele care vor da oricărui copil speranţă, curaj şi motivaţia de a deveni tot ceea ce ar fi în planul lui Dumnezeu pentru ei.

Pentru mai multe informaţii despre aceste cărţi clasice, luaţi legătura cu noi la numărul

0744544579, prin e-mail la littlelambromania@yahoo.com sau scrieţi-ne pe adresa

Editura Little Lamb
C.P. 42, O.P. 6
Suceava, cod 720340
jud. SUCEAVA

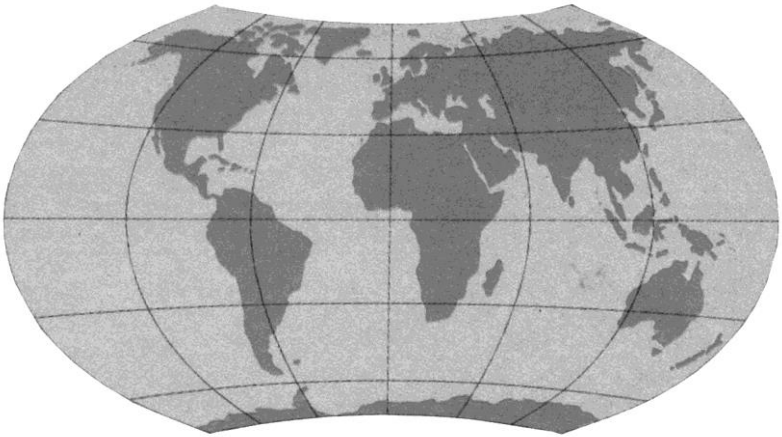

Capitolul I

Băiatul irlandez care a ajuns cel mai mare negustor al Canadei

Î

Într-o zi din 1847, un băiat irlandez de treisprezece ani s-a angajat la un negustor pe nume Smith în oraşul Portglenone din Irlanda. Micul băiat, pe nume Timothy Eaton făcea parte dintr-o familie cu nouă copii. Tatăl murise cam în jurul timpului când s-a născut Timothy şi apăsătoarea responsabilitate de a avea grijă de cei patru băieţi şi cinci fete a rămas pe umerii mamei răbdătoare şi harnice.

Băieţii fără de tată sunt grav dezavantajaţi, dar ca şi compensaţie este faptul că, în general învaţă să se descurce, şi Timothy Eaton a învăţat să facă aceasta. Într-o zi câţiva colegi de-ai să-i l-au tachinat din cauza hainelor sale croite acasă şi băiatul, stând cu spatele la perete, s-a bătut cu batjocoritorii săi până i-a potolit. Din acea zi el a fost respectat de întreaga şcoală şi nu au mai fost ironii pe seama hainelor sale.

Domnul Smith pentru care Timothy a început să lucreze avea aproape orice fel de marfă. Avea bunuri ambalate, îmbrăcăminte, produse de băcănie, articole de fierărie, fainã, alimente şi medicamente. Orele treceau greu şi munca era grea. Câtva timp băiatul a dormit sub tejgheaua magazinului şi acest lucru îi era convenabil pentru că deseori munca sa zilnică începea dis de dimineaţă şi nu înceta înainte de miezul.

Nu departe se afla oraşul Ballymena şi în zilele de târg Timothy trebuia să se trezească la ora patru dimineaţa pentru a-i servi pe fermierii care îşi duceau produsele la târg. Pentru că aceştia deseori beau până se îmbătau, băiatul nu a uitat niciodată aceste experienţe şi s-a hotărât că, dacă va avea vreodată propriul său magazin nu va vinde sub nicio formă băuturi alcoolice.

Prin tot ţinutul erau mulţi oameni zdrenţăroşi care mergeau din casă în casă cerşind haine vechi şi apoi le aduceau la magazinul domnului Smith ca să le schimbe pentru produsele ce le doreau. O parte din îndatoririle lui Timothy era să sorteze aceste zdrenţe, şi în acest fel a învăţat rapid să distingă între bumbac şi lână. Aceasta era munca ce nu-i plăcea băiatului, în special din cauză că diferite tipuri de boli erau transmise prin cârpele murdare. De mai multe ori a vrut să renunţe, dar când şi-a dat seama că, dacă nu îşi termina perioada de ucenicie, mama sa ar fi pierdut un contract de 500 de dolari, s-a hotărât să-şi îndeplinească contractul.

Odată Timothy fusese trimis în interes de serviciu într-un loc aflat la cincisprezece kilometri faţă de Portglenone. Patronul său trebuia să treacă cu maşina pe acolo în acea zi şi i-a spus băiatului că dacă va fi la un anumit timp într-un anume loc, îl va duce înapoi cu maşina. Timothy şi-a terminat treaba şi a ajuns în acel loc cu o întârziere de mai puţin de un minut şi, deşi l-a văzut pe băiat grăbindu-se, domnul Smith a plecat intenţionat, lăsându-l pe băiat să parcurgă cu greu cei cincisprezece kilometri până acasă. Credea că aşa îl va învăţa pe băiat să fie punctual şi, orice ar fi gândit Timothy despre această lecţie, nu a spus nimic, dar şi-a întipărit-o în memorie.

Timothy şi-a terminat ucenicia într-un timp în care în Irlanda condiţiile erau foarte grele. Peste tot era suferinţă şi sărăcie şi chiar şi bărbaţii harnici şi ambiţioşi abia puteau câştiga îndeajuns pentru a trăi. Toţi fraţii şi surorile lui Timothy, cu o excepţie, au emigrat în Canada şi au trimis scrisori în Irlanda în care spuneau despre oportunităţile mai bune şi despre libertatea din ţara pe care au ales-o. Timothy a luat cei 500 de dolari pe care îi câştigase în timpul uceniciei lui şi ceasul de argint pe care i l-a dat domnul Smith şi a navigat înspre Canada.

Primul său loc de muncă din Canada a fost la un magazin dintr-un sat, la Glen Williams; mai târziu s-a mutat la Kirkton cu două din surorile lui, unde a început prima sa aventură în domeniul

afacerilor cu un magazin general la ţară, împreună cu poşta locală. După ce a câştigat în acest mod experienţă, s-a alăturat fratelui său James la un magazin de modă şi galanterie din oraşul St. Mary. A rămas acolo opt ani şi prin energia şi priceperea sa, a construit o afacere de succes. În această perioadă s-a căsătorit şi şi-a făcut o casă a lui.

În 1868, Timothy şi fratele său James au dizolvat parteneriatul, James decizând să rămână în St. Mary, în timp ce Timothy s-a mutat în Toronto. Oraşul avea atunci o populaţie de 70.000 de locuitori şi puţini oameni şi-au dat seama că era destinat să ajungă un oraş atât de mare. Timothy Eaton avea numai treizeci şi cinci de ani în 1869 când a cumpărat mica afacere de vânzare en detail a domnului Jennings, de la colţul străzilor Queen şi Yonge. Tranzacţia a avut loc în casa domnului Jennings, pe strada Maitland la numărul 17, şi în dimineaţa următoare la ora opt, Timothy Eaton a tras obloanele magazinului şi astfel s-a născut Compania T. Eaton.

Pe atunci nu erau preţuri fixe; cumpărăturile se făceau prin negociere. Când un proprietar de magazin cerea un preţ pentru un anumit produs, nu se aştepta să îl primească, şi cumpărătorul nu lua în serios primul preţ. Preţul era numai un punct de pornire pentru negociere. A face cumpărături era un joc obositor şi o bătălie a inteligenţelor pentru a vedea cine poate să facă o afacere mai bună. De asemenea, proprietarul magazinului era rar plătit cu bani. În mod obişnuit primea produse de la fermă, pe care trebuia să le vândă pentru a obţine bani. Tânărul irlandez proprietar de magazin a fost convins de mult timp că aceste metode de a face afaceri nu erau bune nici pentru clienţi, nici pentru negustor.

Primul lui articol publicitar dintr-un ziar a apărut în 8 decembrie 1869 şi a anunţat cumpărarea afacerii de la domnul Jennings. Mai era şi un anunţ uimitor că bunurile aveau să fie vândute numai pe bani, şi mai mult, fiecare produs va avea un preţ fix.

Acest anunţ publicitar a creat multă uimire. A fost urmat de amuzament şi de câteva batjocuri. Sistemul de negociere şi de schimb de bunuri a existat pentru atât de mult timp, încât nimeni nu părea să creadă că o afacere poate avea succes prin alte metode. Oamenii cu experienţă au întrebat cine era tânărul irlandez obraznic care credea că poate schimba peste noapte obiceiurile oamenilor. Ei au spus că în câteva luni afacerea sa va falimenta, alţii au spus că se va întâmpla numai în câteva săptămâni.

Timothy Eaton nu a fost descurajat de aceste predicţii. Ştia că sistemul de negociere în afaceri era necinstit. Cu un preţ fix, chiar şi un copil putea face afaceri. Era nevoie numai de bani şi de o descriere a produsului dorit şi copilul putea fi tratat la fel de corect ca şi o persoană adultă. Noul magazin a mers înainte. Cumpărătorii comparau preţurile din magazinul lui Eaton cu toate celelalte şi în general, avantajul era de partea irlandezului.

Pe atunci, când un client intra într-un magazin, era aproape obligat să cumpere ceva, indiferent dacă era sau nu mulţumit. Dacă ezita, era înduplecat, implorat şi nu era lăsat în pace şi chiar era insultat. Dacă totuşi reuşea să scape fără să cumpere nimic, era făcut să se simtă ca un câine bătut care fuge. Timothy Eaton a hotărât să schimbe toate acestea. Şi-a instruit vânzătorii să fie politicoşi şi săritori, să facă tot ce le stă în putinţă pentru a răspunde nevoilor clienţilor, dar să nu preseze pe nimeni să cumpere ceva. Rezultatul natural a fost că oamenilor nu le era teamă să intre în magazin şi să inspecteze bunurile. În curând, magazinul lui Eaton era cel mai frecventat din oraş.

Mintea domnului Eaton era întotdeauna deschisă noilor idei. Era mai mult decât doritor să asculte pe oricine avea de făcut vreo sugestie. Biograful său, domnul George G. Nasmith, afirmă: „Dacă Timothy Eaton ar trăi astăzi el ar fi în conformitate cu timpurile de azi sau chiar înaintea lor şi ar accepta cele mai avansate idei dacă i-ar creşte eficienţa afacerilor sale".

Într-o zi când magazinul devenise foarte mare, domnul Eaton a văzut la muncă un irlandez înalt pe care nu îl mai văzuse până atunci.

— De cât timp eşti aici? a întrebat el.

— Nu este treaba dumitale, a răspuns omul, care nu l-a recunoscut.

— Dar ce faci? a continuat domnul Eaton.

Omul i-a răspuns:

— Îmi văd de treaba mea şi v-aş sfătui să faceţi la fel. Mergeţi mai încolo şi nu blocaţi trecerea.

Domnul Eaton s-a amuzat foarte tare şi a spus cu un aer firesc: „Omul acesta are dreptate. Aş vrea să am 500 de oameni care să-şi vadă de treaba lor şi să facă pe fiecare să-şi vadă de treaba lui".

Afacerea lui Eaton a continuat să crească în mod constant, chiar rapid. În 1870 avea patru angajaţi; în 1874, paisprezece; în 1876,

douăzeci şi cinci; şi în 1881, patruzeci şi opt. Timp de mai mulţi ani, domnul Eaton, ca şi ceilalţi oameni de afaceri, îşi cumpăra singur mărfurile, dar în 1880, şi-a arătat încrederea în discernământul vânzătorilor săi şi i-a trimis să facă cumpărături pentru firmă. Şi-a selectat angajaţii cu mare grijă apoi i-a plasat în funcţii care cereau încredere şi responsabilitate, care le-au dat curaj.

În 1884 s-a publicat primul catalog Eaton. Era o cărţulie micuţă de 32 de pagini, dar a fost începutul unui volum mare şi atractiv care este acum tipărit în fiecare an. În 1886 a fost montat primul lift. A costat 11.000 de dolari şi s-a dovedit a fi o asemenea atracţie pentru clienţi încât într-o dimineaţă au afişat o regulă care spunea că pasagerii vor folosi liftul numai la urcare şi trebuie să coboare pe scări; totuşi, această regulă a fost curând schimbată.

Timothy Eaton s-a convins de faptul că va trebui în curând să producă multe din bunurile vândute în magazin şi astfel în 1886, a deschis o fabrică mică de jaluzele. Această mişcare a fost curând urmată de deschiderea altor fabrici, iar astăzi, numai fabrica Eaton din Toronto are mai mult de patru mii de angajaţi.

Dezvoltarea afacerii lui Timothy Eaton a fost cea mai mare de felul ei din Canada. Sucursale au fost deschise într-o mulţime de alte oraşe din Canada şi sunt puţine întreprinderi comerciale în toată lumea care se pot compara cu această afacere. Înaltul simţ al onoarei şi dragostea pentru corectitudine care l-au marcat pe domnul Eaton au rămas ca o tradiţie în afacere.

Domnul Eaton a murit în ultima zi a lunii ianuarie, în 1907. După patruzeci şi şapte de ani de la sosirea lui în Canada, ca un băiat irlandez necunoscut, marele comerciant a fost îngropat în timp ce era jelit de o naţiune întreagă. De îndată ce ştirea morţii lui a fost făcută publică, mesaje pline de simpatie şi respect au început să curgă din toată lumea, până când au fost primite mii de mesaje, unul dintre ele fiind de la guvernatorul general al Canadei.

Timothy Eaton a făcut ceva foarte dificil şi neobişnuit. A devenit comerciantul cu cel mai mare succes al naţiunii şi în acelaşi timp şi-a păstrat respectul şi admiraţia, chiar şi al rivalilor săi de afaceri. A fost născut în condiţii umile, fiind unul din cei nouă copii la părinţi şi orfan de tată încă de la naştere, iar prin cinstea lui, consideraţia faţă de alţii şi energia lui, a lăsat un exemplu care îi va inspira pe băieţii ambiţioşi din orice ţară.

Capitolul II

Nici şchiopătatul, nici necazurile nu l-au înfrânt

N

Ici unui băiat nu i-a plăcut să zburde în aer liber mai mult decât lui Walter Scott. El s-a născut în data de 15 august 1771, în Edinburgh, Scoţia. În primele 18 luni de viaţă, a fost la fel de sănătos ca orice copil. Apoi a fost lovit de o febră care a durat mai multe zile, în urma căreia a rămas şchiop pe viaţă. Părinţii lui au încercat orice remediu pe care îl ştiau şi au cerut ajutor, dar fără niciun rezultat.

Bunicul său, doctorul Rutherford, i-a sfătuit pe părinţi să-l trimită pe copil să locuiască cu el la ţară şi să facă cât mai multe exerciţii în aer liber; astfel, copilul şchiop a ajuns la casa bunicului său din Sandy-Knowe. Doctorul Rutherford spunea că Walter ar putea fi vindecat dacă ar fi înfăşurat într-o piele de oaie proaspăt ucisă. Au făcut şi lucrul acesta. Una dintre primele amintiri ale lui Walter era aceea a unui om bătrân cu părul alb şi cu un ceas, în timp ce el se târa cu greu în urma lui.

Walter a devenit favoritul oamenilor de la ţară şi al dealurilor acoperite cu iarbă. Avea un ponei Shetland încântător, nu mai mare decât un câine Saint-Bernard. Poneiul îl urma pe Walter în casă şi venea ori de câte ori îl striga pe nume. Când era foarte mic, Walter era dus pe stânci şi ochii lui miraţi priveau oile în timp ce păşteau iarba din apropiere. Câinii ciobăneşti pentru care Scoţia este faimoasă, s-au obişnuit repede cu micuţul şchiop care gângurea încântat când aceştia îi lingeau faţa. Când a mai crescut, copilul devenea uneori nervos din cauza piciorului său bolnav şi încerca să alerge împreună cu animalele sale dragi. Deşi nu reuşea să facă acest lucru, viaţa în aer liber l-a făcut un copil robust şi a ajuns unul dintre cei mai mari iubitori de animale care a trăit vreodată.

El cutreiera dealurile Scoţiei şi asculta povestirile oamenilor simpli. Avea o memorie excelentă şi citea fiecare carte pe care o putea găsi, astfel că, la vremea tinereţii, capul său era plin de cunoştinţe despre istoria Scoţiei. A cunoscut războinicii bătrâni care erau bucuroşi să-i povestească despre bătăliile în care luptaseră cu mulţi ani înainte.

Erau multe ruine pitoreşti ale vechilor castele; nu departe se afla şi câmpia Flodden şi Bannockburn. Astfel, imaginaţia băiatului era fără asemuire şi părea că trăieşte din nou zilele emoţionante ale istoriei.

Când auzea o povestire sau asculta citirea uneia, părea că uită de toate şi retrăieşte scenele prezentate. O dată când mama sa citea cu voce tare o scrisoare pe care o primise, în care era vorba despre un naufragiu, el a devenit agitat şi interesat. Şi-a ridicat mâinile şi a strigat tare: „S-a rupt catargul! Se va prăbuşi! Vor pieri cu toţii". Cu altă ocazie, un unchi l-a dus să vadă o piesă scrisă de Shakespeare: „Cum vă place". A fost o experienţă minunată pentru Walter şi a trăit piesa, astfel încât, atunci când Orlando şi fratele său se certau în primul act, el a strigat: „De ce se ceartă; nu sunt fraţi?" Adesea era rugat să citească cu voce tare sau să spună poveştile care l-au încântat; dar când făcea lucrul acesta, devenea atât de entuziasmat încât ascultătorii lui nu se puteau abţine să nu râdă. Aceasta îl deranja pentru că era un băiat sensibil şi nu suporta să se râdă de el. Mama lui obişnuia să-i spună că dacă nu ar fi fost şchiop, ar fi fost soldat şi acest lucru ar fi fost o mare nenorocire şi pierdere pentru lumea întreagă; deci, handicapul său nu era decât o binecuvântare deghizată.

La şaisprezece ani Walter a fost trimis să facă liceul la Edinburgh. Despre această perioadă din viaţa lui spunea mai târziu: „N-am fost un elev excepţional la liceu; exerciţiile pe care le făceam erau dezordonate şi nu mă prea puteam baza pe ele". Adevărul este că erau câteva materii care nu-i plăceau şi nu avea performanţe deosebite la ele, însă datorită faptului că citea mult şi avea cunoştinţe vaste despre istoria Scoţiei şi din folclor îi uimea pe colegii şi profesorii săi. Mai târziu a studiat dreptul şi în 1792, la douăzeci şi unu de ani, a fost admis la Facultatea de Drept.

Pasiunea lui nu era pentru această profesie; el dorea să scrie povestiri romantice despre istoria Scoţiei. Obişnuia să spună că legea este „un labirint pustiu şi strâmt de forme şi convenienţe". Trăise aşa de mult timp în aer liber, cutreierând dealurile având câini, oi şi ponei drept companie, încât munca într-un birou nu i se potrivea. Din fericire, a fost numit ajutor de şerif în Selkirkshire şi această slujbă îi lăsa destul timp liber pe care şi-l dedica scrierii.

La început, Walter Scott a fost un ascultător atent al poveştilor pentru ca mai târziu să devină el însuşi un povestitor de primă mână.

„Mă pricepeam mult mai bine la joacă decât la şcoală”, a spus el. Nu era prost, chiar dacă unul dintre profesorii săi i-a zis că era, ci era un băiat căruia îi plăcea să-i adune pe ceilalţi în jurul lui şi să le stârnească imaginaţia prin descrierile vii ale bătăliilor şi prin povestiri romantice. Nu putea să participe la jocurile din şcoală, dar în general găsea alţi băieţi care nu se jucau şi le spunea: „Haideţi să vă spun o poveste”. Acum a sosit vremea când putea să scrie după placul inimii sale.

Timp de douăzeci şi cinci de ani, Walter Scott a scris romane şi poeme despre istoria Scoţiei, cărţi încântătoare ce l-au făcut faimos în întreaga lume. Poeziile sale erau bune; proza scrisă de el era mult mai bună. Prima dată a scris „Waverley” urmată de „Guy Mannering”, „Colecţionarul de Antichităţi”, „Piticul Negru”, „Rob Roy”, „Inima lui Midlothian”, „Mortalitatea la bătrâneţe”. Curând, Walter Scott a devenit cel mai faimos scriitor britanic şi prin vânzările enorme ale cărţilor sale a ajuns bogat.

În 1811 a cumpărat o fermă pe malurile râului Tweed lângă Melrose, a construit o cabană acolo şi în mod treptat şi-a mărit şi înfrumuseţat domeniul, pe care l-a numit Abbotsford. Casa însăşi a fost înfrumuseţată atât în exterior, cât şi în interior. Camerele impunătoare, erau înconjurate cu armuri, săbii, suliţe şi tot soiul de steaguri şi relicve. Tablouri minunate decorau pereţii. Abbotsford era ca un mare muzeu unde fiecare tablou amintea de o viaţă extraordinară şi fiecare relicvă amintea o bătălie. Clădirea era înconjurată de copaci maiestuoşi care se întindeau până în locul în care râul Tweed murmura încetişor în drumul său spre mare.

Acestea au fost cele mai fericite zile din viaţa lui Walter Scott; părea să aibă tot ce i-ar fi dorit inima. Era înconjurat de câinii săi iubiţi care păreau aproape umani; atât erau de inteligenţi şi afectuoşi. Câinii aveau voie să intre în casă, de fapt, ei aveau locul lor în sufragerie. Era Hamlet, zgomotos şi gălăgios ca un băiat mare şi afurisit; *Marda*, câine de vânătoare mascul, serios şi demn; Finette, un prepelicar[1] cu o blană ca de mătase; cei doi mici terieri Pepper şi Mustard şi toţi îl vegheau pe Scott şi părea că îi înţeleg fiecare cuvânt. În fiecare dimineaţă după micul dejun, se pornea şchiopătând spre pădure urmat

---

[1] Prepelicar, prepelicari, s.m. – Rasă de câini de vânătoare de talie mare, cu urechile lăsate în jos, folosită pentru vânatul mic

de câinii săi, lătrând toţi bucuroşi şi destul de des însoţiţi de Hinse, o pisică mare şi gri care refuza categoric să fie lăsată la o parte.

Scott avea un terier pe nume Camp şi de multe ori povestea cu câinele aşa cum ar fi povestit cu un prieten bun. Dacă Scott era plecat pentru o vreme şi servitorul spunea: „Camp, stăpânul se întoarce acasă prin vad", sau prin altă direcţie, Camp pornea imediat spre locul menţionat. După câţiva ani, sărmanul Camp a murit de bătrâneţe şi a fost îngropat chiar sub fereastra lui Scott. Sofia, fetiţa lui, i-a spus unei prietene: „Tata a plâns o noapte întreagă după moartea lui Camp". Vizitatorilor de mai târziu ai domeniului Abbotsford li se arăta locurile în care sunt îngropaţi anumiţi câini de-ai lui Scott.

Primul mare necaz din viaţa lui Walter Scott a fost că a rămas şchiop, dar a depăşit cu curaj acest obstacol. Al doilea mare necaz a venit în 1826, când avea vârsta de cincizeci şi cinci de ani. Nu e uşor de explicat pe scurt ce s-a întâmplat, dar a fost un dezastru financiar care nu numai că l-a lăsat fără niciun ban, ci a ajuns şi să aibă mari datorii. El a intrat în parteneriat cu o casă de editură care a falimentat. Scott nu era un bun om de afaceri şi nimeni nu a fost mai surprins decât el atunci când şi-a pierdut dintr-odată tot ce strânsese într-o viaţă.

Scott a fost doborât de această lovitură. Prietenii s-au oferit să-i împrumute bani, dar el a refuzat. Creditorii săi erau de acord să accepte atât cât putea el să plătească, dându-i posibilitatea să scape de povara acestor datorii, dar el a refuzat. S-a decis să-şi dedice timpul rămas din viaţă pentru scrierea cărţilor, astfel încât să-şi poată achita datoriile. „Voi rezolva totul cu mâna mea dreaptă", a declarat el. A fost o decizie măreaţă pe care numai un om curajos şi onest ar fi luat-o. El nu mai era tânăr şi în aceeaşi zi în care a jurat să-şi plătească datoriile, a scris în jurnalul său: „Îmi doresc adesea să pot dormi fără să mă mai trezesc".

Datoria sa se ridica la peste 700.000 de dolari. A renunţat la casa sa încântătoare de la Abbotsford chiar dacă aproape i s-a frânt inima când a făcut lucrul acesta pentru că acolo era întreaga lui colecţie de tablouri minunate, mobila şi comorile adunate de o viaţă şi iubea fiecare piatră şi fiecare stâlp, fiecare deal şi fiecare vale din frumosul domeniu. Pentru a-i adânci tristeţea, soţia pe care o iubea era pe moarte şi la câteva luni de la mutare a decedat. El a închiriat o casă în Edinburgh unde timp de câţiva ani a lucrat la sarcina lui uriaşă cu o energie neobosită şi cu o perseverenţă extraordinară. La sfârşitul a doi

ani, el plătise creditorilor săi uimitoarea sumă de 200.000 de dolari. A muncit atât de mult încât creierul său ostenit a cedat parţial şi în 1830 a fost lovit de o paralizie din care niciodată nu şi-a revenit complet. În aceste zile, el a scris „Guy Mannering", „Ivanhoe" şi alte cărţi valoroase care nu păstrează nicio urmă a agoniei ce l-a costat pe autor pentru scrierea lor.

Scria indiferent dacă se simţea bine sau bolnav. În unele zile asistentul său îl implora să se odihnească, dar el refuza. Spunea că poate să facă lucrul acesta şi îl va face. Prietenii nu aveau cum să nu vadă modul în care munca îl distrugea; părul îi albise într-un an şi anxietatea l-a făcut să-şi piardă puterea. Atunci s-a întâmplat un lucru emoţionant şi frumos. Creditorii săi recunoscători s-au întâlnit şi au luat următoarea hotărâre:

„Domnul Walter Scott este rugat să accepte mobila sa, vesela, aşternuturile, tablourile, cărţile şi tot felul de curiozităţi drept cel mai bun mod al creditorilor de a-şi exprima aprecierea lor pentru o purtare deosebit de onorabilă şi aprecierea şi mulţumirea lor pentru eforturile fără seamăn şi pline de succes pe care el le-a făcut şi continuă să le facă pentru ei".

Înrăutăţirea stării sale de sănătate l-a determinat să ia o pauză. În octombrie 1831, guvernul britanic a pus o navă la dispoziţia sa şi a navigat spre Italia. În timp ce era în Italia s-a îmbolnăvit mai grav şi s-a îndreptat spre casă. A fost adus înapoi în grabă. A fost o călătorie lungă şi obositoare pentru el dar în cele din urmă a ajuns la Londra şi după o scurtă odihnă a fost dus în Scoţia. Pe măsură ce se apropia de Abbotsford, era tot mai bucuros. Când a ajuns acasă, a fost înconjurat de prieteni dragi, câinii săi favoriţi i-au ieşit bucuroşi în întâmpinare, şi-au frecat boturile de mâinile sale şi i-au lins faţa ca şi cum l-ar fi sărutat. Atunci omul cel puternic s-a frânt, a suspinat ca un copil şi inima sa s-a umplut de o bucurie ciudată.

A mai rezistat puţină vreme. În fiecare zi mâini iubitoare îl salutau în jurul ţinuturilor minunate ale Abbotsford-ului. El admira trandafirii, mângâia cu drag fiecare câine pe creştet şi se juca cu părul nepoţilor săi. „Am văzut multe la vremea mea", spunea el, „dar nimic ca şi casa mea – haide să-i mai fac turul o dată".

Într-o zi, ginerele şi biograful său, J.G. Lockhart stătea lângă el.

 Citeşte-mi, a spus Scott.

Lockhart a aruncat o privire la miile de cărţi care se odihneau pe

rafturi.

— Din ce carte vrei să-ţi citesc? a întrebat el.

— De ce mai întrebi? Nu este decât o singură carte, a răspuns Scott.

Lockhart a înţeles; a luat Biblia şi a citit din Evanghelia după Ioan: „Să nu vi se tulbure inima. Aveţi credinţă în Dumnezeu şi aveţi credinţă în Mine. În casa Tatălui Meu sunt multe locaşuri. Dacă n-ar fi aşa, v-aş fi spus. Eu mă duc să vă pregătesc un loc".

Scott a fost adânc mişcat. „Aceasta este o mare mângâiere", a murmurat el, „o mare mângâiere". După câteva zile l-a chemat din nou pe Lockhart şi i-a zis: „Dragul meu, fii un om bun… fii un om bun. Nimic altceva nu-ţi va da linişte când vei zace aici".

Scott a murit liniştit la 21 septembrie 1832. Nu a reuşit să-şi plătească toate datoriile, dar a făcut o încercare extraordinară, chiar dacă efortul i-a scurtat viaţa şi i-a adus tristeţe. A lăsat în urma lui amintirea unui om care a fost printre cei mai interesanţi scriitori ai timpului său şi unul dintre cei mai onorabili oameni care au trăit vreodată.

Capitolul III

Un băiat căruia îi era dor de casă a inventat telegraful

Î

N anul 1811 un tânăr american de douăzeci de ani a plecat spre Anglia să studieze pictura. Traversarea oceanului dura mult mai mult pe atunci şi era o adevărată aventură. Tânărul, pe nume Samuel Morse, era singur şi îi era dor de casă. Prima lui scrisoare trimisă acasă conţinea următoarele cuvinte:

„Aş dori ca această scrisoare să vă liniştească, pentru că în timp ce scriu mi-o imaginez pe mama dorind să aibă veşti despre sosirea mea şi gândindu-se la miile de accidente care mi s-ar fi putut întâmpla. Mi-aş dori să pot comunica imediat aceste informaţii; dar 4.800 de kilometri nu pot fi parcurşi într-o secundă şi avem de aşteptat cel puţin patru săptămâni lungi până să primim veşti unii de la alţii".

Această aşteptare de patru sau cinci săptămâni îl nemulţumea pe tânărul Samuel Morse. Era nerăbdător să audă veşti de acasă şi ştia că tatăl şi mama sa vor fi îngrijoraţi până când vor primi scrisoarea lui.

El s-a născut în oraşul Charleston din statul Massachusetts, în 27 aprilie 1791. La prima şcoală pe care a urmat-o a avut o profesoară bătrână căreia îi spuneau „doamna Rand". Ea făcea disciplină în clasă cu ajutorul unei nuiele care aproape ajungea de la un capăt la celălalt al micuţei săli în care erau adunaţi. Una dintre pedepsele pe care le aplica era să-i coase de rochia ei pe vinovaţi. De mic copil, Samuel Morse a dovedit că are talent la desen şi într-o zi a desenat-o la şcoală pe doamna Rand, iar aceasta a văzut desenul. Probabil că nu era un desen care să o flateze şi cu siguranţă nu i-a plăcut, pentru că l-a cusut pe Samuel de rochia ei. Băiatul a protestat şi s-a zbătut atât de tare, încât rochia profesoarei s-a rupt şi el a căzut în partea cealaltă a sălii de clasă. În acea după-amiază, doamna Rand şi-a folosit din plin mâna dreaptă, având ca victimă un tânăr artist pe nume Samuel Morse.

La vârsta de numai paisprezece ani, Samuel a intrat la Colegiul Yale. Pe vremea aceea, cu mult înaintea descoperirii fotografiei, pictarea de portrete era o profesie pentru cei cu abilităţi artistice şi tânărul Morse era decis să devină un artist. În timpul colegiului, el a făcut multe portrete în miniatură pentru colegii săi şi talentul lui îi uimea. El a devenit foarte interesat de subiectul electricităţii şi aproape în fiecare scrisoare către părinţii săi amintea lucrările profesorului Day despre electricitate. În 8 martie 1809, el i-a scris mamei sale:

„Lucrările profesorului Day despre electricitate sunt foarte interesante şi am făcut nişte experimente deosebite. Astăzi ne-a pus pe toţi din clasă să ne ţinem de mâini şi să formăm un circuit, apoi ne-a făcut să simţim un şoc electric slab".

Dar la acea vreme nu erau oportunităţi să-ţi construieşti o carieră în domeniul electricităţii şi după absolvire, în 1810, Samuel Morse s-a decis să viziteze Anglia pentru a-şi îmbunătăţi cunoştinţele despre artă.

Pe vremea aceea se afla în Anglia un artist american faimos, Benjamin West, şi tânărul Morse avea scrisori de recomandare către el. West l-a primit şi pe lângă faptul că îi dădea lecţii, l-a pus în legătură cu persoane care îl puteau ajuta. Talentul lui Morse a fost repede recunoscut şi în 1813 a câştigat medalia de aur din partea Societăţii Artelor pentru pictura „Moartea lui Hercule". O pictură de dimensiuni mari pe acelaşi subiect i-a fost admisă la Academia Regală. Unul dintre ziarele britanice a plasat această pictură printre primele nouă dintr-o

galerie de mai mult de o mie de tablouri. Acest tablou se află acum în Muzeul de Artă al Universităţii Yale.

Morse s-a întors în America în 1815, la vârsta de douăzeci şi patru de ani şi şi-a deschis un atelier în Boston. Nu a avut prea mult succes şi timp de câţiva ani a dus o existenţă modestă. Operele sale erau lăudate, dar tablourile de dimensiuni mari nu prea aveau trecere şi îşi câştiga existenţa pictând portrete la preţul de cinci dolari fiecare. A plecat la Washington şi a executat un tablou mare în care erau 70 de personaje dintre reprezentanţii Congresului. A primit multe laude, dar nimeni nu a cumpărat tabloul şi Morse o ducea mai rău ca niciodată. S-a căsătorit în 1818, dar a fost nevoit să îşi lase soţia în Boston, în timp ce el încerca să-şi câştige existenţa în New York.

În august 1823 îi scria soţiei lui că a găsit un loc de închiriat pentru doi dolari şi un sfert pe săptămână. În luna decembrie a aceluiaşi an, îi scria iarăşi: „Banii aproape mi s-au terminat şi sunt îngrijorat. Sunt complet dezorientat şi nu ştiu ce să fac". Moartea soţiei sale din cauza unei boli de inimă în anul 1825 şi greutăţile prin care trecea aproape că l-au dărâmat.

Nu şi-a pierdut entuziasmul pentru electricitate şi urmărea dezvoltarea acestei noi ştiinţe cu mare interes, iar când auzea despre lucrări în acest domeniu, mergea ori de câte ori era posibil. Participa la lucrările experimentale ale profesorului James F. Dana care l-au impresionat şi l-au determinat să se întoarcă încă o dată spre domeniul electricităţii. În 1829, Morse a navigat spre Italia pentru a picta nişte tablouri pentru care primise un comision. A rămas acolo trei ani, şi în 1832 – anul cel mai plin de evenimente din viaţa lui Morse – a navigat înapoi spre America.

În călătoria de la Havre spre New York erau mai mulţi oameni de ştiinţă şi electricitatea a devenit subiectul favorit de discuţie. Un om de ştiinţă de seamă, doctorul Charles F. Jackson a fost întrebat dacă viteza transmiterii curentului electric era într-un fel întârziată de lungimea firului. Doctorul Jackson a răspuns că curentul electric trece instantaneu printr-un fir, indiferent de lungimea sa. Această remarcă i-a atras imediat atenţia lui Samuel Morse. El a afirmat: „Nu văd niciun motiv pentru care inteligenţa nu ar putea fi transmisă instantaneu prin electricitate". Conversaţia a mers mai departe, dar această idee a pus complet stăpânire pe Samuel Morse. Nu se mai putea gândi la altceva; spunea că ideea comunicării instantanee l-a străfulgerat cu puterea

unui şoc electric. Când şi-a luat rămas bun de la căpitanul navei „Sully" în New York, el i-a spus, jumătate în glumă, jumătate în serios: „Să nu fii surprins dacă într-o zi voi descoperi secretul comunicării instantanee cu ajutorul electricităţii".

Când Morse s-a întors în 1832 în New York, a văzut că locul său ca şi artist fusese ocupat, lumea aproape uitase de el şi în următorii câţiva ani lupta pentru supravieţuire a fost mai grea ca oricând pentru el. De mai multe ori a suferit de înfometare. Avea câţiva elevi pe care îi învăţa să picteze la un preţ foarte mic. A început să aibă speranţe atunci când s-a decis decorarea Capitoliului Naţional din Washington. Trebuia să fie angajaţi câţiva artişti pentru acest proiect şi Morse era sigur că picturile sale erau îndeajuns de bune pentru a fi selectat. Din cauza unor prejudecăţi, el a fost respins şi a simţit această lovitură ca fiind crudă şi nedreaptă.

Schimbarea în bine a venit în cele din urmă în 1835 când a obţinut un post în Departamentul de Arte al Universităţii din New York unde, în timpul zilei îşi îndeplinea îndatoririle slujbei, iar noaptea elabora experimente electrice. Ca toţi inventatorii, a făcut şi el multe încercări inutile pentru a descoperi secrete iluzorii. A desfăcut bobine de fire în camera sa şi a încercat fără încetare să trimită instantaneu un cod cu ajutorul firului. Avea nevoie disperată de ajutor financiar şi a fost norocos să-l găsească pe Alfred Vai!, unul dintre fiii judecătorului Stephen Vai! Cei doi au devenit parteneri şi progresele aveau să se vadă curând. Morse avea în jur de 500 de metri de cablu la cabinetul său de la Universitate şi în data de 2 septembrie 1837 a efectuat un experiment care s-a dovedit a fi un succes. Telegraful funcţiona. A fost un succes care întrecea toate visele lui Morse. El a dus un astfel de instrument îmbunătăţit la Washington şi şi-a prezentat invenţia pe un circuit de şaisprezece kilometri în faţa preşedintelui Van Buren şi a cabinetului său, în faţa membrilor Congresului, a miniştrilor străini şi a oamenilor de ştiinţă. A completat pe loc o petiţie pentru obţinerea patentului.

Totuşi, publicul era departe de a fi convins că toată această poveste nu este o păcăleală şi credea că banii folosiţi pentru a finanţa o invenţie aşa de ciudată şi misterioasă vor fi irosiţi. Partenerii lui Morse au suferit în acest timp mari pierderi financiare şi nu mai puteau să-l ajute. Morse a fost obligat să se întoarcă la pictarea de portrete pentru a-şi asigura un trai modest. În acest timp, inventatorul a primit tot felul

de critici, dar nici măcar o încurajare şi de nu ar fi avut o voinţă puternică, ar fi căzut în disperare.

Pe la sfârşitul anului 1838, Morse s-a hotărât să meargă la Washington şi să ceară treizeci de mii de dolari pentru a stabili comunicarea telegrafică între Washington şi Baltimore şi pentru a demonstra astfel că invenţia sa nu era o înşelătorie cum spuneau unii şi niciun vis nerealist, ci un lucru foarte util. Lungile sesiuni ale Congresului mergeau încet şi părea aproape sigur că cererea lui nu va fi luată în considerare.

Când a sosit ultima zi a sesiunilor, mai erau încă multe chestiuni care trebuiau să fie discutate. Morse a rămas în galeria străinilor simţind agonia aşteptării până la ora zece seara. Obosit şi cu inima aproape frântă a plecat fără speranţă şi nu a putut dormi toată noaptea. În dimineaţa următoare, pe când cobora scările, o tânără doamnă, doamna Ellsworth, pe care o cunoştea, i-a venit în întâmpinare şi i-a zis:

 Vreau să te felicit!

 Pentru ce? a spus el cu o privire încurcată.

 Pentru succesul propunerii tale. Cererea ta a fost aprobată.

Într-adevăr, proiectul fusese aprobat de Congres.

Cu ajutorul Congresului, Morse s-a apucat imediat să construiască o linie de şaizeci şi cinci de kilometri între Washington şi Baltimore. Prima dată au încercat să tragă firele pe sub pământ, dar a trebuit să abandoneze această idee şi până la urmă, cablurile au fost agăţate pe stâlpi. Au avut parte de dezamăgiri, greşeli şi ghinion, dar linia a fost terminată în mai 1844. În acea zi, având atenţia a sute de mii de oameni aţintită asupra sa, Morse se afla într-o cameră a Curţii Supreme din Washington şi doamna Ellsworth i-a înmânat o foaie de hârtie pe care era scris un mesaj ales de ea: „Ce a lucrat Dumnezeu”. Într-un minut, mesajul a fost primit de Alfred Vai! la Baltimore şi acesta a trimis înapoi aceleaşi patru cuvinte. Visul atâtor ani a fost împlinit; a fost stabilită comunicarea instantanee prin electricitate.

Când Morse a căutat să aducă minunata sa invenţie în Anglia, a întâmpinat o opoziţie puternică. Exceptând companiile de cale ferată, puţini oameni aveau o părere bună despre telegrafie, până când o întâmplare curioasă a făcut telegraful să devină popular. O crimă brutală a fost comisă în Londra şi se ştia că ucigaşul s-a urcat într-un tren şi urma sa coboare la staţia Paddington, care se afla într-o parte

îndepărtată a orașului. Cum se putea transmite un mesaj rapid către Paddington pentru a aresta criminalul? Agenția de cale ferată Great Western avea o linie de telegraf și au transmis rapid descrierea omului căutat prin telegraf, iar când acesta a ajuns în stație, poliția îl aștepta deja. Această arestare dramatică a atras simpatia publicului și a înlăturat prejudecata împotriva telegrafiei.

După anii de descurajare, Samuel Morse a putut să se bucure de roadele muncii sale. Era onorat aproape în fiecare țară și a fost numit membru al unor prestigioase societăți din numeroase țări. Biograful său afirma: „El a primit mai multe distincții onorifice decât orice alt cetățean". O statuie magnifică de bronz a lui Morse a fost ridicată în Central Park în New York și a fost dezvelită cu mare entuziasm într-o ceremonie în 10 iunie 1872.

Samuel Morse a trăit până la aproape optzeci și unu de ani. A murit în 1 aprilie 1872. Cu mult după ce a descoperit telegraful, el a găsit scrisoarea care o trimisese în 1810 când îi era dor de casă, scrisoarea în care își exprima dorința unei comunicări instantanee cu părinții săi din îndepărtata Americă. Bătrânul inventator a luat plicul îngălbenit de vreme și a scris de-a lungul lui: „Visam la telegraf de pe vremea când am scris această scrisoare". Astfel se face că dorul de casă al unui tânăr singuratic a fost parțial responsabil pentru una dintre cele mai utile invenții a tuturor timpurilor.

Capitolul IV

Omul care a transformat batjocurile lumii în laude

L

A începutul secolului al XIX-lea, cu mult înainte ca cineva să se gândească măcar la film, un american ingenios pe nume Robert Fulton trăia în Paris, Franța, și încerca din greu să-i facă pe ceilalți interesați de invenția sa. Nu cu mult înainte, orașul Moscova fusese distrus de foc, așa că el a ocupat o clădire mare și a ridicat o pânză imensă pe care era pictată arderea Moscovei. Mii de oameni veneau să o vadă; mulți de la distanțe mari și Robert Fulton câștiga destui bani din taxele de intrare pentru a se putea întreține în timp ce lucra la invențiile lui. Strada unde se punea această pânză era numită „Strada Panoramelor" și astfel invenția lui Fulton a fost numită „panoramă". Timp de aproape

o sută de ani, panoramele au fost foarte populare în toate locurile, dar cea a lui Fulton a fost prima dintre toate.

Robert Fulton s-a născut în Little Britain din statul Pennsylvania, SUA, la data de 14 noiembrie 1765. Tatăl său a murit pe când Robert avea trei ani şi din cauză că erau cinci copilaşi şi toţi mai mici de opt ani, mama sa văduvă s-a luptat din greu să o scoată la capăt. Din fragedă copilărie Robert s-a dovedit a avea o minte inventivă, era agitat până când nu încerca să inventeze ceva.

La vârsta de paisprezece ani avea un prieten care se numea Christopher Gumpf. Tatăl acestui băiat era pasionat de pescuit şi obişnuia să îi ia pe cei doi băieţi cu el ca să vâslească de la un loc la altul în golf în timpul pescuitului. Pe Robert îl dureau braţele şi i-a spus tovarăşului său că s-a săturat de atâta vâslit. Şi-a pus rapid creierul la lucru şi a inventat un set de vâsle care să se mişte la marginea bărcii şi să fie mânuite de o manivelă dublă. Două bucăţi de lemn erau legate împreună, formând unghiuri drepte cu o vâslă lată la fiecare capăt. Manivela era prinsă de barcă lângă capătul bărcii cu vâsla fixată pe un pivot drept cârmă. Data următoare când bătrânul domn a plecat la pescuit şi i-a luat pe băieţi cu el, a văzut invenţia lui Robert şi a fost încântat. După aceea, excursiile acestea au devenit zile pline de distracţie pentru băieţi.

Robert Fulton dorea să devină artist şi la şaptesprezece ani a plecat în Philadelphia unde a pornit o afacere ca şi pictor de portrete. Era foarte talentat la aceasta şi s-a descurcat atât de bine încât a făcut bani îndeajuns pentru a se întoarce acasă după trei ani şi pentru a cumpăra o fermă micuţă pentru mama sa şi pentru a ajuta la educarea fraţilor şi surorilor lui.

La douăzeci şi doi de ani, Robert a plecat în Anglia, având scrisori de recomandare pentru Benjamin West, un alt tânăr din Pennsylvania care avea o bună reputaţie ca şi pictor.

West s-a ocupat mult de tânărul din acelaşi stat cu el şi prin el Robert Fulton a cunoscut mulţi oameni distinşi. Unii dintre aceştia erau ingineri extraordinari; treptat, i-a revenit dragostea pentru invenţii şi s-a decis să-şi dedice viaţa ingineriei ştiinţifice.

A devenit foarte interesat de canale. Pe vremea aceea, drumurile din Anglia erau în stare foarte proastă, în Statele Unite erau şi mai rele, şi trenul nu fusese încă inventat. Fulton credea că cea mai mare parte a comerţului se va face prin sisteme de canale cu apă în orice ţară. În

timpul acestor ani, Fulton a ajuns foarte sărac. A sosit în Anglia cu numai 250 de dolari şi aceşti bani au fost cheltuiţi rapid. Deseori ajungea în asemenea situaţii încât se vedea obligat să ceară împrumut de la prieteni. O dată a avut mai puţin de 60 de cenţi şi totuşi prin minte îi treceau numai gânduri măreţe şi planuri care aveau să schimbe istoria rasei umane.

După zece ani petrecuţi în Anglia, Fulton a plecat în Franţa şi în această perioadă a inventat panorama. Mintea sa inventivă era mai activă decât oricând. A inventat o barcă subacvatică ce putea fi scufundată la nevoie şi apoi readusă la suprafaţa apei. Acesta a fost punctul de plecare pentru nava cu torpile care a fost mai apoi atât de folosită în războaiele navale. Deşi pare ciudat acum, Robert Fulton credea ca invenţia submarinelor va duce la încetarea războaielor navale, pentru că a recunoscut înainte că războiul este un lucru foarte rău.

În 1800 Fulton a terminat primul submarin pe care l-a numit Nautilus. Desigur, intervenţia sa a fost luată în râs. Mulţi l-au numit nebun şi câţiva din prietenii lui credeau că invenţia sa era doar cu puţin mai mult decât un vis ciudat. Pentru a-şi arăta încrederea sa în submarin, Fulton a rămas la bordul lui împreună cu trei bărbaţi în timp ce au testat submarinul. Nautilus a fost scufundat la o adâncime de 8 metri în râul Sena şi acolo, având numai 2 lumânări ca sursă de lumină, oamenii au rămas timp de o oră şi apoi s-au întors teferi la suprafaţă. Mai târziu Fulton a plecat cu vasul la Havre, unde s-a scufundat din nou cu el şi chiar a făcut câteva călătorii cu el pe sub apă.

Napoleon Bonaparte a devenit interesat de invenţia sa. A trimis să-l aducă pe Fulton şi l-a ascultat pe inventatorul american explicând posibilităţile submarinului. Acest interviu nu a avut niciun rezultat. Napoleon care era hotărât pentru război şi nu ezita de la nimic ce putea să îl ajute să-şi atingă scopurile, a rămas cu gândul că invenţia nu era decât o jucărie genială şi lui Fulton i s-a spus să plece. În 1803, Fulton s-a întors în Anglia unde a rămas trei ani, dar deşi guvernul britanic a arătat un interes considerabil faţă de invenţiile lui, nu au ajuns la o înţelegere satisfăcătoare cu el.

Totuşi, guvernul britanic l-a tratat cu generozitate şi i-a dat mai mult de 70.000 de dolari, astfel că pentru prima dată în viaţa lui, Fulton a putut să se dedice în totalitate invenţiei sale fără să fie îngrijorat de aspectul financiar.

Fulton s-a întors în America în 1806 şi imediat a început să-şi facă planuri să construiască un sistem comercial pe baza vapoarelor cu aburi pe râul Hudson. În timp ce era în Franţa, se împrietenise cu Robert L. Livingston, care era ambasador în ţara respectivă. Aceşti doi oameni au devenit parteneri de afaceri şi Fulton a construit vaporul Clermont care trebuia să navigheze pe râul Hudson cu ajutorul aburilor, şi aşa ceva nu mai fusese încercat în America. Cu trei ani înainte, Fulton lucra la barca lui pe Sena şi în timp ce cei ce îl priveau râdeau de el şi îl ridiculizau, el continua să meargă înainte cu construcţia navei Clermont. Vaporul avea o lungime de 40, 5 metri, o lăţime de 5, 5 metri şi cântărea 160 de tone.

În acest timp, Fulton a întâmpinat opoziţii şi a fost şi batjocorit. A fost poreclit „Fluierul" datorită zgomotului făcut de motorul Watt pe care îl importase din Anglia. Mii de oameni au venit să vadă nava Clermont, căreia mulţi îi spuneau „nebunia lui Fulton". Avea nevoie de mai mulţi bani pentru a termina vasul, iar prietenii care l-au împrumutat i-au pus condiţia ca numele lor să nu fie făcute cunoscute deoarece nu voiau ca lumea să râdă de ei pentru că au susţinut un vis nebunesc.

În dimineaţa zilei de 10 august 1806, pe malurile râului Hudson erau mii de spectatori care au venit să vadă triumful sau umilirea lui Robert Fulton. Mulţimile erau adunate în chei, pe diguri şi chiar pe acoperişul caselor care erau aproape de râu.

Pentru majoritatea spectatorilor era de necrezut că vreun tip de vas se putea mişca pe apă fără vâslaşi sau pânze dar aveau suficientă curiozitate pentru a fi martori la experiment. Printre spectatorii interesaţi se afla domnişoara Helen Livingston care a devenit mai târziu soţia lui Fulton.

Încet şi cu stângăcie, vasul Clermont a părăsit odgoanele lui cu 40 de oameni la bord sub comanda lui Fulton. Mii de spectatori priveau lung, cu o emoţie neexprimată în timp ce motorul a început să facă zgomot şi să fluiere. Va porni vasul? Atât vântul cât şi mareea îi stăteau împotrivă; va fi dus vasul în josul râului de către curent? Clermont a început să se mişte; încet, dar ferm până când toţi au putut să vadă că vasul mergea în direcţia opusă vântului şi mareei. Au început să se audă urale, la început mai şterse, apoi mai tare şi mai clar, până când au ajuns asurzitoare; batjocurile s-au transformat în laude. Motorul era alimentat cu buşteni de pin şi pe horn ieşea un fum

negru. Păstrând o viteză de mai mult de opt kilometri pe oră împotriva curentului, Clermont a ajuns la Albany care se afla la o distanţă de două sute patru zeci de kilometri.

Fulton a făcut rapid mari îmbunătăţiri şi în următorii nouă ani a construit 15 vapoare cu aburi. În curând s-a stabilit o legătură regulată de vapoare cu aburi între New York şi Albany. La început, vapoarele mergeau la intervale mari de timp; apoi s-au adăugat alte vapoare şi se făceau trei călătorii pe săptămână, preţul fiind de 7 dolari pentru un drum. Au fost stabilite apoi puncte de oprire, şi se putea călători şi pe distanţe scurte, taxa minimă fiind de 1 dolar. În 1816 Fulton a construit „Chancellor Livingston", un vapor de 526 de tone, având cabine de clasa I şi cabine de clasa a II-a, două nivele de cuşete de dormit, bucătării şi multe alte utilităţi. Era o invenţie destinată să schimbe călătoriile peste ocean în întreaga lume.

Fulton a inventat de asemenea primul feribot cu aburi. Vasul avea două capete rotunjite cu vâsle între ele şi transporta cai şi încărcături şi de asemenea pasageri între New York şi Jersey City. Chiar din 1811 aceste feriboturi aveau un program de o jumătate de oră şi cum până acum nu erau decât bărci cu vâsle, această invenţie s-a dovedit a fi un mare serviciu adus oamenilor. Desigur, toate vasele cu aburi ale lui Fulton foloseau lemne; boilerul se afla deasupra punţii şi roţile nu erau închise. Exista pericolul să se producă o încurcătură la roţi din cauza frânghiilor şi ca pasagerii să se murdărească, aşa că roţile au fost acoperite.

Este un lucru remarcabil că acest om, care a făcut aşa de puţină şcoală când era băiat, care a învăţat totul aproape de unul singur, a realizat atât de mult pentru beneficiul semenilor săi. A fost un om harnic. Când a fost în Franţa, a învăţat limbile franceză, italiană şi germană, pe lângă matematică, fizică şi chimie. Avea o energie inepuizabilă şi credea cu ardoare că invenţiile sale vor duce la creşterea considerabilă a fericirii oamenilor. A murit în 23 februarie 1815, înainte de a ajunge la cea de-a cincizecea aniversare, şi a fost îngropat în cimitirul Bisericii Trinităţii din New York, care este acum cuibărit printre zgârie-norii marelui oraş.

Capitolul V

Nepotul unui sclav mişcă inimile prin cântecele sale

Î

N 1887 un băiat negru s-a născut într-o căsuţă mică din Curryville, în statul Georgia. Bunicul său fusese sclav şi după războiul civil, când câteva sute de hectare au fost date foştilor sclavi, a obţinut un teren de 4 hectare. Când Roland Hayes – pentru că aşa se numea băiatul negru – s-a născut, tatăl său se lupta din greu să-şi întreţină familia care creştea, dar a fost rănit de un butuc care a căzut şi l-a lovit atât de rău, încât coloana lui vertebrală nu a mai fost dreaptă niciodată; pentru tot restul vieţii sale a rămas infirm. Mama lui Roland Hayes şi copiii, care erau toţi foarte mici, au fost nevoiţi să preia munca care trebuia făcută la micuţa fermă. Au făcut lucrul acesta atât de bine, încât au putut să închirieze o altă bucată de pământ de la care au obţinut o producţie mai mare, din care păstrau jumătate, iar jumătate revenea proprietarului.

Curryville se afla la câţiva kilometri distanţă de orice cale ferată şi era aşa de mic încât nu se putea numi sat. În această comunitate în care vecinii erau toţi la fel de săraci, dacă nu mai săraci decât familia Hayes, a crescut Roland Hayes şi de mic copil a învăţat să facă munca unui bărbat şi să o facă cu bucurie. Câteodată aveau învăţător la mica lor şcoală; dar mai mult de jumătate din timp era închisă şi ca urmare, când Roland a ajuns băiat mare, cu greu se descurca la scris şi citit. Mama lui nu avea bani şi nici educaţie, dar avea o inimă iubitoare şi înţelegea bine lucrurile, aşa că s-a hotărât să vândă tot ce avea şi să se mute în Chattanooga din statul Tennessee, unde copiii ei puteau să aibă şanse mai mari.

Când Roland avea cincisprezece ani, mama sa a vândut recolta de anul acela şi vaca şi calul de asemenea, şi familia şi-a luat rămas bun de la micuţa colibă care fusese casa lor.

Roland şi-a găsit de lucru într-o fabrică unde se făceau rame pentru ferestre. A fost cea mai grea slujbă pe care o încercase vreodată băiatul. El trebuia să transporte polonice pline ochi cu fier topit şi să le toarne în mulaje, unde rămânea pentru a se răci şi întări. Cicatricele şi rănile pe care le-a căpătat din cauza acestei slujbe i-au rămas timp de treizeci de ani, dar pentru că primea opt cenţi pe zi, el suporta lungile ore şi munca grea fără să murmure. După un timp, salariul său a crescut la un dolar pe zi şi astfel a rămas în acea fabrică timp de un an, până când a venit rândul său să meargă la şcoală, pentru că el şi fraţii

lui mergeau la şcoală pe rând.

Când s-a sfârşit termenul pentru şcoală, Roland s-a întors la fabrică şi a fost curând numit şef al unui departament la un salariu de trei dolari pe zi şi a decis să nu se reîntoarcă la şcoală, ci să ia lecţii de la un profesor în timpul serii. Viaţa din Chattanooga era diferită faţă de viaţa din Curryville. El s-a alăturat corului unei mici biserici de negri şi când a luat loc printre cântăreţi, nu era băiat mai mândru ca el în tot oraşul. În acele zile nici prin gând nu-i trecea să devină un mare cântăreţ, el cânta pentru că îi plăcea să cânte; câteodată în timp ce cânta îşi închidea ochii şi ascultătorii săi îşi dădeau seama uşor că el cânta din inimă.

Roland cânta în timp ce îşi făcea treaba în fabrică. Într-o zi, în timp ce el cânta, maistrul şi-a ridicat mâna ca ceilalţi să se oprească şi toţi să poată auzi vocea dulce şi clară a tânărului negru. Deşi Roland Hayes nu observa, când începea să cânte, toate murmurele şi vorbele încetau şi colegii săi de muncă îl ascultau cu atenţie.

Când Roland avea şaptesprezece ani, un tânăr negru pe nume Arthur Calhoun, student la Universitatea Oberlin care luase o pauză de un an pentru a câştiga ceva bani, l-a auzit cântând şi între cei doi s-a legat o prietenie puternică. Calhoun, deşi era şi el cântăreţ, a rămas impresionat de vocea de tenor a lui Roland şi a încercat să-l convingă că trebuie să se dedice unei cariere muzicale. Roland nu era foarte încântat de idee şi mama sa s-a opus cu tărie. Ea avea mari speranţe pentru băiatul ei, dar gândul ca el să devină cântăreţ nu îi trecuse niciodată prin minte. „Cine a auzit ca un om de culoare să-şi câştige traiul prin cântat?”, întreba ea. Ea a spus nu, pentru că voia ca Roland să facă ceva folositor, nu să-şi piardă timpul.

Arthur Calhoun nu era o persoană uşor de refuzat o dată ce se hotăra pentru ceva. El fixă o întâlnire cu un domn de rasă albă în Chattanooga ca acest om să-l audă pe Roland cântând. Acea vizită a fost unul dintre evenimentele de neuitat din viaţa lui Roland. Când el şi prietenul lui au ajuns la casa domnului respectiv, acesta era ocupat şi cei doi băieţi negri au aşteptat în hol. Când în cele din urmă au intrat în cameră, soţia acelui domn şi fiicele lor au părăsit camera în tăcere, dar nu pentru mult timp. Când Roland a început să cânte, ele s-au întors şi l-au ascultat cu apreciere. Apoi omul respectiv a pus la fonograf nişte înregistrări de-ale lui Caruso şi ale altor mari cântăreţi şi a fost rândul lui Roland să rămână cu gura căscată de admiraţie.

Totul părea minunat pentru băiat în acea seară, casă, mobila şi cântecele uimitoare ale marilor artişti. Nu mai auzise niciodată ceva asemănător. Ochii i s-au umplut de lacrimi şi când el şi prietenul lui au plecat, abia mai putea vorbi şi mergea spre casă ca într-un vis. Abia a spus un cuvânt, dar când a sosit timpul să-şi ia rămas bun de la prietenul său, i-a spus cu voce tremurândă şi cu lacrimi în ochi: „Voi studia muzica".

Drumul spre o educaţie muzicală nu a fost uşor pentru Roland Hayes. La început, trebuia să învingă obiecţiile mamei sale, dar chiar dacă nu era încă convinsă că era un lucru înţelept, ea şi-a dat consimţământul. El s-a pornit spre Oberlin cu 50 de dolari. Se hotărâse să susţină concerte în biserici mici şi astfel să-şi plătească drumul, dar acest plan nu a funcţionat foarte bine. Nu era deloc cunoscut; taxa de intrare la concertele lui era de zece cenţi, dar era nevoie de mulţi bani numai pentru a plăti costurile închirierii clădirilor. Cei 50 de dolari ai lui Roland s-au dus repede şi a rămas numai cu cinci dolari. Apoi a fost nevoit să caute să se înscrie la Universitatea Fisk, care era mult mai aproape decât Oberlin. În acea noapte, în podul în care stătea, Roland s-a rugat cu ardoare ca Dumnezeu să-l ajute să studieze la colegiu.

În dimineaţa următoare l-a căutat pe doctorul A.G. Merrill, preşedintele Universităţii Fisk. Doctorul Merrill a ascultat povestea băiatului, apoi i-a spus cu blândeţe: „Îmi pare foarte rău, dar toate locurile pentru studenţii care lucrează ca să-şi plătească şcoala sunt ocupate". Lui Roland i s-a părut că i-a fost trântită o uşă în faţă. Cu lacrimi curgându-i pe obraji, a cerut să i se dea o şansă pentru că va munci la orice şi nu va dezamăgi niciuna din peroanele care l-au încurajat. Preşedintele a fost mişcat şi a aranjat ca Roland să stea la o familie care locuia la o oarecare distanţă faţă de colegiu. El trebuia să facă tot ce era de făcut în casă şi în schimb primea hrană, locuinţă şi un dolar pe săptămână. El trebuia să stea de probă timp de o lună şi dacă reuşea să facă o bună impresie la Fisk, aranjamentul continua. La sfârşitul lunii, lui Roland nu i s-a spus nimic şi îi era teamă să întrebe ceva, dar a rămas un an întreg acolo.

La sfârşitul anului, preşedintele l-a felicitat pentru rezultatele de la şcoală şi pentru munca sa la familia unde lucra. În al doilea an, i s-a oferit un loc la o familie care locuia lângă colegiu şi această slujbă îi convenea mult mai mult. A rămas la Universitatea Fisk timp de patru ani şi a ţinut pasul cu ceilalţi studenţi în clasă, chiar dacă puţina şcoală

prin care trecuse când era copil i-a fost un handicap teribil.

După ce a părăsit Universitatea Fisk, a obţinut un post la Clubul Pendennis din Louisville, în Kentucky. Într-o seară, managerul l-a rugat să cânte la o mare petrecere. Modul în care a cântat i-a încântat aşa de mult pe musafiri, încât au renunţat la restul programului şi l-au chemat pe Roland Hayes iar şi iar. A fost un mare triumf pentru el. După aceea, el a cântat deseori şi era în general plătit cu cinci dolari pentru o seară. Preşedintele Universităţii Fisk i-a cerut să însoţească câţiva cântăreţi la Boston unde urmau mai multe concerte. I-a oferit 75 de dolari plus cheltuieli. Hayes a acceptat de îndată oferta şi a simţit că acel curent împotriva căruia s-a luptat toată viaţa lui a început dintr-odată să se întoarcă în favoarea lui.

În timp ce era în Boston s-a decis să ia lecţii pentru voce de la Arthur Hubbard, un extraordinar profesor de muzică ce s-a arătat interesat şi plin de bunăvoinţă faţă de el. Aceasta însemna că trebuia să strângă fiecare dolar ca să se poată întreţine şi să-şi poată plăti lecţiile. Pentru un timp a lucrat ca şi băiat de serviciu la hotelul Brunswick, iar mai târziu ca şi mesager al unei companii de asigurări care îl plătea cu şapte dolari pe săptămână.

Toţi fraţii şi surorile lui au plecat de acasă până atunci. El s-a hotărât să o ia pe mama lui la Boston şi să aibă o căsuţă a lor. A plecat în Chattanooga şi a ajutat-o să-şi vândă câteva lucruri de care nu avea nevoie. Apoi a dus-o la Boston unde au închiriat un apartament pentru patru dolari şi cincizeci de cenţi pe săptămână. Le mai rămâneau mai puţin de trei dolari pentru celelalte cheltuieli, dar amândoi se înţelegeau cum să aibă grijă de fiecare cent. El a construit un pat pentru mama sa dintr-o cutie veche în care i-a adus lucrurile la Boston; a făcut mese, scaune, un birou şi un pat pentru el din alte cutii. Nu era tâmplar şi unele piese de mobilier nu arătau elegant, dar puteau fi folosite şi cel puţin mama sa era foarte mândră de mobila lor.

Vreme de opt ani, Roland Hayes a trăit în acest fel şi în tot acest timp studia muzica şi în fiecare zi devenea puţin mai sigur de minunatul talent dăruit de Dumnezeu. El cânta în biserici şi pe măsură ce veneau mai multe solicitări, a putut să aibă mai bine grijă de mama lui şi să pună ceva bani la bancă, bani de care ştia că va avea nevoie când va sosi timpul să aibă recitaluri.

Primele sale concerte nu au avut succes financiar, dar după câteva dificultăţi, a angajat faimoasa orchestră Symphony Hall pentru

un recital, deşi aproape toţi prietenii lui l-au sfătuit să nu facă acest lucru. A cumpărat o maşină de scris de mâna a doua şi a scris şi trimis două mii de scrisori. În seara concertului, sala era plină şi oamenii stăteau şi lângă uşi şi sute de oamenii nu au putut să intre. Vocea lui de tenor, plină de pasiune şi dragoste a emoţionat marea audienţă şi din acea seară a devenit un cântăreţ faimos, faimos cel puţin într-un mare oraş.

Un om care l-a auzit cântând l-a rugat să vină în Santa Monica din California şi acolo s-a repetat succesul său din Boston. Un om din Santa Monica i-a spus: „I-am ascultat pe toţi cântăreţii faimoşi, dar în felul cum cânţi tu este ceva diferit faţă de toţi ceilalţi cântăreţi; ce este?" Roland Hayes nu ştia nici el, dar a fost foarte încurajat de ce spusese omul acela şi în acea noapte s-a pus în pat gândindu-se la cuvintele lui. Din fiecare direcţie veneau acum invitaţii ca să cânte şi oriunde mergea era la fel: o audienţă mare şi încântată şi laude care ar fi bucurat inima oricărei persoane.

În 1920 Roland Hayes a plecat în Anglia, unde a avut o invitaţie specială pentru a cânta pentru regele George al V-lea şi regina Maria la Palatul Buckingham. Mai târziu a vizitat Franţa, Germania, Austria şi multe alte ţări şi oriunde cânta, vocea lui minunată şi felul lui modest de a fi şi plin de graţie lăsau o impresie foarte bună. El atingea inimile oamenilor prin cântec oriunde mergea şi nu este o exagerare să spui că a fost unul dintre cei mai populari cântăreţi din lume.

Roland Hayes rămâne unul dintre cei mai modeşti oameni care a trăit vreodată; nicio laudă nu părea să-l facă încrezut. Toată viaţa a crezut că el este în mâna lui Dumnezeu şi cariera lui îi fusese planificată. Cu mulţi ani în urmă, când trăia în umila colibă din Georgia, mama lui blândă şi iubitoare l-a învăţat această credinţă simplă care l-a ajutat în timpul anilor plini de mari greutăţi. Poate că această credinţă îl face să atingă inimile oamenilor, pentru că, mai mult ca orice, acesta este lucrul pe care Roland Hayes îl face şi lumea este mai bună pentru că reuşeşte să o facă.

Capitolul VI

Un om singuratic pe care copiii nu îl vor uita niciodată

Î

N dimineaţa zilei de 5 septembrie 1819, un băiat de paisprezece ani pe nume Hans Andersen a sosit în Copenhaga. El venea din Odense, un oraş mic din insula Fiinen în Danemarca. Tatăl său era un cizmar sărac care deşi nu avea şcoală, dorea foarte mult ca Hans să înveţe să scrie şi să citească. În acele vremuri, nu erau şcoli publice şi taxele şcolilor particulare erau mai mari decât putea să plătească cizmarul, dar a reuşit să-şi dea băiatul la „Şcoala Săracilor" din oraş.

Familia Andersen era săracă – atât de săracă încât locuia într-o cameră amărâtă în care nu era mare lucru în afară de banca cizmarului, patul tare şi câteva scaune făcute acasă. Tatăl era un om dezamăgit; cea mai mare ambiţie a lui era să aibă o educaţie, însă bunicul său credea că aceasta este o idee prostească şi ca urmare, cizmarul, deşi era un om inteligent, nu ştia nici să scrie, nici să citească. Cu mulţi ani mai târziu, Hans a descris casa copilăriei sale. El a scris:

„În camera noastră mică aproape că nu mai era loc din cauza băncii de lucru a cizmarului, a patului şi a leagănului meu. Pereţii erau acoperiţi cu picturi şi pe banca de lucru era un dulap cu cărţi şi cântece; bucătăria micuţă era plină de farfurii strălucitoare şi cratiţe de metal şi cu ajutorul unei scări puteai să ieşi pe acoperiş, iar în spaţiul dintre acoperiş şi casa vecinului era o ladă mare cu pământ. Aceasta era grădina scumpei mele mame unde îşi creştea legumele… mama mea întotdeauna păstra camera noastră curată şi ordonată şi se mândrea că are cuvertura patului şi perdelele foarte albe".

Hans Andersen a fost un copil ciudat. El şi-a făcut un teatru de păpuşi şi îşi petrecea tot timpul liber jucându-se cu păpuşile micuţe şi citind cu voce tare piesele lui Shakespeare, în timp ce pretindea că păpuşile interpretează rolurile. Avea o imaginaţie aşa de bogată încât putea să ignore total împrejurimile lui sărăcăcioase; uita de camera ştearsă şi de hainele lui uzate şi peticite. Era la fel de fericit ca un rege îmbrăcat în purpură ce trăia într-un frumos castel. Când Hans avea unsprezece ani, tatăl său a murit şi familia a ajuns într-o situaţie mai grea ca înainte.

Hans nu era un elev strălucit la şcoală şi capul său părea plin de fantezii ciudate. În mod constant inventa poveşti şi le spunea copiilor. A mers la muncă într-o fabrică de îmbrăcăminte, dar nu i-a plăcut nici munca, nici tovarăşii de muncă ce îl tachinau tot timpul pe băiat şi făceau glume proaste pe seama lui, astfel încât a început să-i fie foarte frică de ei şi mama lui l-a luat de acolo. A scris scurte piese de teatru şi

povestiri, dar din cauză că nu scria corect şi încălca regulile gramaticale, nimeni nu acorda nicio atenţie la ceea ce scria. Apoi s-a întâmplat ceva care l-a încântat pe Hans foarte mult şi i-a schimbat întreaga viaţă.

Câţiva actori din Copenhaga au vizitat Odense şi cum Odense era un orăşel mic şi retras, această vizită a stârnit mult interes. Pentru anumite scene din piesele lor aveau nevoie de figuranţi şi mai mulţi oameni din Odense au fost angajaţi. Mare a fost mirarea şi amuzamentul publicului atunci când un băiat stângaci, Hans Andersen, a apărut printre acei figuranţi locali. Era înalt, îngrozitor de slab, cu ochii bulbucaţi care întotdeauna îl făceau să arate ca şi cum ar fi fost brusc speriat; de asemenea, avea un nas foarte mare şi picioarele lui erau enorme pentru un copil. Dar fiul spălătoresei, care se jucase cu păpuşile şi teatrul său de jucărie toată viaţa, nu putea să reziste tentaţiei de a apărea pe scenă atunci când a avut ocazia. Desigur, Hans a fost tachinat şi luat în derâdere mai mult ca niciodată, dar deşi era timid şi sensibil, nu a uitat niciodată fiorul simţit când a apărut în faţa publicului.

La paisprezece ani, Hans a implorat-o pe mama sa să îi dea permisiunea să meargă la Copenhaga.

— Ce să facă un băiat sărac ca tine în Copenhaga? a întrebat mama sa.

Voi fi faimos, a spus Hans. Toţi trec prin momente dificile la început, dar apoi devin faimoşi…

Mama sa nu a reuşit să-l facă să se răzgândească şi astfel, dându-i cei şapte dolari pe care el îi economisise, l-a lăsat să meargă în marele oraş. Purtând hainele sale cele mai bune şi haina tatălui său, Hans a pornit spre Copenhaga.

Prima dată a vizitat-o pe doamna Schall, care era profesoară de dans. Fiind înalt şi slab şi având o înfăţişare ciudată, ea aproape că s-a speriat de el. Când i-a spus că vrea să fie actor, ea l-a întrebat:

— Ce ştii să faci?

— Ştiu să o interpretez pe Cenuşăreasa, a spus el. Am văzut piesa la Odense.

Şi-a scos cizmele şi folosindu-şi pălăria pe post de tamburină, a început să cânte şi să danseze. Apariţia lui sălbatică şi ochii lui bulbucaţi au făcut-o să creadă că băiatul era nebun, şi a fost bucuroasă când a fost scos afară din casă.

El îi spusese mamei sale când a plecat că era pregătit pentru greutăţi şi că nu îi era teamă. Avea nevoie de tot curajul său. Fără un ban şi singur într-un oraş mare, a ajuns repede să sufere de foame. A încercat să se angajeze la teatru pentru a cânta sau a recita, dar a fost alungat cu duritate. A lucrat într-o zi în magazinul unui dulgher, dar nu a putut suporta glumele proaste ale oamenilor. S-a rugat cu ardoare ca Dumnezeu să-l ajute şi într-o dimineaţă s-a decis să meargă la Academia de Muzică şi să ceară un interviu cu directorul.

Directorul era un italian faimos pe nume Siboni şi în seara în care Hans Andersen l-a vizitat, el dădea o mare petrecere. Siboni şi musafirii lui s-au hotărât să-l audă cântând şi recitând. Nefericitul băiat a dat tot ce avea mai bun din el, dar dintr-odată a părut că îşi aminteşte de condiţia lui nefericită şi a izbucnit în lacrimi. Lui Siboni şi musafirilor săi li s-a făcut milă de băiat şi i-au arătat multă bunăvoinţă. Directorul l-a înscris la academie şi a aranjat să ia lecţii de canto. Viitorul lui Hans arăta mai luminos; a fost primit în casa unui profesor de canto şi a învăţat multe despre cântat. Dar sărăcia şi-a lăsat amprenta asupra stării sale de sănătate. El colindase străzile având încălţăminte proastă în timp de iarnă şi niciodată nu a avut îmbrăcăminte suficient de călduroasă. Ca urmare, vocea sa şi-a pierdut din calităţi; apoi nu a mai putut cânta şi Siboni l-a sfătuit să se întoarcă în Odense şi să înveţe vreun meşteşug folositor.

Hans i-a scris unui poet din Copenhaga numit Guldberg, căruia i-a explicat situaţia lui. Acest om s-a dovedit a fi un prieten adevărat. A văzut că băiatul nu avea prea multă şcoală şi i-a dat lecţii de limbă daneză şi i-a adus pe alţii să-i predea alte materii. Prin Guldberg, Hans l-a cunoscut pe domnul Jonas Collin, care a stârnit interesul regelui Frederick al VI-lea cu privire la băiat. Regele i-a acordat o alocaţie cu condiţia ca Hans să se întoarcă la şcoală şi să-şi îmbunătăţească educaţia, care era, din păcate, deficitară.

Hans s-a întors la şcoală, deşi nu prea îi plăcea studiul. Erau materii pe care nu le înţelegea deloc şi scria în mod constant poezii şi inventa poveşti pline de fantezie. Directorul şcolii era un om sever căruia bietul Hans îi era antipatic. De mai multe ori, acest om a găsit poezii scrise de băiat şi îi făcea plăcere să le citească cu voce tare în clasă, ridiculizându-l pe Hans.

În timpul vacanţei, Hans împreună cu alţii au fost invitaţi în casa unui domn distins din Copenhaga, unde erau adunaţi mai mulţi

muzicieni şi poeţi. Hans nu mai fusese niciodată într-o casă atât de frumoasă, cu atâtea lumini strălucitoare şi tablouri minunate. Totuşi, băiatul nu a fost foarte fericit pentru că realizat dintr-odată că era de departe cel mai sărăcăcios îmbrăcat din cameră şi a încercat să se ascundă după lungile draperii. Un poet a venit la Hans şi i-a strâns mâna cu bunătate şi băiatul a fost aşa de plin de recunoştinţă, încât abia mai putea vorbi. Despre acele zile, Hans a scris mai târziu: „Am suferit mult din cauza amarei sărăcii, dar nu am spus nimănui, altfel mulţi m-ar fi ajutat cu tot ce le-ar fi stat în putinţă. O falsă ruşine m-a ferit să mărturisesc ce am îndurat".

Hans Andersen a început să publice câteva cărţi de poezii şi poveşti. La început, cărţile sale au fost foarte criticate. Fanteziile ciudate care îi umpluseră mintea pe când era copil erau mai vii ca niciodată. În imaginaţia lui bogată, nu era nimic mort în toată lumea; totul avea viaţă şi vorbea. În poveştile sale erau conversaţii între flori şi animale; remarci înţelepte aparţineau acelor de cusut, umbrelor, monezilor, brazilor, răţuştelor şi felinarelor vechi de stradă. Nu era de mirare că unii oameni erau încurcaţi.

Dar cărţile sale erau minunate şi chiar şi cei care îşi băteau joc de el au fost obligaţi să admită acest lucru. În 1831, starea sănătăţii lui s-a înrăutăţit foarte tare ca efect al vieţii grele pe care adus-o, dar doi ani mai târziu i s-a acordat o pensie micuţă de către guvern şi acest lucru l-a eliberat de multe îngrijorări. În 1835 a publicat o carte de basme cunoscute în lumea întreagă. Câteva din basmele sale sunt: „Soldăţelul de plumb", „Răţuşca cea urâtă", „Lebedele", „Trunchiul zburător", „Galoşii norocoşi". Multe din aceste basme se află printre cele mai fermecătoare basme scrise vreodată.

În 1840 a scris o carte intitulată „Carte de ilustraţii fără ilustraţii" care a creat o mare senzaţie. Cu mulţi ani înainte, pe când era un băiat foarte sărac şi prost îmbrăcat din Odense, oamenii râdeau când îl vedeau înconjurat de copii cărora le spunea poveşti. Unele poveşti erau comice, altele erau triste, dar întotdeauna erau interesante. Acum când a ajuns bărbat, Hans Andersen s-a îndreptat încă o dată spre copii şi în curând, băieţii şi fetele, nu numai din Danemarca, ci din multe ţări, râdeau şi plângeau la basmele lui încântătoare. Probabil niciunul dintre ei nu ştia de câte greutăţi şi singurătate a avut parte autorul acestor basme.

Lui Hans Andersen i s-a acordat o pensie din partea regelui şi a

început să călătorească în multe ţări şi oriunde mergea acest om mare, ciudat, cu o inimă caldă, era un mare favorit.

Când a fost în Anglia, a fost musafirul lui Charles Dickens şi aceşti doi oameni care amândoi iubeau copiii se apreciau foarte mult unul pe altul. Dickens a venit la dig să-şi ia rămas bun de la Hans Andersen când acesta a părăsit Anglia. Următoarea carte pe care a scris-o Hans Andersen a dedicat-o lui Charles Dickens. Hans i-a cunoscut de asemenea pe Walter Scott, pe doamna Robert Browning şi multe alte personalităţi de seamă.

Hans Andersen a scris multe poveşti care l-au făcut în cele din urmă faimos. Poveştile sale publicate în engleză umplură zece volume mari şi în 1900, o ediţie a basmelor sale a apărut în şase limbi diferite. Concetăţenii săi i-au acordat Marea Cruce a Ordinului Dannebrog şi acum nu este nume mai onorat în Danemarca decât cel al fiului de cizmar. Oraşul Odense, care îl tratase cândva aşa de rău, s-a grăbit să repare acea situaţie. În 1867 a fost făcut cetăţean de onoare al oraşului său natal şi astăzi se află acolo un magnific monument ridicat în memoria sa.

Regele Christian al VIII-lea al Danemarcei şi regina sa îl îndrăgeau foarte mult pe povestitor şi era des invitat ca musafirul lor la masa regală. La astfel de ocazii era întotdeauna rugat să citească câteva poveşti din cărţile sale şi a fost foarte onorat, aşa cum, de altfel, merita să fie, pentru că era un om în a cărui inimă nu era decât bunătate şi gingăşie. A murit la Copenhaga în 4 august 1875. El a fost cel mai mare dar pe care Danemarca l-a dat lumii.

Capitolul VII

Greutăţile i-au pavat drumul către succes

C

U mai mult de un secol în urmă, un băiat englez pe nume Isaac Pitman mergea la şcoală în Trowbridge din Wiltshire. Clădirea era foarte mică – de şapte metri jumătate pe patru metri jumătate – şi pentru că erau cam o sută de băieţi care veneau la şcoală, aerul devenea atât de greu încât erau moleşiţi la lecţii. Poate că acesta era motivul pentru care tânărul Isaac Pitman a început să leşine şi adesea trebuia să fie dus afară din şcoală, la aer proaspăt. Aceste leşinuri au

devenit atât de frecvente încât părinţii băiatului au decis să îl ia de la şcoală şi astfel în octombrie 1825, pe când avea treisprezece ani, Isaac Pitman şi-a luat rămas bun de la colegii de clasă.

Curând după aceea a început să lucreze în biroul unei fabrici de îmbrăcăminte, unde programul era de la şase dimineaţa până la şase seara. Bucuria că nu mai trebuia să meargă la şcoală i-a trecut rapid şi pe lângă asta, regreta faptul că avea aşa puţină educaţie şi i-a cerut tatălui său permisiunea să se întoarcă la şcoală. Cererea lui a fost refuzată, dar s-a hotărât să studieze acasă şi pentru a face lucrul acesta se trezea la ora patru dimineaţa şi petrecea timp de două ore făcând lecţii înainte de a pleca la muncă. Pe lângă aceasta, seara studia din nou înainte să meargă la culcare. Era o bibliotecă în oraş şi Isaac s-a folosit din plin de ea. Când a ajuns la şaisprezece ani, citise deja multe din cele mai bune cărţi ale bibliotecii şi se angajase să memoreze lungi pasaje din Biblie, pe care le putea recita fără ezitare.

Chiar dacă Isaac citea mult, el a cunoscut foarte puţini oameni educaţi şi a descoperit repede că pronunţa greşit multe cuvinte familiare. Ştia ce înseamnă aceste cuvinte, dar erau rar folosite în conversaţiile pe care le auzise. S-a hotărât să remedieze acest lucru şi şi-a cumpărat un dicţionar Walker. A citit cartea din scoarţă în scoarţă şi a făcut o listă cu toate cuvintele pe care le pronunţa greşit de obicei. A văzut că sunt mai mult de două mii de cuvinte pe această listă şi pe toate trebuia să le parcurgă cu atenţie până când le putea pronunţa corect.

La optsprezece ani, Isaac s-a hotărât să devină învăţător. A plecat la o şcoală de pregătire pentru învăţători şi în cinci luni a fost gata să se angajeze. Anii pe care i-a petrecut studiind atent i-au folosit şi era un învăţăcel bun. Prima lui şcoală a fost la Barton şi salariul său era fixat la puţin peste şase dolari pe săptămână. Cum aveau unsprezece copii, părinţii lui nu au putut să-l ajute prea mult şi când a ajuns la Barton avea mai puţin de doi dolari.

A fost un profesor excelent şi era foarte iubit de oamenii din sat şi de asemenea de elevii din şcoală. Faptul că el însuşi părăsise şcoala curând după cea de-a douăsprezecea aniversare, l-a făcut un profesor mai înţelegător. El înţelegea mai bine decât elevii săi că era un handicap să nu ai o educaţie bună şi nu era niciodată prea ocupat ca să-i ajute pe băieţii săi. Era foarte interesat de pronunţarea corectă şi regreta faptul că atât de multe cuvinte nu se pronunţau aşa cum sugera

scrierea lor. Era în favoarea unui sistem de scriere simplificat.

Un văr i-a împrumutat o carte despre stenografie scrisă de Samuel Taylor. Era o carte mare, scumpă şi nu prea satisfăcătoare; totuşi, Isaac Pitman a fost interesat de ea şi a încercat să o explice elevilor lui. S-a hotărât să publice un mic manual care să explice sistemul, manual care să fie vândut la preţul de şase cenţi bucata. Un reporter de ziar i-a sugerat ca în loc să încerce să explice sistemul dificil al lui Taylor, să inventeze el un sistem propriu, un sistem care să fie atât de simplu şi uşor de înţeles încât să poată fi explicat printr-un scurt pamflet în loc de o carte scumpă de câteva sute de pagini.

Până atunci Isaac Pitman nu se gândise la aşa ceva, dar după ce i s-a făcut această sugestie, ideea a prins rădăcini în mintea lui şi nu se mai putea gândi la altceva. S-a hotărât ca sistemul lui să fie diferit de toate celelalte sisteme de mai înainte. Trebuia să fie fonetic, construit după sunetele cuvintelor, şi el a început imediat să facă planuri pentru acest sistem. La acea vreme avea douăzeci şi patru de ani şi muncea la Sistemul său Fonetic de Stenografie în orice moment liber pe care îl avea.

Prima ediţie a micului manual de stenografie scris de Isaac Pitman a fost publicată în noiembrie 1837. Era cu mult mai simplu şi mai bun din toate privinţele decât toate încercările anterioare de a inventa un sistem şi a devenit imediat popular chiar dacă, deşi pare ciudat, a întâmpinat o serioasă opoziţie. Au apărut articole în mai multe ziare care fie aprobau, fie ridiculizau sistemul, dar Pitman s-a hotărât să meargă într-un turneu de prezentare a manualului său şi în Manchester, Glasgow şi în multe alte oraşe, a făcut criticile să amuţească şi a demonstrat marea valoare a sistemului său de stenografie.

Pe atunci, costurile pentru a trimite scrisori erau foarte ridicate. Pentru a trimite o singură foaie de hârtie într-un plic trebuia să plăteşti 19 cenţi, în timp ce pentru scrisorile mai lungi, în special pentru cele trimise la distanţe mari, preţul era aşa de mare încât numai oamenii înstăriţi puteau trimite scrisori prin poştă. Când a luat fiinţă Poşta Penny şi a devenit posibil să trimiţi scrisori în toată ţara pentru numai doi cenţi, a fost o mare uşurare pentru oameni. Isaac Pitman a văzut curând avantajele Poştei Penny şi s-a oferit să predea sistemul său prin poştă oricui se va înscrie pentru lecţii. Curând a ajuns să aibă sute de oameni din toată ţara – dacă nu chiar mii – care studiau stenografia, şi

cunoaşterea sistemului său s-a răspândit peste tot.

Nu este simplu de spus ce a însemnat pentru oamenii de acum o sută de ani stenografia. În curând, discursurile, predicile, rapoartele despre întâlniri şi ştirile generale au fost expuse rapid şi cu acurateţe şi îmbunătăţirea ziarelor şi revistelor a fost remarcabilă. La început, mulţi refuzau categoric să creadă că un reporter putea scrie un discurs în timp ce era spus, dar în curând chiar şi celor care vorbeau repede li se scriau spusele cu ajutorul minunatului sistem al lui Pitman. Pitman a fost instrumentul prin care milioane de discursuri au ajuns la cititori.

Pitman s-a mutat în Bath, unde a deschis o şcoală pentru studiul stenografiei. Curând au fost deschise şcoli în alte locuri până când s-a format o reţea de asemenea şcoli în toată Marea Britanie. În Marea Britanie, sistemul se aplică peste tot; în Statele Unite era folosit în general. Era folosit în Africa, în zona civilizată; în India sistemul era utilizat din Colombo până în Himalaya; în China şi Japonia era de asemenea cunoscut. A fost adaptat pentru multe alte limbi în afară de engleză. Puţine invenţii ale secolului al nouăsprezecelea – de fapt ale tuturor secolelor – au făcut mai multe pentru a aduce cunoaşterea în casele oamenilor simpli.

În 1894 a fost înnobilat de regina Victoria ca recunoaştere a marilor servicii aduse umanităţii şi această onoare a fost aprobată de toţi. Viaţa lui Isaac Pitman este o vie ilustraţie a modului în care un om poate să învingă mari obstacole şi să le facă trepte pentru a urca mai sus. A fost întotdeauna afectat de starea lui şubredă de sănătate şi mai departe, de faptul că datorită sănătăţii sale şubrede, a trebuit să părăsească şcoala când avea puţin peste doisprezece ani şi să lucreze de la 12 la 13 ore în timp ce majoritatea băieţilor la vârsta aceea se distrau.

Curând după douăzeci şi patru de ani, Isaac Pitman s-a hotărât să se abţină total de la alcool. Înainte de aceasta, ca majoritatea bărbaţilor din timpul său, avea un butoi de bere în casa lui. Într-o zi şi-a golit tot conţinutul butoiului în canal şi pentru tot restul vieţii sale nu a mai fost intoxicat cu niciun fel de alcool. Era de asemenea vegetarian şi nu fuma. A trăit până la aproape optzeci şi patru de ani şi aproape până în ultimele luni de viaţă era la biroul său, gata pentru afaceri în fiecare dimineaţă la ora şase.

Viaţa sa folositoare s-a sfârşit vineri, în 22 ianuarie 1897. Pastorului său, care a fost cu el în ultimele momente i-a dat următorul

mesaj: „Celor care întreabă cum a murit Isaac Pitman să le spui că a murit împăcat, cu aceeaşi uşurinţă cu care ar fi trecut dintr-o cameră în alta”. La înmormântarea lui din Bath a participat primarul şi un mare număr de cetăţeni. A fost lăudat în toată lumea pentru caracterul său bun şi deosebit, şi de asemenea pentru marele serviciu adus umanităţii. Domnul T.M. Healy, un parlamentar distins al timpului său, a spus: „Isaac Pitman a fost unul dintre cei mai de seamă şi cei mai mari oameni ai secolului al nouăsprezecelea”.

Capitolul VIII

Putea să suporte orice în afară de milă

Î

N timpul războiului civil american, în unele oraşe soldaţii veneau şi plecau atât de des încât nu e de mirare că băieţii erau încântaţi de ceea ce vedeau şi auzeau. Imitarea bătăliilor şi a paradelor era la modă şi ori de câte ori vreun băiat punea mâna pe o armă, voia să se joace cu ea. Cel puţin în unul dintre cazuri, aceasta a avut consecinţe grave.

În 1864 era un băiat care trăia în Kalamazoo, Michigan, pe nume Robert H. Babcock, care învăţase să folosească o armă. Într-o zi fratele său a făcut un pistol de jucărie dintr-o cheie pe care o găsise. El a făcut o gaură la baza mânerului şi a fixat în ea ceva ce semăna cu un trăgaci. I l-a arătat fratelui său Robert şi cei doi au făcut rost de puţin praf de puşcă şi au mers în hambarul tatălui lor, unde au încercat să tragă cu acest pistol. Din anumite motive nu a funcţionat şi ca să nu piardă distracţia, au încercat să facă o bombă din puţin praf de puşcă şi cărbune. Au pornit bomba cu o torţă care ardea încet şi s-au retras în celălalt capăt al hambarului şi au aşteptat, dar nu s-a întâmplat nimic. Atunci Robert a mers să investigheze şi când faţa lui era foarte aproape de bombă, aceasta a explodat; băiatul a orbit instantaneu şi a rămas orb pentru tot restul vieţii sale.

Curând după ce părinţii lui şi-au dat seama că nu era absolut nicio speranţă ca să-şi recupereze vederea, l-au dus pe Robert la un institut pentru orbi în Philadelphia, unde a rămas timp de trei ani. Nu era în toată lumea un băiat mai singur decât Robert Babcock în prima noapte pe care a petrecut-o la institut. Probabil că atunci nu ştia lucrul

acesta, dar când părinţii săi l-au sărutat de rămas bun în acea seară, le părea la fel de rău, dacă nu chiar mai rău decât lui. Totuşi, ei şi-au dat seama că dacă Robert ar fi stat acasă, probabil ar fi fost compătimit atât de mult încât ar fi ajuns un răsfăţat. Ei doreau ca el să-şi dezvolte încrederea în sine şi să înveţe cum să aibă grijă de el. Niciodată vreun băiat nu a primit o lecţie cu intenţii mai bune.

Robert şi-a ocupat locul printre ceilalţi băieţi orbi din institutul din Philadelphia. Cu puţin timp înainte, alerga prin Kalamazoo, la fel de plin de viaţă şi vesel ca oricare băiat din oraş; acum era complet orb şi îşi căuta pe bâjbâite drumul pe coridoare şi învăţa să citească alfabetul Braille la fel ca şi ceilalţi orbi. Un lucru pe care mama sa îl făcuse datorită bunătăţii inimii sale, i-a dat ceva bătaie de cap. I-a adus un lavabou ca să fie al lui personal. Lavaboul a fost o pacoste. Ceilalţi băieţi îl tachinau din cauza asta şi Robert a trebuit să îl ducă de acolo. S-a hotărât să îşi înfrunte problemele la fel cum o făceau ceilalţi băieţi şi a refuzat să fie tratat într-un mod diferit.

De la începutul necazului său, Robert Babcock s-a comportat ca un erou. Era sensibil la faptul că era orb şi ce îl durea mai mult ca orice era ca la ceilalţi să li se facă milă de el. Oameni bine intenţionaţi vorbeau ades cu el pe un asemenea ton încât, deşi nu ştiau, fiecare cuvânt îl rănea ca şi un pumnal. „De ce nu pot să uite că sunt orb”, spunea el, „şi să mă trateze ca o persoană obişnuită?”

El s-a descurcat atât de bine la institut, încât atunci când a sosit primul Crăciun s-a hotărât să călătorească singur pe lunga distanţă dintre Kalamazoo şi Philadelphia. Trebuia să facă mai multe schimburi în gările de tren şi câţiva din prietenii lui au încercat să-l convingă să nu călătorească singur. Dar Robert voia să-şi dezvolte încrederea în sine şi să înveţe cum să se descurce singur. „Am limbă şi nu mi-e frică să pun întrebări”, a spus el.

În staţia Pittsburgh, un om, observând că era orb, s-a apropiat de el şi l-a întrebat brusc:

— Cum ai ajuns orb?

Băiatul, fiind sensibil, a ezitat, apoi a spus:

— Prin explozia unei bombe.

— Oh! Înţeleg, a continuat omul, ai fost toboşar în timpul războiului.

Concluzia l-a flatat şi Robert, care nu voia să continue conversaţia, nu a spus nimic, dar s-a dus de acolo.

Între Pittsburgh şi Cleveland, trenul a trecut printr-o furtună de zăpadă, care a provocat o întârziere de câteva ore. Unul dintre verişorii lui trebuia să îl aştepte în Cleveland, dar a obosit şi s-a dus acasă. Astfel se face că la ora două noaptea, Robert Babcock a ajuns în staţie după o călătorie de aproape treizeci de ore. Se părea că era nevoit să îşi petreacă restul nopţii aceleia de iarnă în gara friguroasă, dar conductorul de tren, care avea o inimă bună l-a văzut. „Haide cu mine; am un pat în plus acasă şi poţi dormi acolo", i-a spus el. În ziua următoare a dat de vărul său şi cei doi au mers din Cleveland în Kalamazoo.

După trei ani, Robert a plecat din Philadelphia la Olivet, ca să se pregătească pentru colegiu. Şcoala de la Olivet era în multe privinţe diferită de institutul de unde plecase. Era singurul băiat orb de acolo şi era cu siguranţă un mare test pentru el să-şi ocupe locul în clase diferite cot la cot cu băieţi care puteau vedea. La Olivet, Robert s-a dovedit a fi un student bun şi unul dintre cei mai înzestraţi băieţi din şcoală. El participa la cursuri şi colegul său de cameră îi citea din manuale. La fel ca majoritatea oamenilor orbi, el şi-a dezvoltat o memorie bună şi o remarcabilă putere de concentrare. În fiecare an era printre cei mai buni din clasă; a câştigat admiraţia studenţilor şi a profesorilor deopotrivă.

În 1869, la optsprezece ani, Robert a fost admis la Colegiul Western Rezerve, şi mai târziu a început să studieze la Colegiul Medical Ann Arbor. Se crede că el a fost primul student care a început să studieze medicina după pierderea completă a vederii. De la colegiul Ann Arbor, a mers să studieze la Şcoala Medicală din Chicago. O parte din examenul la această şcoală a fost disecţia unui corp, sarcină care era dificilă chiar şi pentru studenţii cu vedere bună. Chiar dacă nu vedea, Robert a reuşit să treacă testul spre marea satisfacţie şi uimire a examinatorilor. De la Chicago a plecat să studieze pentru un timp la Colegiul Medicilor şi Chirurgilor din New York unde a avut rezultate strălucite. După ce a studiat medicina timp de nouă ani, a început să o practice în Chicago.

Tatăl său s-a oferit să îl ajute financiar până când va fi pe picioarele lui. Din nou s-a afirmat dorinţa lui Robert de a se descurca prin propriile sale forţe şi s-a hotărât să plătească el ce era nevoie. I-a luat 10 ani până şi-a construit un cabinet bun. În timpul acestei perioade, el muncea din greu, trecând frecvent de la un capăt la celălalt

al oraşului pentru a face vizite medicale care îi aduceau numai doi dolari fiecare.

După câţiva ani, abilităţile lui Babcock au fost general recunoscute. Ţinea frecvent discursuri în faţa medicilor oraşului şi în cele din urmă a fost numit profesor la Colegiul Medicilor şi Chirurgilor din Chicago şi a fost de asemenea numit medic la spitalul districtului Cook. Mai târziu a devenit profesor al bolilor pieptului şi al medicinii clinice.

Şi-a cumpărat o maşină de scris şi în curând a devenit expert în folosirea ei. În aceşti ani, doctorul Babcock a scris trei cărţi medicale importante care l-au făcut cunoscut între doctorii din lumea întreagă.

Puterea lui de concentrare era o continuă sursă de uimire pentru cei ce îl cunoşteau. Într-o zi plătea factura de la hotel într-un oraş din sud şi când a înmânat bancnotele funcţionarului a spus valoarea fiecăreia. Câţiva privitori au fost foarte miraţi să vadă un om orb mânuind bancnote şi să-l audă numind valoarea fiecăreia.

Nu obosea niciodată să le spună celorlalţi că la pierderea unui simţ, cum ar fi vederea, celelalte simţuri se îmbunătăţesc foarte mult. De exemplu, el spunea că atunci când trece pe stradă, poate în general să spună pe lângă ce fel de magazine a trecut datorită faptului că are simţul olfactiv foarte dezvoltat. Majoritatea oamenilor pot să detecteze o brutărie sau un magazin de delicatese chiar cu ochii închişi, dar simţul olfactiv al doctorului Babcock era atât de ascuţit încât deosebea mirosurile magazinelor de mobilă, de fierărie, de îmbrăcăminte şi a multor altor tipuri de magazine.

În laboratorul său era o cameră interioară cu un covor şi într-o zi i-a spus asistentului său:

— Cum au ajuns acele pete de cerneală pe covor?

Asistentul a fost foarte surprins. El nu observase petele, dar după un timp le-a găsit în camera slab luminată.

— Doctore, eu urăsc misterul; îmi dă un sentiment ciudat. Cum ai ştiut că erau pete de cerneală pe covor?

Doctorul a zâmbit:

— Le-am mirosit, a răspuns el.

În ciuda onorurilor şi distincţiilor care i s-au acordat, doctorul Babcock a rămas un om cum nu se poate mai modest. Când John Kidder Rhodes l-a intervievat ca să prezinte povestea remarcabilei lui vieţi în Revista Americană, a avut mari dificultăţi în a-l face pe doctorul

Babcock să spună multe. „Nu merită să vorbim despre asta”, spunea el.

Când doctorul Babcock vorbeşte, spune că la scurt timp după ce a rămas orb, şi-a dat seama că cel mai mare handicap din viaţă pe care îl avea de înfruntat, nu era lipsa vederii, ci pericolul de a-şi pierde curajul, de a-i fi milă de el însuşi. Iar şi iar spunea că nimic mai rău nu i se putea întâmpla cuiva decât să cedeze în faţa autocompătimirii. Nu a uitat niciodată acea noapte când, cu muţi ani în urmă, tatăl şi mama lui şi-au luat rămas bun de la el la Institutul pentru orbi din Philadelphia. „Părea greu atunci”, a spus el, „dar a fost un lucru înţelept şi sunt recunoscător pentru aceasta”. Au trecut mulţi ani de atunci şi viaţa lungă şi folositoare a doctorului Babcock, marele său serviciu adus medicinii, a demonstrat că avea dreptate.

Capitolul IX

Un fierar a deschis drumurile spre pacea mondială

Elihu Burritt a fost cel mai tânăr dintr-o familie cu zece copii. El s-a născut în New Britain, Connecticut, la 8 decembrie 1810. Datorită faptului că tatăl său era bolnav, a trebuit să-şi asume destul de devreme responsabilităţile unui bărbat şi a fost ucenic al unui fierar din sat. Înainte de aceasta, totuşi, s-a întâmplat un incident la şcoală care ne arată ce fel de băiat era Elihu.

În acele vremuri, profesorii credeau că singurul mod în care puteau să obţină rezultate bune la şcoală era prin folosirea frecventă a unei nuiele sau a unui alt instrument de pedeapsă. În şcoala din New Britain, profesorul folosea o verigă pentru a-i pedepsi pe elevi şi avea un mod foarte neobişnuit de a-şi conduce şcoala. Când un elev era văzut făcând ceva rău, era pus să stea în picioare şi să ţină veriga până când un alt elev era prins, apoi dădea veriga noului vinovat. Cel ce ţinea veriga când sosea ora patru şi şcoala se termina era pedepsit pentru toţi care s-au comportat rău în acea zi. Nici pe băieţi, nici pe fete nu le deranja să aibă veriga în timpul dimineţii sau în prima parte a după-amiezii, dar nimeni nu voia să ţină instrumentul de tortură pe când se apropia timpul de plecare acasă.

Într-o zi, cu puţin timp înainte de ora patru, o fată a fost prinsă vorbind şi i s-a dat să ţină veriga. Vederea fetei care stătea acolo şi

expresia ei care îţi inspira milă, a fost prea mult pentru Elihu Burritt; s-a aplecat înspre un băiat de aproape şi a început să vorbească cu voce tare. A fost chemat imediat să o înlocuiască pe fată. A fost pedepsit cu severitate, dar nu l-a deranjat, pentru că văzuse expresia de teamă de pe faţa fetei şi a ales să fie el pedepsit.

Lui Elihu Burritt îi plăcea munca de fierar. El trudea de dimineaţă până seara, făcând să răsune atelierul de fierărie în timp ce ciocanul său lovea nicovala. Dar niciodată nu a încetat să regrete că a trebuit să părăsească şcoala la o vârstă fragedă şi s-a hotărât să-şi îmbunătăţească educaţia oricând avea câteva minute libere. Îi plăcea foarte mult matematica şi şi-a format obiceiul să adune numere în minte în timp ce lucra la nicovală. De exemplu, iată una dintre sutele de probleme pe care le rezolva în timp ce lucra cu ciocanul: „Câte boabe de orz, care sunt trei la un inch, sunt necesare pentru a înconjura pământul la Ecuator?" Niciodată nu voia să noteze nimic când rezolva aceste probleme.

A devenit foarte interesat de studiul limbilor străine. A observat destul de curând că limbile diferitelor ţări semănau între ele; de fapt, obişnuia să spună că limbile sunt ca şi membrii aceleiaşi familii. Când avea douăzeci şi unu de ani s-a mutat la New Haven pentru a fi mai aproape de Universitatea Yale şi a folosi biblioteca de acolo. O dată la câteva luni putea să se dedice total studiului şi îşi împărţea astfel timpul: se trezea la 4: 30 dimineaţa şi învăţa germană până la 7: 30 când servea micul dejun. După micul dejun studia latina şi greaca până la prânz. După cină studia limba italiană, apoi pleca să se plimbe puţin. Când se întorcea, studia limbile franceză, ebraică şi siriană.

În 1837 prietenii l-au convins să-şi facă un magazin de alimente în orăşelul său natal. Dar a fost un an prost şi a trebuit să-şi abandoneze magazinul şi să-şi caute de lucru în altă parte. A plecat până în Boston şi pentru că nu a găsit acolo ce şi-a dorit, s-a grăbit spre Worcester şi şi-a găsit de muncă într-o fierărie. În Worcester era o bibliotecă bună şi Burritt s-a folosit din plin de ea, muncind şi studiind într-un mod organizat. După ce a stat în Worcester timp de câteva luni, ştia destul de bine aproape fiecare limbă cunoscută din Europa. Într-o zi, un testament important i-a fost trimis lui Elihu Burritt din Indiile de Vest. Era scris în daneză, cu atât de multe greşeli şi mânjit, cu câteva cuvinte lipsă, încât nimeni nu putea să-i dea de capăt, aşa că avocaţii s-au hotărât să ceară ajutorul lui Burritt. A avut nevoie de câteva zile

pentru a descifra testamentul şi a descurca lucrurile, dar a reuşit, spre satisfacţia tuturor celor implicaţi. Când i-au cerut să le spună cât îi costă, el i-a taxat pe oră doar cu cât câştiga în mod obişnuit lucrând cu nicovala.

Studiul limbilor străine a făcut pentru Elihu Burritt ceva la care el nici nu visase la început. L-a învăţat să respecte şi chiar să iubească alte naţiuni. Tot mai mult a ajuns să vadă că rasa umană este o familie, şi indiferent de culoare, naţiune, sau credinţa căreia îi aparţin, toţi sunt în realitate creaţi de Dumnezeu. Elihu s-a hotărât solemn să-şi dedice viaţa pentru a ajuta diferite popoare să se înţeleagă unele pe altele şi să nu mai recurgă la război pentru a-şi rezolva disputele.

În timp ce locuia în Worcester, a editat un ziar numit „Cetăţeanul Creştin". Avea ca scop să susţină orice lucrare bună. În paginile sale scria în favoarea cumpătării, se opunea sclaviei şi-i încuraja pe tinerii bărbaţi şi femei care doreau să-şi continue educaţia. Dar cel mai important lucru despre ziarul lui Burritt era acela că a fost prima publicaţie care a vorbit serios despre pacea mondială. Chiar dacă la început puţini au fost de acord cu el, Elihu Burritt credea că disputele dintre naţiuni pot fi rezolvate prin arbitraj, fără crudele măceluri din timpul războaielor sângeroase. A continuat să-şi susţină ideile până când a câştigat suporteri şi fierarul harnic şi autodidact a devenit la fel de cunoscut pentru „ideile lui ciudate despre război", ca şi pentru faptul că ştia aproape douăzeci de limbi.

În 1846 a vizitat Anglia pentru a participa la o conferinţă de pace. Aici s-a implicat foarte mult în formarea unei asociaţii numite „Liga Frăţiei Universale". În ciuda faptului că a întâmpinat opoziţie şi a fost ridiculizat, el a reuşit să organizeze filiale ale acestei societăţi în multe părţi ale Angliei şi mai târziu a avut satisfacţia să vadă această mişcare răspândită în aproape fiecare ţară din Europa. Noii membri trebuia să semneze un angajament în care promiteau să cultive spiritul bunăvoinţei faţă de oamenii din alte naţiuni şi într-un an mii de oamenii au făcut acest jurământ solemn. La una din aceste întâlniri, unul dintre vorbitori a povestit că se afla într-o galerie de artă şi privea un tablou uriaş al unei bătălii faimoase din istoria britanică. Era o scenă înspăimântătoare cu morţi şi muribunzi peste tot. Un bărbat cu soţia sa şi cu băiatul lor s-au apropiat. După o vreme, băiatul a întrebat: „Tată, de ce s-au luptat oamenii aceştia?" Tatăl a dat din cap şi a recunoscut că nu ştia. Băiatul a întrebat-o pe mama sa, dar a obţinut

acelaşi rezultat. S-au hotărât să-l întrebe pe cel ce păzea acea cameră. La întrebarea băiatului, el a părut mai încurcat şi decât bărbatul şi decât femeia. „N-am habar de ce s-au luptat", a mărturisit el, „dar a fost o mare bătălie; priveşte numai la toţi oamenii care au murit".

O altă conferinţă de pace a fost ţinută în Bruxelles, în Belgia, în 1848 şi au participat aproape două sute de delegaţi din diferite ţări. În 1849, conferinţa a fost ţinută la Exeter Hall în Londra şi în faţa unei mari audienţe Elihu Burritt şi-a ocupat locul printre mulţi oratori faimoşi, printre care a fost şi marele ministru britanic John Bright. Pe atunci, Burritt devenise cunoscut ca un susţinător extraordinar al frăţiei universale şi când s-a ridicat să vorbească, marea adunare, care număra câteva mii, l-a ovaţionat. El era un om simplu şi modest, cu muşchii dezvoltaţi şi cu mâinile dure ale unui fierar, dar Elihu Burritt stând în picioare înaintea unei mari mulţimi care îl aplauda, a fost o dovadă a faptului că singura măreţie din viaţă este cea a unui caracter nobil.

El plecase în Anglia în 1846 cu intenţia de a sta câteva săptămâni, dar a stat timp de trei ani. Când s-a întors în America în 1849, oamenii din oraşul său natal i-au făcut o primire minunată. Cu câţiva ani înainte, fusese o figură obişnuită acolo, lucrând la nicovala sa sau plimbându-se pe străzile oraşului. Acum se întorcea ca un om cunoscut şi respectat de două continente. Sala era plină până la refuz şi jumătate din discursuri au fost ţinute de oameni care erau nerăbdători să-şi arate aprecierea. Burritt a fost adânc mişcat şi când a mulţumit avea lacrimi în ochi şi îi tremura vocea.

Timp de mai bine de douăzeci de ani, Elihu Burritt a muncit pentru stabilirea păcii şi înţelegerii între naţiuni. A vizitat Europa cu mai multe ocazii şi a participat la organizarea unor conferinţe de pace în Paris, Frankfurt, Edinburgh şi multe alte oraşe. În 1863, el a plecat de la Londra spre John O'Groats din partea cea mai nordică a Scoţiei, înaintând cu greu cu rucsacul său în spate şi purtând sute de conversaţii cu ţăranii din numeroasele sate prin care a trecut. Mai târziu a plecat de la Londra spre Land's End din Cornwall şi apoi înapoi. A scris două cărţi fermecătoare în care a descris aceste călătorii şi oamenii încântători pe care i-a cunoscut în acest timp.

În 1870, Burritt, având şaizeci de ani acum, şi-a luat rămas bun de la Anglia şi s-a întors în America. S-a retras la ferma sa din New Britain şi a petrecut ultimii ani ai unei vieţi ocupate, utile şi

mărinimoase, muncind printre oamenii săi. El şi-a dedicat mai mult de patruzeci de ani din viaţă unor cauze nobile şi chiar dacă nu a trăit să vadă ideile sale despre arbitraj realizate pe deplin, a pornit mişcări care în mare parte şi-au atins scopul pe care îl avea în vedere.

Elihu Burritt a murit împăcat la 6 martie 1879, în casa sa din New Britain. Printre multele lucruri frumoase spuse în memoria sa, sunt vorbele unui judecător faimos care a zis: „Când eram copil, singurul mod în care puteam să obţin o educaţie era să parcurg un drum obositor peste dealuri până la o şcoală micuţă; exemplul lui Elihu Burritt m-a ambiţionat să fac lucrul acesta".

Fără îndoială că sute, dacă nu chiar mii de persoane din toată America şi din Europa au fost inspiraţi la fel ca şi acel judecător de viaţa „fierarului învăţat". Elihu Burritt nu prea credea în genialitate înnăscută, dar credea în munca serioasă şi în perseverenţă. Tot timpul spunea că el nu a avut talente speciale, dar s-a obişnuit singur să folosească fiecare moment liber cu folos şi astfel a acumulat ceea ce părea o cantitate extraordinară de cunoştinţe.

După moartea sa, Burritt a fost ţinut minte ca un exemplu de hărnicie şi energie. Faptul că un fierar, care lucra zilnic cu ciocanul şi nicovala, a învăţat aproape douăzeci de limbi este o realizare uimitoare şi nu trebuie uitată, dar lucrul pentru care Elihu Burritt va fi cel mai mult amintit şi iubit este faptul că a luptat cu toată puterea şi forţa sa pentru a-i ajuta pe oameni să se înţeleagă unii cu alţii şi a croit un drum înspre pacea mondială.

Capitolul X

Un fiu de ţăran a cărui faimă e nemuritoare

Î

Într-o zi a anului 1840, un băiat de opt ani mergea într-o procesiune prin oraşul austriac Hainburg cântând la tobă. Murise un cetăţean respectat şi procesiunea era impresionantă, dar la vederea toboşarului de opt ani, unor oameni le venea să râdă. El era un băiat micuţ, prea mic ca să ducă toba care părea că îl va face cocoşat. Micul toboşar era Franz Joseph Haydn; aceasta era prima lui apariţie în public şi deşi spectatorii erau amuzaţi, el îşi lua rolul în serios şi se simţea foarte important.

Joseph Haydn a fost fiul lui Mathias Haydn, un rotar care trăia în satul austriac Rohran, lângă Viena. Mathias Haydn era de asemenea gropar la biserica ce se afla pe un deal în afara satului. Era un om foarte religios şi foarte respectat de toţi cunoscuţii. Avea ureche muzicală bună şi în fiecare duminică seara, când îndatoririle zilei se terminau, îşi aducea harpa, la care învăţase să cânte după ureche şi îşi acompania cântecele şi imnurile. Soţia şi copiii lor i se alăturau la cântec şi în fiecare duminică seara era un concert în casa familiei Haydn.

Când Joseph era doar un copilaş l-a văzut pe învăţătorul satului cântând la vioară şi nu a uitat niciodată. La aceste concerte ale familiei, el lua două beţe, folosea unul pe post de vioară şi unul pe post de arcuş şi apoi, fără să-şi ia ochii de la tatăl său, el cânta la vioară şi cânta şi cu vocea. Mathias Haydn a observat expresia de pe faţa băiatului care arăta ca şi cum ar fi fost vrăjit şi era foarte interesat; el i-a spus soţiei lui: „Într-o zi, Joseph va fi un mare muzician".

Când Joseph Haydn avea opt ani, o rudă îndepărtată din Hainburg pe nume Johann Frankh a vizitat familia Haydn într-o seară când erau în mijlocul concertului. Vederea lui Joseph cu vioara lui de jucărie i-a atras atenţia, iar puritatea şi claritatea vocii copilului l-au convins că băieţelul avea talent de muzician. S-a oferit să îl ducă pe Joseph la Hainburg şi a promis că îi va asigura băiatului o educaţie muzicală. Oferta a fost rapid acceptată şi în scurtă vreme, Joseph şi tatăl său se aflau în căruţa rudei lor, în drum spre Hainburg.

Johann Frankh, care era profesor de muzică, l-a învăţat pe Joseph arta de a cânta şi l-a învăţat şi să cânte la diferite instrumente muzicale ale acelui timp. Frankh era un om sever şi nu ezita să îl bată şi adesea tânărul Joseph primea bătaie în loc să primească mâncare. Soţia lui Johann Frankh era chiar mai severă decât el şi părea indiferentă faţă de băieţelul singuratic care sperase să găsească în ea o a doua mamă şi ca urmare, băiatul a fost neglijat în aproape orice privinţă. Hainele sale deveneau tot mai ponosite în fiecare zi, rupturile nu erau cusute, până când Joseph a observat că hainele sale zdrenţăroase atrăgeau atenţia băieţilor cu care umbla. A observat că adesea i se aruncau priviri pline de milă de către cei care îl zăreau pe stradă sau când stătea să citească pe treptele noii sale case.

Partea bună a lucrurilor în acest timp din viaţa lui Joseph Haydn a fost că a primit o educaţie muzicală bună; muzica devenise cea mai

mare pasiune a vieţii sale. Când nu era la şcoală, de obicei era în biserică ascultând orga sau cântecele. A fost admis în cor şi muzica îl ajuta să uite de foamea frecventă şi de hainele sărăcăcioase. Apoi un mare eveniment a avut loc în viaţa băiatului de la ţară.

În Viena era marea catedrală Sf. Ştefan şi dirijorul corului a vizitat biserica de la Hainburg ca să vadă dacă se aflau acolo băieţi cu voci îndeajuns de bune pentru a cânta în catedrală. După ce i-a testat, a decis să îl ia pe Joseph Haydn la Viena şi inima băiatului a săltat de bucurie. Totuşi, bucuria lui s-a transformat curând în durere, când şi-a amintit de hainele lui zdrenţăroase şi de înfăţişarea lui sărăcăcioasă. Pe dirijorul corului, pe nume Reutter, nu părea să-l deranjeze acest lucru şi curând Joseph cânta în minunata catedrală de la Viena cu pereţii săi bogat sculptaţi, cu naosurile sale maiestuoase şi acoperişul ei cu boltă înaltă. Nu e de mirare că Joseph Haydn a plâns de bucurie când a stat prima dată printre coriştii din minunata clădire.

Avea doisprezece ani când a plecat la Viena şi începuse deja să compună muzică. Adevărul e că profesorii şi prietenii săi erau mai mult amuzaţi de eforturile sale, dar el simţea că are ceva în interiorul lui care trebuie să fie exprimat aşa că tot timpul scria pe foi de hârtie. A cântat în cor timp de cinci ani, apoi vocea lui a început să se deteriorareze şi în curând părţile de solo care le cântase el până atunci au fost date altor solişti. Reutter căuta o scuză ca să scape de el şi în curând a găsit una. Într-o zi, pe când băieţii cântau la curtea regală, împărăteasa a remarcat că vocea lui Joseph Haydn suna ca şi a unui cocoş. Curând după aceasta, Joseph a fost alungat şi a început cea mai tristă perioadă din viaţa sa.

În dimineaţa când Joseph a părăsit încăperile confortabile ale casei de la catedrală, cu puţinele sale lucruri, nu avea aproape niciun ban. Nu învăţase niciun meşteşug; muzica fusese marele domeniu de interes al vieţii sale. Avea şaptesprezece ani şi ştia că nu se putea întoarce acasă pentru că părinţii săi erau foarte săraci şi nu îl puteau ajuta. Cutreiera străzile oraşului, flămând şi obosit. Deseori stătea pe străzile acoperite de zăpadă, cântând pentru câţiva bănuţi şi, în timpul iernii, acesta a fost singurul său mijloc de a câştiga bani. De mai multe ori a ajuns la limita înfometării; şi numai datorită bunătăţii unui cântăreţ, care era şi el sărac, Haydn nu a murit de foame. Acest om l-a luat pe Haydn în mansarda sa, unde a rămas mare parte din acea iarnă şi câştiga atât cât putea predând lecţii de vioară la preţuri foarte mici.

Adesea stătea în mansardă tremurând şi pe jumătate înfometat, sub cuvertura subţire a patului său, şi aproape îl cuprindea disperarea când se gândea la soarta lui tristă. „Nu voi renunţa niciodată", îşi repeta el mereu şi în curând a început să-i meargă mai bine. S-a oferit să dea lecţii de pian pentru puţini bani şi câţiva elevi s-au arătat doritori. De asemenea, avea câteva angajamente ca şi cântăreţ la vioară şi puţinii bani pe care îi primea l-au încurajat. Apoi s-a întâmplat ceva care a marcat o cotitură în viaţa lui.

Un negustor bun la inimă pe nume Buchholz, adânc mişcat de sărăcia lui Haydn, îl angaja ocazional să îi cânte după orele în care făcea afaceri. Apoi, pentru că îl simpatiza pe băiat şi credea că are talent muzical, i-a împrumutat 75 de dolari pe care Joseph putea să-i înapoieze fără dobândă oricând îi convenea. Pentru muzicianul înfometat, această sumă de bani părea o avere. Şi-a închiriat o mansardă mică şi se simţea fericit ca şi un rege. În camera vecină locuia un poet italian numit Metastasio, care l-a prezentat pe Haydn unuia dintre cei mai mari cântăreţi şi compozitori ai zilei numit Porpora. Haydn s-a oferit să-i cureţe acestui om încălţămintea şi să aibă grijă de hainele lui, în schimbul unor lecţii de compoziţii muzicale. Astfel, pentru un timp destul de lung, Joseph a fost valet şi oricând prindea un moment liber, studia cum să compună muzică.

Era un obicei în Viena în vremea aceea ca muzicienii care se luptau să se afirme, să câştige ceva bani cântând serenade persoanelor de seamă din oraş. Atunci locuia în Viena un om distins pe nume Kurtz, iar Haydn şi doi tovarăşi s-au gândit că ar fi bine să cânte o serenadă pentru acest om şi pentru soţia lui, care era faimoasă pentru frumuseţea ei. Ei au făcut lucrul acesta şi după ceva timp, uşa s-a deschis şi Kurtz însuşi a apărut.

— Cine a compus această piesă pe care tocmai aţi cântat-o? a întrebat el.

— Eu, a răspuns Haydn.

— Atunci, a răspuns Kurtz uimit, vreţi să intraţi în casă, vă rog?

Haydn şi tovarăşii lui au intrat şi Kurtz, care era manager la cea mai frumoasă sală de muzică din Viena, şi-a fixat o întâlnire cu Haydn pentru următoarea zi. Ca urmare a interesului şi prieteniei acestui om, Haydn a cunoscut mulţi muzicieni care au recunoscut marele său talent de compozitor şi dirijor.

Cam pe atunci, o contesă care era o patroană a muzicii a trimis

după Haydn pentru a-şi exprima aprecierea faţă de câteva din lucrările sale pe care le auzise. Haydn era încă destul de sărac şi prost îmbrăcat şi când a intrat în camera contesei, ei i-a venit greu să creadă că un compozitor atât de talentat poate fi aşa de sărac. El i-a spus povestea zbaterilor sale amare şi ea a ascultat cu ochii plini de lacrimi, pentru că era bună şi generoasă deopotrivă. În 1759, el a fost numit conducător al orchestrei unui nobil bogat, şi având un venit sigur, a putut să-şi concentreze atenţia către compoziţiile muzicale, fiind liber de îngrijorări.

Haydn a compus multă muzică pentru biserică, pentru că era un om foarte religios. Unii s-au plâns că muzica sa religioasă era prea veselă şi îi lipsea solemnitatea care marca muzica religioasă. „Nu am ce să fac", a spus Haydn, „Dumnezeu mi-a dat o inimă veselă şi cu siguranţă mă va ierta dacă îl laud cu veselie". Astfel, acest om a cărui viaţă a fost plină cu atâtea lupte şi dureri, a refuzat să fie doborât şi întristat. Înainte să înceapă orice compoziţie, îngenunchea în rugăciune şi Îi cerea lui Dumnezeu să îl ajute la munca ce o avea de făcut.

Faima lui Joseph Haydn s-a răspândit şi în alte ţări şi mai târziu, când a devenit muzician şef al prinţului Nicholas era deseori dus împreună cu întreaga orchestră să viziteze oraşe europene, unde talentul său şi manierele sale încântătoare şi modeste, l-au făcut un mare favorit. În 1791 Haydn s-a decis să accepte o invitaţie insistentă de a vizita Anglia. Prietenul său apropiat, Mozart, a încercat să-l facă să se răzgândească. „Nu ştii niciun cuvânt din acea limbă", i-a spus el. La aceasta, Haydn a replicat: „Eu vorbesc în limbajul muzicii, care este înţeles în toată lumea".

Englezii i-au oferit lui Haydn o mare recepţie; toţi păreau nerăbdători să onoreze un om a cărui muzică era atât de iubită. Universitatea Oxford i-a oferit titlul de doctor în muzică. În Londra, cei mai mari muzicieni au interpretat cu mare măiestrie muzica sa; de mai multe ori a fost invitat la Palatul Buckingham să cânte pentru rege şi regină, care şi-au exprimat cele mai profunde aprecieri faţă de compoziţiile sale. Totuşi, el a rămas simplu şi neînfumurat şi este de notat faptul că toţi muzicienii mari l-au iubit. Când marele Beethoven a văzut o poză a casei în care s-a născut Haydn, a exclamat: „Când te gândeşti că un om atât de mare s-a născut în căsuţa unui ţăran!"

Cea mai măreaţă compoziţie a lui Haydn este „Creaţia", care este

cunoscută în întreaga lume. A fost dată publicităţii în Viena, în 19 martie 1799 şi de la prima sa interpretare, a impresionat profund. Puţine compoziţii au fost primite vreodată cu atâta entuziasm. Câţiva ani mai târziu, în 8 martie 1808, bătrânul muzician şi-a exprimat dorinţa de a fi prezent la interpretarea „Creaţiei" de către Universitatea din Viena. A fost adus în sală într-un scaun. Vasta audienţă a fost profund emoţionată şi când s-a ridicat în picioare cu un puternic entuziasm, Haydn a arătat simplu în sus şi a exclamat cu devoţiune: „Această muzică a venit de sus, de la Dumnezeu". Haydn a murit în 31 mai 1809, înconjurat de cei iubiţi, lăsând în urma sa melodii dulci şi nobile care au făcut numele său nemuritor.

Capitolul XI

Un băiat negru care şi-a croit drumul spre succes

Î

Într-o zi de iarnă dureros de friguroasă, un băiat negru sumar îmbrăcat, de vreo şapte ani, se plimba pe străzile oraşului Nashville din Tennessee, când a întâlnit un bătrân negru care ducea un cal. Bătrânul căuta o moară situată la marginea oraşului. Băiatul negru, pe nume William Deberry, a încercat să-i explice străinului, dar în cele din urmă a renunţat. „Voi merge cu tine", a spus el, „dacă mă laşi să călăresc calul". Bătrânul a fost de acord şi într-un minut, băiatul se afla în spinarea calului în timp ce tovarăşii lui de joacă îl priveau cu invidie şi uimire.

William Deberry uitase două lucruri: că era foarte frig şi că moara se afla la cinci kilometri depărtare. Vântul puternic sufla cu furie şi băieţelul aproape îngheţase. Mâinile sale erau atât de reci încât abia mai putea ţine hamurile şi aproape că plângea de durere; degetele sale de la picioare erau complet amorţite. Dar spusese că va călări până la moară, şi deşi se simţea de parcă ar fi fost un bulgăre de gheaţă şi dinţii îi clănţăneau, el a ajuns acolo şi a început să ţopăie ca sângele să-i circule mai bine. A mers acasă pe jos şi i-a zis mamei sale: „Mă bucur că nu am promis să călăresc şi înapoi".

Câţiva ani mai târziu, pe când avea zece ani, se construiau noi străzi în oraşul său natal, Nashville, şi băieţilor li s-a oferit şansa după orele de la şcoală să spargă pietre pentru străzi. Băiatul care reuşea să

spargă îndeajuns să facă un morman înalt de O, 3 metri şi 1, 5 metri în fiecare direcţie, primea cincizeci de cenţi. William a lucrat în fiecare zi dintr-o vacanţă de o săptămână, apoi a primit un cec de la compania de pavat de cincizeci de cenţi. Trebuia să meargă aproape cinci kilometri până la North Nashville ca să îl încaseze, dar când a ţinut în mână acea jumătate de dolar, nu era în lumea întreagă un băiat mai fericit şi mai mândru decât el. A venit spre casă cât de repede îl ţineau picioarele. „Mamă", i-a spus cu respiraţia întretăiată, „i-am câştigat pe toţi singur şi poţi să-ţi cumperi o rochie cu ei".

Mama lui William avea nevoie de haine noi şi luând cei cincizeci de cenţi, a plecat spre oraş şi a cumpărat suficientă pânză de bumbac pentru o rochie. În anii următori, William îşi amintea bine acea rochie; i se părea că mama sa nu avusese niciodată o rochie mai frumoasă şi când o purta şi el mergea alături de ea, se simţea ca un bărbat adevărat.

William a mers să muncească de la paisprezece ani. S-a angajat la un fermier şi avea grijă de calul lui, lucra în jurul fermei, îl ajuta în grădină şi era în general de ajutor. Salariul său era mic, dar când a primit plata pe o lună, a simţit că nu va mai fi niciodată sărac. Voia să lucreze ca şi chelner în unul dintre hotelurile oraşului, şi probabil că ar fi făcut acest lucru dacă nu ar fi cunoscut un tânăr negru ambiţios care studia la Colegiul Fisk. Prietenia lui cu acest tânăr l-a făcut pe William Deberry să realizeze că avea o educaţie foarte sumară şi s-a hotărât să se întoarcă la şcoală şi în măsura posibilităţilor să meargă la Colegiul Fisk. Mama sa l-a încurajat, chiar dacă tatăl său s-a opus acestei idei.

Fiind hotărât şi perseverent, William a trecut de examenul de admitere la Fisk şi a fost admis ca şi student. Părinţii săi nu prea puteau să-l ajute, aşa că nu pierdea nicio ocazie de a câştiga un ban după orele de şcoală. Timp de două veri a lucrat ca şi tăietor de lemne, apoi s-a hotărât să ia un an pauză dacă reuşea să obţină un post de conductor de tren la Pullman şi să strângă astfel banii de care avea atâta nevoie.

A plecat în Cincinnati să încerce să obţină slujba. Preşedintele Colegiului Fisk şi mulţi alţi prieteni i-au dat scrisori de recomandare şi el credea că are destul de multe şanse să obţină postul. Totuşi, când a ajuns în Cincinnati, toţi tinerii negrii pe care i-a întâlnit i-au spus că nu are rost să solicite un post de conductor pentru că toţi au fost refuzaţi.

S-a prezentat la biroul Companiei Pullman. „Şeful este acolo", i-a

spus băiatul de la birou, „nu o să te angajeze, dar oricum, el este acolo”. „Șeful” povestea atunci cu niște prieteni și tânărul Deberry știa că ar fi fost o greșeală să îl întrerupă și să ceară o slujbă, așa că a mers până la biroul lui, și-a pus acolo scrisorile de recomandare, a ieșit în liniște și a așteptat.

După un timp, șeful a luat hârtiile, le-a citit, apoi s-a întors către tânărul negru.

— Tu ești William Deberry?

— Da, domnule.

— Ce dorești?

— Un post de conductor de tren.

— Poți să completezi un formular?

— Da, domnule.

— Atunci, completează-l pe acesta și adu-mi-l.

William a făcut ce i s-a spus și când „șeful” a văzut cât de corect era completat, a spus:

— Te voi angaja dacă poți să îți cumperi o uniformă. Te va costa 25 de dolari. Te descurci?

— Da, domnule, a spus William.

El avea numai zece dolari, dar era sigur că va reuși să mai strângă cincisprezece. A primit adresa croitorului și a pornit de îndată să-l găsească.

Bătrânul croitor era evreu. William i-a spus povestea sa și i-a arătat scrisorile de recomandare.

— Uite aici zece dolari, a spus băiatul, și o să-ți dau pe ceilalți cincisprezece din primul meu salar.

La început, croitorul a dat din cap.

— Niciodată nu dau pe credit, a spus el și inima lui William s-a întristat.

Bătrânul a citit din nou scrisorile de recomandare. L-a privit pe Deberry cu ochi pătrunzători.

— Cred că ești un băiat cinstit, a spus el, și am să risc, pentru că vrei să faci școală. Ține-ți costumul.

După un an la Compania Pullman, William s-a întors la Colegiul Fisk și și-a terminat studiile. După ce a părăsit Colegiul Fisk, a intrat la Colegiul Medical Melarsey ca să studieze medicina. Însă nu era foarte mulțumit, pentru că simțea că ar fi trebuit să slujească într-o biserică și să-i ajute pe oameni. În timp ce era la Fisk, l-a auzit vorbind pe unul

din membrii Societăţii Americane de Misiune. Acest om a cerut tinerilor negri educaţi să vină să slujească. „Mulţi dintre voi vedeţi greşeli în biserică, criticaţi biserica şi programele ei", a spus el. „Nu vreţi să ajutaţi biserica să fie mai bună? Vreţi să vă folosiţi vieţile voastre pentru a aduce îmbunătăţiri?"

Atunci şi acolo, Deberry s-a hotărât să devină pastor. A părăsit colegiul medical şi s-a dus la Şcoala Teologică Oberlin. El predica duminicile într-o biserică micuţă şi astfel a dus-o până la absolvire.

După absolvire a fost rugat să preia o congregaţie mică din Springfield, Massachusetts, unde pastorul tocmai murise. Biserica avea mai puţin de o sută de membri şi Deberry credea că nu va sta mai mult de câteva săptămâni. Dar Biserica Sf. Ioan a crescut şi biserica l-a rugat pe tânăr să rămână ca şi păstorul lor. Ei voiau să aibă un pastor căsătorit, chiar dacă nu aveau casă parohială. William Deberry s-a întors în Tennessee şi s-a însurat cu fata care îl aştepta. Şi ea absolvise Colegiul Fisk şi cei doi s-au întors în Springfield, unde oamenii încântaţi au construit o casă parohială pentru ei.

William Deberry a mers la micuţa biserică din Springfield intenţionând să rămână câteva săptămâni. A rămas acolo timp de treizeci de ani şi ar fi nevoie de o carte întreagă pentru a descrie ce a făcut acest minunat pastor negru pentru oamenii săi. Prezenţa oamenilor la biserică şi la Şcoala Duminicală a crescut atât de mult încât în puţin timp, Biserica Sf. Ioan a ajuns una dintre cele mai mari congregaţii din Springfield.

Doctorul Deberry era invitat de biserici mai mari să devină păstorul lor, şi astfel el le-a spus oamenilor săi de la Springfield că va rămâne păstorul lor numai cu o condiţie: ca ei să aibă mai multă grijă de comunitatea de negri din Springfield. El îşi dorea o biserică deschisă şapte zile pe săptămână, o biserică ce avea să fie o parte centrală din viaţa oamenilor.

Biserica Sf. Ioan a fost de acord cu propunerile doctorului Deberry şi au lucrat cu el mână în mână, îndeplinind măreţele sale planuri cu mult drag. A devenit apoi o splendidă biserică modernă, cu minunate instrumente de cântat. Doctorul Deberry putea să fie un om mulţumit, pentru că biserica sa are toate utilităţile care şi le-a dorit. Saloane mari mobilate confortabil şi camere de odihnă pentru oamenii săi. Avea săli de lectură spaţioase şi deasupra clădirii era o bibliotecă publică. Sute de oameni, atât tineri, cât şi bătrâni făceau parte din

grupuri variate cu lideri experţi. Grupurile pentru băieţi şi pentru tineri au înflorit de la început şi mulţi tineri negri din Springfield şi din împrejurimi i-au cerut ajutor şi sfaturi doctorului Deberry, iar pastorul cu o inimă mare nu a fost niciun moment uitat când şi el a avut nevoie de vreun fel de ajutor.

Deşi erau atâtea lucrări care aveau loc acolo, doctorul Deberry nu a pierdut nicio clipă din vedere faptul că scopul principal al bisericii este acela de a forma caracterul. Un recensământ a arătat că în Biserica Sf. Ioan sunt mai mulţi bărbaţi şi femei, băieţi şi fete decât în orice altă biserică din Springfield. Când a fost efectuată o cercetare despre lucrarea bisericilor de către Mişcarea Mondială Interbisericească, despre Biserica Sf. Ioan s-au raportat următoarele: „Această biserică are cea mai eficientă organizare dintre toate bisericile din grupul studiat, indiferent de rasă şi denominaţiune".

O asemenea lucrare măreaţă nu a fost îndeplinită fără o muncă intensă din partea pastorului energic şi altruist. Doctorul Deberry s-a bucurat de încrederea şi respectul oamenilor, albi şi negri deopotrivă. Cu o anumită ocazie, a mers la un important om alb, domnul Beebe şi i-a cerut două sute de dolari ca donaţie pentru o nevoie particulară. Domnul Beebe i-a dat pastorului o mie de dolari, zicându-i: „Doctore Deberry, sunt interesat de lucrarea ta, dar sunt şi mai interesat de tine".

Când un om mare a fost întrebat care este secretul succesului său, a spus: „Dumnezeu m-a făcut ceea ce sunt". Acest lucru este adevărat şi în privinţa lui William Deberry. El a făcut multe lucruri şi le-a făcut bine. A spart bolovani, a muncit la o fermă şi ca tăietor de lemne. A lucrat ca şi chelner în hoteluri şi a fost conductor de cale ferată. Mai târziu a devenit un tutore al Universităţii Fisk şi unul dintre cei mai de seamă conducători ai negrilor din continentul nord-american.

Capitolul XII

El şi-a valorificat timpul liber

Î

Într-o clipă amiază din 1877, un tânăr, care călătorea în interesul afacerii sale cu magazine alimentare, ce-şi avea sediul la

Bolton, în Anglia, îşi terminase vizitele lui obişnuite pentru acea zi. Şi-a privit ceasul: era numai trei şi jumătate. Putea să-şi petreacă următoare oră şi jumătate după cum dorea. În apropiere erau săli de biliard şi multe alte locuri de distracţie. Acest tânăr, pe nume William Hesketh Lever, a decis să meargă spre un alt oraş, Ince, pe care nu îl mai vizitase niciodată şi unde firma sa nu avusese nicio afacere.

Prima vizită pe care a făcut-o a fost fără niciun rezultat. A intrat prompt într-un alt magazin alimentar, unde a obţinut o comandă de trei sferturi dintr-un pachet de o sută de zahăr, care nu era o comandă mare, dar era un început. A mai intrat în două magazine şi şi-a notat câte o comandă de la fiecare. Patronul celui de-al cincilea magazin nu dorea nimic, dar era deja ora cinci şi tânărul Lever s-a întors spre casă mulţumit de comenzile pe care le-a obţinut şi a pus acest oraş pe lista celor pe care le vizita în mod regulat.

Când a venit în Ince după două săptămâni şi-a făcut clienţi noi şi şi-a dezvoltat o reţea de afaceri aşa de mare acolo, încât trebuia să rezerve o zi întreagă la fiecare două săptămâni pentru acel oraş. De la Ince, afacerea s-a răspândit în apropiatul oraş Wigar, un oraş cu care Lever era destinat să aibă multe de a face în anii ce au urmat.

William Hesketh Lever s-a născut în Bolton din Lancashire în data de 13 septembrie 1851. Tatăl său avea un magazin alimentar şi cum înaintea lui se născuseră şase surori, noului copil, care era băiat, i s-a făcut o primire călduroasă. De îndată ce a ajuns destul de mare, William a început să lucreze pentru tatăl său şi pentru că magazinul era micuţ şi nu puteau angaja mulţi oameni, William făcea orice era de făcut. Lăsa jos obloanele în fiecare dimineaţă, mătura podeaua, curăţa ferestrele, aranja rafturile şi ducea clienţilor pachetele.

Poate părea o alegere stranie, dar munca pe care William Lever o făcea cu cea mai mare plăcere era aceea de a tăia şi împacheta săpunul. Mai târziu, obişnuia să spună: „Nu ştiu dacă aveam săpunul în sânge, dar îmi plăcea să lucrez cu el şi a rămas ocupaţia mea favorită”.

Când William Lever s-a logodit, avea un salariu de cinci dolari pe săptămână. Totuşi, era foarte ambiţios şi ştia cum să valorifice fiecare moment liber. Făcea atât de multe lucruri, încât, în 1872, tatăl lui l-a lăsat să intre în afacerea care a devenit cunoscută ca „Lever and Company”. Printre alte feluri de mărfuri, firma vindea o marcă specială de săpun numită „Săpunul pur cu miere al lui Lever”. Willliam Lever s-a decis să acorde o atenţie specială fabricării şi vânzării acestui

săpun, dar nu îi plăcea numele. A vorbit cu un prieten despre aceasta şi acest om i-a scris mai multe sugestii pe o foaie de hârtie. Unul dintre aceste nume era „Sunlight Soap”. Tânărul Lever şi-a dat seama rapid că acesta era chiar cuvântul pe care îl căuta şi de atunci, săpunul său a fost cunoscut sub numele de „Sunlight Soap”.

La început, tatăl său nu l-a încurajat pe William, de fapt s-a opus acestei idei. „Un om trebuie să se ţină de ceea ce a început”, a spus el, „mulţumeşte-te să lucrezi la afacerea cu magazinele şi nu mai acorda atâta atenţie săpunului”. Totuşi, când William Lever s-a hotărât să cumpere o mică fabrică de săpun din Warrington, tatăl său i-a împrumutat ceva bani. Şi-a început afacerea cu teamă. Oamenii de la care cumpărase fabrica au pierdut bani şi prietenii lui i-au spus că va fi în curând ruinat.

Lever a trebuit să muncească el însuşi din greu. Obişnuia să spună că este agent publicitar, casier şi manager de vânzări, toate la un loc. Nu îi era niciodată ruşine să facă muncile cele mai de jos şi ca urmare era rar recunoscut de vizitatorii fabricii. Cu o anumită ocazie, un inspector guvernamental a venit şi a cerut să i se arate sediul. Lever i-a zis că dacă va aştepta un moment, îi va face el turul locului. „Nu este de ajuns”, a spus omul cu un aer oficial, „trebuie ca altcineva în afară de tine să-mi arate locul”. Snobismul era lucrul pe care Lever îl detesta cel mai tare şi această remarcă l-a enervat. Întorcându-se către reprezentantul guvernamental, a spus: „Dacă nu faceţi turul fabricii cu mine, nu îl veţi face cu nimeni”. Inspectorul s-a înfuriat şi a fost rugat să plece. „Nu ştia cine sunt”, a spus Lever, „dar asta nu este o scuză pentru faptul că a fost nepoliticos”.

Din copilărie, William Lever se trezea foarte de dimineaţă şi şi-a păstrat acest obicei pentru toată viaţa. Se trezea la 4: 30 dimineaţa, făcea un duş rece şi la ora cinci era gata să-şi înceapă munca zilnică. Când a mai îmbătrânit, avea obiceiul să doarmă timp de 15 sau 20 de minute după prânz, dar niciodată nu s-a abătut de la obiceiul său de a se trezi la 4: 30 dimineaţa.

În 1885, când avea numai treizeci şi patru de ani, Lever a cumpărat fabrica de săpun şi pentru un timp nu era sigur dacă va avea sau nu succes. El şi-a pus toţi banii săi personali în afacere şi, pe lângă aceasta, tatăl său îl împrumutase. A cheltuit 250 de dolari pentru publicitate şi a aşteptat rezultatele. Câţiva clienţi au returnat săpunul, pentru că nu le-a plăcut şi inima lui s-a întristat. Dar într-o zi, o femeie

a venit până la depozit şi a spus: „Vreau mai mult săpun din acela parfumat, este bun”. Remarca femeii l-a convins pe Lever că săpunul trebuie să fie bun şi a prins din nou curaj.

Afacerea a început să se dezvolte rapid. La început, cantitatea de săpun fabricată era de 20 de tone pe săptămână. La sfârşitul primului an, au ajuns la 150 de tone săptămânal şi fabrica era cu trei luni în urmă la îndeplinirea comenzilor. În anul următor, au atins o producţie de 250 de tone şi după alte 12 luni au ajuns la 450 de tone.

Lever şi-a dat seama rapid că trebuie să aibă un teren nou şi mult mai mare. După o căutare atentă, a ales un teren de 21 de hectare pe malurile râului Mersey şi aici a început să construiască o fabrică imensă şi un sat care este cunoscut în toată lumea, cu numele de „Port Sunlight”. El s-a asigurat că alimentarea cu apă şi sistemul de căi ferate era ideal şi ca urmare, Port Sunlight este un sat model din orice punct de vedere. Din cele 21 de hectare, pe mai puţin de jumătate se află fabrici şi birouri, iar pe restul se află căsuţele încântătoare în care locuiesc muncitorii.

Lever fusese adeseori întristat când privea casele mizerabile şi jalnice, unde majoritatea muncitorilor erau nevoiţi să muncească. S-a hotărât să facă planurile şi să construiască un sat pentru angajaţii săi unde să nu fie mlaştini şi fiecare căsuţă să aibă grădina ei şi tot confortul posibil care era de dorit în mod rezonabil. Au început lucrările în 1888 şi de la terminarea lor în 1890, mii de lucrători sociali şi reformatori au venit din aproape fiecare ţară din lume, au vizitat Port Sunlight şi ce a făcut Lever a fost lăudat în lumea întreagă.

Săpunul fabricat la Port Sunlight a devenit cunoscut în toată lumea şi afacerea lui Lever s-a dezvoltat iute. Lever a vizitat Canada, Statele Unite, Africa de Sud şi Australia şi în fiecare ţară au fost deschise fabrici. Când s-a întâlnit cu primarul şi consilierul municipal din Toronto pentru a discuta despre posibilitatea cumpărării unui teren ei i-au spus că îi dau o scutire de la taxe. Mai era un alt fabricant de săpun în Toronto, pe nume John Taylor. „Îi veţi oferi aceeaşi scutire şi lui John Taylor?”, a întrebat el. Oficialităţile oraşului au răspuns că nu era necesar, deoarece Taylor avea o afacere bună. „Îmi pare rău, dar nu pot accepta o scutire de taxe care nu este acordată în mod egal şi celorlalţi fabricanţi de săpunuri”. Oficialii au apreciat felul lui direct de a vorbi şi în cele din urmă au ajuns la un aranjament satisfăcător pentru toţi.

Afacerea lui Lever s-a răspândit cel mai mult în ţările europene. În curând au apărut concerne mari şi înfloritoare în Franţa, Germania, Elveţia, Olanda şi Belgia. În Elveţia, Lever a anunţat un mare concurs de spălat care a avut loc lângă lacul Geneva. Sute de spălătorese din diferitele oraşe din jurul lacului au fost invitate şi au avut nevoie de două dintre cele mai mari vapoare pentru a transporta toţi concurenţii. După concurs a avut loc un mare banchet la care toate spălătoresele au fost invitatele lui Lever.

A fost un avantaj pentru William Lever că a trebuit să înceapă de jos. Chiar şi când a ajuns unul dintre cei mai cunoscuţi şi cei mai de succes oameni de afaceri din lume, nu a uitat de vremea când mătura podele, spăla geamuri, ducea pachete şi împacheta săpun. Era întotdeauna drept şi binevoitor faţă de angajaţii lui. Cea mai mare ambiţie a fiecărui om care lucra pentru el era să-i facă pe plac şi să câştige aprecierea lui. Când avea ceva de reproşat, o făcea pe un ton mai degrabă dezamăgit decât mânios. El doar îi făcea pe vinovaţi să simtă că l-au dezamăgit.

Toată afacerea lui a fost continuată într-un nou spirit. I-a invitat pe toţi cei care lucrau pentru el să devină partenerii lui. A instituit un plan de împărţire a profitului prin care toţi angajaţii puteau să investească economiile lor în firmă şi să se bucure de succesul ei. Acest plan i-a încurajat atât de mult la economii, încât azi sunt mai mult de 18.000 de angajaţi care sunt parteneri şi deţin acţiuni ale companiei în valoare de aproape 15 milioane de dolari. Pe lângă aceasta, angajaţii au primit poliţe de asigurare gratuite în valoare de peste cinci milioane de dolari.

Ar fi nevoie de o carte întreagă pentru a povesti despre Port Sunlight, care a devenit cunoscut ca şi „Oraşul Grădină”. Cu grădinile sale şi peluzele sale curate şi bine îngrijite, este unul dintre cele mai pitoreşti sate din lume, chiar dacă este construit lângă porţile unor fabrici uriaşe. Sunt şcoli bine dotate, saloane ale comunităţii, cluburi sociale, biblioteci şi galerii de artă pentru muncitori. Este o sală frumoasă de gimnastică şi o piscină mare în aer liber. Satul are propria lui orchestră şi societate corală, care sunt atât de bine organizate încât au concerte nu numai în multe părţi ale Angliei, ci şi în alte ţări europene.

William Lever a primit multe onoruri. A fost numit baron în 1911 şi a devenit Sir William Lever; în 1917 a fost numit Lord

Leverhulme şi în 1921, Viconte Leverhulme. În martie 1914, regele George şi regina Maria au vizitat Port Sunlight. Au intrat în câteva căsuţe şi şi-au exprimat uimirea şi încântarea faţă de modul în care marele fabricant şi-a împlinit idealurile faţă de clasa muncitoare.

William Lever sau Vicontele Leverhulme, cum se numea atunci, a murit în Londra, în 7 mai 1925, la vârsta de optzeci şi patru de ani. Corpul său a fost dus la Port Sunlight, unde mii de oameni şi-au arătat afecţiunea şi respectul. Viaţa lui a fost un exemplu remarcabil al modului în care un mare om de afaceri poate să ducă în tot ceea ce face un spirit de bunătate şi apreciere pentru ceilalţi şi a modului în care un om bun poate să aducă fericire veritabilă în viaţa altor oameni.

Capitolul XIII
Istoricul american orb, curajos şi optimist

În 1811, un băiat de mai mult de cincisprezece ani, a fost admis la Universitatea Harward. Băiatul, pe nume William Hickling Prescott, s-a născut în Salem din New England, în 4 mai 1796, şi rezultatele sale bune de la şcoală i-au determinat pe părinţii lui să aştepte lucruri mari de la el. Era la Harvard numai de câteva săptămâni când s-a întâmplat un accident care i-a schimbat întreaga viaţă. Într-o zi, după cină, câţiva studenţi se distrau şi unul dintre ei a aruncat cu o coajă tare de pâine prin cameră, care l-a lovit din plin pe William Prescott în ochi. El nu luase parte la distracţie, dar se întâmpla că tocmai atunci trecea prin cameră când „proiectilul" a fost aruncat.

Lovitura a avut un efect neobişnuit. Puterile l-au părăsit şi a căzut la pământ având mari dureri. Pulsul său a devenit atât de slab, încât chiar dacă mintea sa nu-i era afectată, nu mai putea nici măcar să stea în picioare şi părinţii săi s-au alarmat. A fost dus acasă şi l-au chemat pe doctorul familiei, James Jackson. A stabilit diagnosticul, „paralizie profundă a retinei" şi în ciuda a tot ce s-a făcut, el şi-a pierdut pentru totdeauna vederea. A fost nevoit să petreacă multe luni obositoare într-o cameră întunecată, fiindcă chiar şi o lumină slabă îi dădea dureri puternice. Dar el nu a renunţat niciodată la speranţa de a se întoarce la colegiu şi, în cele din urmă, dorinţa i-a fost îndeplinită şi şi-a reluat locul printre studenţi.

Un efect al accidentului este că l-a făcut un student mai bun ca niciodată. În timpul lungilor luni de stat în cameră, a fost nevoit să se gândească mult. Mama lui şi ceilalţi îi citeau şi el îşi amintea fiecare cuvânt şi şi-a format o memorie extraordinară. Mai târziu, memoria sa a devenit atât de bună, încât după ce asculta pe cineva citind 60 de pagini dintr-o carte, putea să facă un rezumat al lecturii, citând adesea pasaje întregi fără să facă o greşeală.

Când s-a întors la colegiu, memoria sa era atât de bună încât când studia la matematică – o materie care nu îi plăcea şi la care nu a excelat niciodată – putea reţine în memorie o problemă întreagă, inclusiv răspunsurile, fără să o înţeleagă cu adevărat. Ca urmare, obţinea note bune când era examinat, chiar dacă spunea că era paralel cu această materie. I-a explicat acest lucru profesorului de matematică ce a rămas uimit de minunata memorie a lui Prescott.

Accidentul său nefericit nu i-a distrus buna lui dispoziţie. Dintre toţi studenţii veseli din Harvard, William Prescott era fruntaş şi de mai multe ori dragostea lui de distracţie aproape l-a vârât în bucluc. Câteodată îl apuca un râs incontrolabil şi deseori aceasta se întâmpla când dorea să fie foarte serios. Odată i s-a acordat un rol în drama lui Shakespeare, „Julius Caesar", dar la repetiţii izbucnea în râs în momentele cele mai serioase şi orice ar fi făcut, nu reuşea să-şi reţină veselia, şi a trebuit să fie înlocuit din piesă.

Oratoria era una dintre materiile de la colegiu şi adesea atunci simţul umorului i se manifesta cu putere. Odată când era singur cu profesorul său de oratorie, partea comică a lucrurilor l-a izbit aşa de tare, încât a râs, în ciuda faptului că profesorul era destul de nervos. La început, profesorului i s-a părut că era o insultă comportamentul lui Prescott; totuşi, după un timp a început să râdă şi el şi în curând a ajuns să nu-şi mai poată controla râsul, la fel ca şi elevul său. Câtva timp, niciunul dintre ei nu a putut vorbi, dar la sfârşit, profesorul a reuşit să spună: „Prescott, lecţia s-a terminat".

William Prescott a absolvit cu onoare colegiul Harvard şi a început să lucreze în biroul legislativ al tatălui său. Cu mult timp înainte, ochiul său bun s-a inflamat şi a fost consultat de doctorul Jackson care i-a recomandat să-şi pună leşie pe tâmple pentru a reduce infecţia. Pentru o vreme, avea dureri violente şi părea sigur că Prescott nu va mai vedea vreodată. Timp de şaisprezece luni a rămas într-o cameră întunecoasă, fără să poată face un pas şi suferea de dureri

intense. În aceste zile, răbdarea şi purtarea sa au fost remarcabile; chiar dacă a fost vreodată descurajat, a reuşit să ascundă lucrul acesta.

Un rezultat al bolii sale a fost nu numai că i-a înrăutăţit vederea ochiului rămas, ci şi starea sa generală de sănătate, aşa că atunci când şi-a revenit, a plecat în vizită la nişte rude în St. Michael's din insulele Azore. Aici a fost din nou atacat de o infecţie a ochiului şi a stat timp de şase săptămâni într-o cameră atât de întunecată încât nici măcar nu putea zări mobila. A reuşit să-şi facă exerciţiile necesare plimbându-se cu braţele întinse ca să nu se lovească de lucruri. El spunea că în timpul acestei captivităţi, probabil că a umblat sute de kilometri cu braţele întinse.

În aprilie 1816 a navigat spre Anglia unde a ajuns după o călătorie obositoare de 24 de zile. S-a grăbit să-i ceară părerea lui William Adams, unul dintre cei mai faimoşi oculişti din lume, dar acesta a putut să facă prea puţin pentru el şi l-a sfătuit să-i lase pe alţii să-i citească, în loc să încerce să citească el singur. Din Anglia a mers în Italia şi apoi în Germania, întorcându-se în Statele Unite în 1817. Cam în acest timp a scris un articol şi l-a trimis cu mari speranţe Revistei Nord Americane, dar articolul a fost respins.

Prescott s-a căsătorit în mai 1820 şi în acelaşi an s-a decis să-şi facă o carieră în literatură. Chiar dacă avea numai vedere parţială la un ochi şi era complet orb la celălalt, memoria sa remarcabilă i-a permis să reţină ceea ce citea şi să-şi amintească ce îi citeau ceilalţi. A angajat persoane care să-i citească şi a construit un dispozitiv care îi permitea să ia notiţe pe măsură ce se citea. Aceste notiţe îi erau citite mai târziu şi în acest mod a început să-şi scrie minunatele sale scrieri istorice. A fost norocos să găsească un tânăr bine educat, domnul James English, care îi citea şase ore zilnic tip de patru ani. Din acea vreme până aproape de sfârşitul vieţii sale, după treizeci de ani, el a beneficiat tot timpul de serviciile unei persoane care să-i citească. Secretarul său, domnul English, ne-a lăsat o descriere de neuitat a modului în care lucra Prescott. Rămânea ore întregi în camera sa, înconjurat de ecrane verzi; ferestrele erau acoperite de draperii de culoare albastru închis. Adesea avea dureri mari, dar nu se vedea nici pe faţa, nici în vocea lui. Timp de mai mulţi ani a studiat istoria Spaniei şi prima sa mare lucrare a fost: „Istoria regelui Ferdinand şi a Izabelei". Cartea a fost bine primită; acurateţea ei şi stilul interesant au făcut-o atrăgătoare pentru studenţi. În decembrie 1843, Prescott a terminat „Istoria cuceririi

Mexicului" şi trei ani mai târziu, a fost urmată de „Istoria Perú-ului". Toate cărţile sale poartă amprenta unei pregătiri atente şi Prescott se numără printre cei mai mari istorici ai lumii. Când a murit, începuse al treilea volum al unei mari opere: „Istoria lui Filip al II-lea". Este îndeajuns să spunem despre toate cărţile lui Prescott că, indiferent despre ce subiect istoric a scris, cărţile sale sunt cât se poate de acurate.

În ultimii zece sau chiar cincisprezece ani ai vieţii sale, Prescott era practic orb, chiar dacă nu recunoştea. Cum era vesel din fire, nu dorea să fie compătimit. El a spus cândva: „Să nu credeţi că sunt câtuşi de puţin deprimat. Spiritul meu se află la aceeaşi înălţime ca şi pulsul meu, adică cu cincisprezece grade deasupra normalului". Când te gândeşti la durerile puternice care le simţea des şi la faptul că era aproape orb, te uimea veselia lui debordantă şi marea sa putere de muncă.

A fost unul dintre cei mai buni oameni care a trăit vreodată şi nu avea nici urmă de autocompătimire. Nu a aruncat niciun pic de vinovăţie asupra persoanei datorită căruia a ajuns orb; de fapt, el i-a arătat bunătate acelui om şi i-a arătat că nu are nici cea mai mică urmă de resentiment faţă de el. Nu a fost niciodată auzit spunând un lucru aspru sau răutăcios despre cineva şi a fost iubit de toţi secretarii săi care îi citeau. Probabil că problemele lui l-au făcut să simtă mai mult cu alţii; oricare ar fi fost motivul, el era foarte generos faţă de toţi cei care aveau nevoie de ajutor, şi pentru că vânzările enorme ale cărţilor sale l-au făcut extrem de bogat, el putea să-i ajute pe mulţi din cei ce apelau la el.

El nu îşi ascundea veselia, şi alţi membri ai familiei au început să-şi manifeste şi ei mai mult simţul umorului. Într-o zi, un unchi de al său care credea că e pe cale să surzească l-a vizitat pe Prescottt. Istoricul a insistat asupra faptului că surzenia unchiului său era numai imaginară şi pentru a demonstra acest lucru a spus să fie pus un ceas la capătul camerei şi amândoi să se apropie de el încetişor şi să se oprească de îndată ce aud ticăitul. „Vei auzi ticăitul la fel de repede ca şi mine", a spus Prescott, „şi o să vezi că auzul tău este OK, pentru că ştiu că al meu este bun".

Foarte încet, cei doi oameni se apropiau de ceas, avansând numai câţiva centimetri o dată.

— Îl auzi? a întrebat Prescott.

 Încă nu, a răspuns unchiul său.

Cei doi au înaintat până când au ajuns la o distanţă foarte mică.

Ştiam eu că sunt surd, a spus unchiul, nu pot auzi nimic.

Nu te îngrijora, a spus Prescott, nici eu nu aud nimic.

Când au ajuns cu feţele la o distanţă mai mică de douăzeci centimetri, faţa lui Prescott avea o expresie de consternare.

Probabil că surzesc şi eu, a mormăit el. Nu aud niciun ticăit; cu siguranţă voi ajunge şi orb, şi surd.

Într-un final, a ajuns atât de aproape, încât urechea sa a atins ceasul şi tot nu auzea niciun sunet. Apoi a strigat:

 Păi ceasul acesta vechi nu merge!

Soţia sa a mărturisit că ea a oprit ceasul şi că aproape murea de râs când cei doi oameni se străduiau să audă ticăitul unui ceas care nu funcţiona. Atunci William Prescott a izbucnit într-un râs incontrolabil, pentru că, deşi se distra în multe feluri, cel mai tare se distra atunci când îi erau lui făcute farse.

Astfel adus-o acest om cu un curaj uimitor, muncind cât pentru doi sau trei oameni obişnuiţi şi având totdeauna un cântec de mulţumire în inima sa. Odată a fixat următoarele" reguli ale fericirii": bunătate, curaj, independenţă, hărnicie, cinste, veselie şi credinţă religioasă.

William Hickling Prescott s-a stins încet în biroul său în 28 ianuarie 1859, înconjurat de cărţile pe care le iubea aşa de mult. După moartea sa, a fost publicată o listă completă a cărţilor sale istorice în şaisprezece volume. Când se iau în considerare handicapurile severe cărora a trebuit să le facă faţă şi standardul înalt al cărţilor sale, povestea realizărilor lui Prescott devine una dintre cele mai motivatoare poveşti din secolul al XIX-lea.

Capitolul XIV

Un băiat care lucrase într-o fabrică textilă a ajuns ministru

Î

Într-o dimineaţă de vară din 1879, un băiat de zece ani a plecat de acasă pentru a începe să muncească într-o fabrică de textile din Oldham din Lancashire, Anglia. Mama lui avea lacrimi în ochi când şi-a luat rămas bun, pentru că înţelegea mai bine decât el ce însemna viaţa

într-o fabrică, dar băiatul, pe nume John Robert Clynes, era încântat la gândul că va câştiga bani. Era adevărat că salariul era mic, mai puţin de 75 de cenţi pe săptămână, dar ştia că chiar şi această sumă va fi de folos unei familii numeroase cu bani puţini.

Casa familiei Clynes se afla în districtul sărac Oldham, şi chiar dacă părinţii săi erau oameni respectabili, erau foarte săraci. Tatăl băiatului, Patrick Clynes, era un lucrător harnic, care a plecat din Irlanda sperând să câştige mai mult în fabricile textile de bumbac din Lancashire. Ca urmare a unei perioade de depresiune, a rămas fără loc de muncă şi oricât de mult încerca, nu reuşea niciodată să câştige mai mult de şase dolari pe săptămână, şi mare parte a timpului, nu câştiga nici măcar atât. Când John Robert Clynes, sau Jack, cum îi spuneau prietenii, a început să muncească, erau şapte copii mici acasă şi venitul total abia era suficient pentru a asigura îmbrăcăminte şi hrană. Copiii puteau spera doar la alimentele care erau ieftine, dar hrănitoare, şi pâinea şi untul au devenit meniul principal.

Jack Clynes a stat puţin în şcoală şi puţinul timp petrecut acolo nu a fost niciodată o amintire plăcută. În acele zile, mulţi învăţători credeau că fiecare băiat trebuie bătut cu duritate din când în când şi Jack, care fusese întotdeauna fragil şi delicat, în curând a privit şcoala cu oroare. După ce a început să muncească în fabrică, Jack Clynes mergea la şcoală în fiecare după amiază până când a împlinit doisprezece ani. Probabil că învăţătorului, care era irlandez, ca şi tatăl lui Jack, îi era antipatic Jack Clynes, pentru că, oricare ar fi fost motivul, cu greu trecea o zi fără ca Jack să primească bătaie. Timp de doi ani, băiatul se trezea dimineaţa devreme pentru a merge la fabrică, unde muncea din greu până la prânz, şi după ce mânca una sau două felii de pâine cu unt, mergea la şcoală.

Într-o clipă amiază, învăţătorul era şi mai iritabil decât de obicei şi lucrul care i-a stârnit mânia a fost că, din motive necunoscute lui, Jack Clynes părea foarte fericit. L-a bătut cu nuiaua, dar în timp ce Jack îşi strângea buzele, ochii lui dansau de bucurie.

Era o zi călduroasă şi învăţătorul, care era un om gras, a folosit nuiaua până când a obosit.

Pufăind şi respirând greu, el s-a aşezat în cele din urmă şi i-a spus lui Jack cu o expresie nedumerită:

— John Robert Clynes, ce drăcuşor de-al lui Satana te-a posedat?

— Niciun fel de drăcuşor, a spus Jack. Eu sunt cel care posedă o

aniversare şi *este cea de-a doisprezecea*.

Dintr-odată învăţătorul s-a prins. Acesta era ultima zi de şcoală a lui Jack Clynes. Deci acesta era motivul pentru care micul pungaş era atât de fericit! A luat nuiaua – cel puţin mai era timp să-i mai dea încă o bătaie răsunătoare.

John Robert Clynes, a spus el, nu am reuşit până acum să fac un învăţat din tine, dar este datoria mea solemnă să fac din tine un bărbat.

Într-o clipă s-a auzit un tropăit de papuci pe podea; Jack a fugit şi a trântit uşa în urma lui. După un moment, faţa lui a apărut râzând prin fereastra deschisă:

 Ar trebui să veniţi la fabrică pentru a vă putea ţine promisiunea, a strigat el cu sinceritate.

A fugit lăsându-l pe învăţător furios şi pe colegii săi foarte amuzaţi, chiar dacă le era teamă să o arate. Astfel s-au încheiat zilele de şcoală ale lui Jack Clynes.

După câţiva ani de muncă grea în fabricile de textile, salariul lui Jack a ajuns la patru dolari pe săptămână. Era cu siguranţă nevoie de aceşti bani acasă unde erau nouă guri de hrănit, şi el le dădea cu bucurie banii părinţilor săi, care îi lăsau 16 cenţi pe săptămână ca bani de buzunar. Cam în acest timp, Jack a realizat că era un handicap teribil să înfruntţi lumea fără să ai o bună educaţie şi, deşi nu avea nicio dorinţă de a se întoarce la brutalul învăţător, îşi dorea adesea să aibă o educaţie mai bună.

Într-o seară, pe când se întorcea de la muncă, a văzut un dicţionar la mâna a doua. Costa 35 de cenţi şi, deşi valora cât banii de buzunar pentru mai mult de două săptămâni, l-a cumpărat şi l-a dus triumfător acasă. Acolo, în camera sa micuţă, la lumina unei lumânări, Jack Clynes a început să parcurgă paginile dicţionarului său. Mai târziu a cumpărat o carte de gramatică cu 18 cenţi şi în fiecare seară, după ce îşi termina munca zilnică, citea din aceste două cărţi până când adormea, învins de oboseală.

Majoritatea oamenilor cred că un dicţionar este neinteresant şi rar folosit, exceptând cazurile în care doresc să afle semnificaţia unui cuvânt sau scrierea lui corectă; nu se întâmpla la fel cu Jack Clynes. Îi plăcea cum sună cuvintele, mai ales cele lungi. Când auzea un om elocvent care folosea cuvintele la locul lor potrivit, i se părea că aude o melodie şi deşi niciodată nu s-a dat în spectacol, când îl întreba cineva ce înseamnă un cuvânt sau cum se scrie, era fericit dacă îl putea ajuta.

Chiar dacă a fost aşa puţin timp la şcoală, curând s-a învăţat singur să citească clar şi distins şi era deseori rugat să citească cu voce tare atât în familia sa, cât şi în casele vecinilor.

Nu departe de casa lui Jack Clynes trăiau împreună trei bărbaţi orbi. Reputaţia lui Jack ca şi cititor a ajuns până la urechile lor şi i-au oferit câţiva bănuţi pe săptămână dacă le va citi ziarul cu voce tare. Generosul băiat a acceptat, nu atât pentru cei câţiva bănuţi, ci datorită faptului că ştia că va aduce astfel fericire în vieţile acestor oameni nenorocoşi. Jack a petrecut multe ore citindu-le şi, deşi nu tot timpul prindea înţelesul celor citite, putea să vadă că orbii se bucurau.

Poate din cauză că nu vedeau, aceşti trei bătrâni erau toţi meditativi şi cel mai mult savurau ştirile politice ale zilei. Câteodată îi cereau lui Jack să citească anumite pagini de două sau trei ori, apoi ei încercau să repete ceea ce fusese citit şi de mai multe ori, Jack era uimit să vadă că puteau repeta cuvânt cu cuvânt. Aceste lecturi au avut un efect minunat asupra lui Jack Clynes. I-au umplut mintea de gânduri nobile şi l-au făcut să fie interesat de lucruri mai măreţe. La acea vreme credea că doar le face o plăcere acestor trei oameni nenorocoşi; nu prea îşi dădea seama că îşi aduna comori pentru anii ce aveau să vină.

În acel timp, Jack Clynes era înfometat după cunoştinţe şi era deseori întristat de teamă că s-ar putea să fie prea târziu. Adesea stătea ore întregi în faţa unei librării, uitându-se în vitrină şi întrebându-se ce carte să cumpere cu puţinii bani care îi avea de cheltuială. Le-a spus prietenilor săi orbi despre ambiţia sa şi unul dintre ei s-a grăbit să-l prezinte unui bătrân din vecinătate care a fost profesor. Acest om bătrân avea câţiva elevi care veneau seara la ore şi îi plăteau o taxă mică. Jack Clynes venea la aceste cursuri două seri pe săptămână şi aceasta, împreună cu faptul că citea acasă şi în bibliotecile publice, l-au făcut în curând un tânăr destul de bine educat. S-a înscris într-o societate de dezbateri şi a învăţat cum să-şi exprime opiniile în public. S-a împrietenit cu un tânăr pe nume Byrne şi adesea cei doi mergeau spre un loc vechi săpat în piatră, unde, adresându-se unui public imaginar, ei deveneau tot mai fluenţi şi când participau la întâlniri unde erau rugaţi să vorbească, îi uimeau pe ceilalţi cu oratoria lor.

În mod natural, lucrurile care îl interesau cel mai mult pe Jack Clynes erau cele care aveau de a face cu clasa muncitoare. El ştia încă

din copilărie ce înseamnă sărăcia şi era nerăbdător să îmbunătăţească soarta muncitorilor, să-i vadă trăind în case mai bune, primind salarii mai mari şi având mai mult timp pentru odihnă şi distracţie. A început să scrie scrisori către ziare, susţinând aceste reforme şi în loc de numele său, a folosit funcţia pe care o avea la fabrică pentru a se semna, adică „Piecer". Pentru un timp, nimeni nu ştia cine era „Piecer", chiar dacă articolele erau atât de bine scrise şi de clar argumentate încât oamenii începeau să se întrebe cine ar putea fi scriitorul.

Când au descoperit în sfârşit, Jack Clynes a devenit cunoscut ca şi „Piecer Clynes" şi apoi serviciile sale ca şi orator au fost cerute nu numai în Oldham, ci şi în toate districtele dimprejur. Era bucuros şi dornic să ajute clasa muncitoare pentru a-şi îmbunătăţi condiţiile, chiar dacă nu primea niciun ban pentru serviciile sale şi deseori chiar trebuia să-şi plătească cheltuielile de călătorie din banii săi cei puţini. În multe seri pleca de la fabrică şi fără să-i pese de mâncare, se pornea în hainele lui de lucru ca să vorbească la o întrunire, ceea ce deseori însemna pentru el o plimbare de câţiva kilometri în fiecare direcţie.

La douăzeci şi doi de ani, a fost rugat să accepte o slujbă plătită ca şi organizator al Uniunii muncitorilor de la gaz şi a muncitorilor generali. A acceptat slujba şi timp de şase ani a lucrat cu credincioşie; apoi a fost ales secretar al Uniunii Districtului Lancashire. Când a fost ales, Uniunea număra două mii de membri, care au ajuns la şaizeci de mii. Nu a fost uşor promovat, de fapt nu a obţinut nimic pentru care să nu fi lucrat din greu. De trei ori a fost candidat pentru o funcţie municipală în Oldham şi de fiecare dată a pierdut, chiar dacă a fost de fiecare dată mai aproape de succes.

Apoi în 1906 Jack Clynes a fost rugat să devină candidat al Casei Britanice a Comunelor pentru Manchesterul de Nord Vest şi după o anumită ezitare, a acceptat. Clynes era puţin cunoscut în Manchester şi la început părea o luptă fără speranţă. A avut multe prejudecăţi de depăşit şi a avut parte de destule vorbe răutăcioase şi batjocuri. Un om a exprimat ceea ce gândeau şi ceilalţi când a spus cu indignare: „Numai domnii au dreptul să ajungă în Parlament".

În noaptea alegerilor, când se numărau voturile, Jack Clynes a mers calm spre camera unde avea loc numărătoarea, dar a fost oprit de un poliţist corpolent, care în mod evident nu l-a recunoscut.

— Hei, omuleţule, i-a spus el lui Clynes, ce vrei?

— Oh, nu mare lucru, a spus Jack, doar că m-am gândit că mi-ar

plăcea să ştiu care este majoritatea mea.

Poliţistul s-a speriat.

 Desigur, domnule Clynes, a spus el cu umilinţă, veniţi pe aici, domnule; sunt mândru că v-am întâlnit.

John Robert Clynes, ca să-i spunem pe numele său întreg, a fost ales pentru Casa Comunelor printr-o majoritate substanţială faţă de oponentul său şi băiatul de la fabrică, ce a mers deseori la şcoală şi mai târziu la muncă flămând şi prost îmbrăcat, şi-a luat locul printre cei care administrau afacerile Imperiului Britanic şi a devenit un ministru al cabinetului.

În timpul marelui război din 1914 – 1918, distribuirea alimentelor a devenit una dintre cele mai serioase probleme căreia fiecare naţiune a trebuit să-i facă faţă pe rând. John Robert Clynes a fost numit Secretar Parlamentar al Ministerului Hranei, o funcţie cumva asemănătoare celei avute în acelaşi timp de domnul Hoover în Statele Unite. Clynes a îndeplinit această slujbă dificilă cu încredere în sine şi a câştigat recunoştinţa unei naţiuni întregi. Desigur că au fost critici, aşa cum au fost cu privire la distribuirea hranei în toate ţările implicate în război, dar toţi au fost de acord că Clynes era mai mult decât doritor să fie corect şi drept şi atent în special ca femeile şi copii să primească hrana necesară.

John Robert Clynes a fost numit membru al Cabinetului guvernului laburist când acesta a fost ales în 1928. Din punct de vedere fizic nu a fost niciodată puternic, dar avea o minte sănătoasă, o inimă bună şi era hotărât să lase lumea mai bună decât a găsit-o.

Capitolul XV

Un om firav ale cărui imnuri nu vor fi uitate niciodată

P

are ciudat că unul dintre cei mai mari compozitori de imnuri, unul a cărui imnuri i-au inspirat pe ceilalţi şi sunt cântate de milioane de oameni în fiecare săptămână, a fost un omuleţ atât de fragil şi de delicat, încât viaţa lui părea adesea lipsită de speranţă din această cauză. El se numea Isaac Watts şi s-a născut în Southampton, în Anglia, în iulie 1674. Ca şi copil, a fost bolnav şi slab şi tot timpul vieţii sale a rămas atât de mic de statură, încât părea doar puţin mai mare decât un

pitic.

S-a născut într-o vreme când era multă persecuţie religioasă şi pe când avea numai câteva zile, tatăl său a fost aruncat într-o celulă adâncă şi întunecoasă de închisoare din cauza convingerilor sale religioase. Când Isaac era doar un mic copilaş, era deseori dus de mama sa la poarta închisorii, unde nefericita femeie aştepta o şansă de a-l încuraja pe soţul ei care era închis. Chiar dacă tatăl lui Isaac era un om cu un caracter nobil, a fost atât de des aruncat în închisoare încât viaţa băiatului, şi a mamei lui de asemenea, era întristată din cauza vremurilor grele de atunci.

La numai zece sau unsprezece ani, Isaac Watts putea scrie poezii uimitoare. Într-o dimineaţă, în timp ce toată familia era plecată pe genunchi la rugăciunea de dimineaţă, micul Isaac a fost auzit chicotind. După ce s-a terminat timpul de rugăciune, tatăl său a vrut să afle motivul acelei chicoteli nepotrivite. Isaac a arătat spre o sfoară cu care se legau clopotele ce era atârnată lângă vatră. „Am văzut un şoricel urcându-se pe această sfoară în timpul rugăciunii", a spus el, „şi mi-au venit în minte aceste versuri:

Era un şoricel care neavând o scară
Să-şi spună rugăciunile s-a urcat pe-o sfoară".

Tatăl, fără să spună un cuvânt, s-a dus la un raft şi a luat o nuia, în timp ce micul Isaac implora cu lacrimi în ochi:

„Oh, tată, tată, fie-ţi milă de mine
Nu voi mai face versuri dacă ţie nu-ţi convine".

Tatăl băiatului a fost atât de impresionat de talentul poetic al lui Isaac încât a lăsat jos nuiaua cu o expresie nedumerită pe faţa lui. Totuşi, nici tatăl, nici mama lui nu doreau să distrugă dragostea băiatului pentru rime şi deseori mama sa oferea o jumătate de cent oricui din familie care putea să găsească cea mai bună rimă şi Isaac câştiga întotdeauna.

Pe atunci nu era uşor nici măcar pentru un băiat ambiţios să-şi asigure o bună educaţie, dar Isaac era însetat de cunoaştere şi s-a aplecat asupra studiilor sale cu o perseverenţă uimitoare. Şi-a format obiceiul să înveţe până noaptea târziu şi acest lucru, împreună cu faptul că era firav din fire, l-a făcut de mai multe ori să se îmbolnăvească. Când avea puţin peste douăzeci de ani, a obţinut o slujbă ca şi tutore în familia lui Sir John Hartopp. Această muncă i se potrivea bine; avea un talent natural pentru a preda şi îi plăcea munca.

În timpul acestor ani fericiţi, avea timp să scrie poezii religioase şi să predice ocazional. În 1699, la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, a devenit pastor asistent al reverendului doctor Chauncery care era păstorul unei biserici numeroase din Londra.

Ca şi pastor, Isaac Watts a fost foarte iubit de membrii bisericii, chiar dacă sănătatea sa era într-o asemenea stare încât zile întregi, sau săptămâni, cum se întâmpla mai des, era nevoit să stea numai în camera sa. Când doctorul Chauncery s-a retras din cauza anilor înaintaţi, Isaac Watts a rămas păstor în locul său şi dorinţa lui de a-i sluji pe oameni îi solicita atât de mult sănătatea încât din când în când era complet la pământ. Când apăreau asemenea stări de boală, avea obiceiul să scrie scrisori pastorale care erau citite bisericii şi dragostea şi curajul suferindului îi uimea continuu pe membrii bisericii. Chiar şi când nu mai putea din cauza durerilor, Isaac Watts reuşea să-şi menţină o pace a minţii şi un calm care răzbat prin toate cântecele sale religioase.

Puţini dintre oamenii care cântă imnurile lui Isaac Watts vor cunoaşte vreodată situaţiile în care multe dintre ele au fost scrise. Totuşi, din când în când, se pot vedea efectele suferinţei lui. În 1706, starea sănătăţii sale a fost de aşa manieră încât a plecat la Southampton ca să facă o schimbare şi ca să se odihnească. Într-o zi pe când privea cu uimire golful până la câmpiile zâmbitoare, a compus unul dintre cele mai frumoase imnuri. Prima strofă, în special, revelează dorinţa după care tânjea acest mult încercat suferind:

„O patrie mult dorită.
O, când voi fi în tine;
Dorită Cetate Sfântă
Ce-aprinzi nădejdea-n mine”.

În ciuda bolii sale, niciun om nu a făcut închinarea publică mai strălucitoare şi mai inspiratoare decât Isaac Watts. Serviciile religioase din timpul său erau adesea atât de solemne încât erau aproape deprimante. Biserica cânta numai psalmi, iar melodiile erau în general greoaie şi lipsite de viaţă. Într-o zi, Isaac se întorcea de la un serviciu religios împreună cu tatăl său, când s-a plâns cu amărăciune despre cântări. „De ce nu încerci să compui ceva mai bun?”, a zis tatăl său. Acest gând l-a determinat să înceapă să scrie imnuri bisericeşti şi din acea zi până la moartea sa, care a avut loc după mulţi ani, a continuat să scrie imnuri şi astăzi sunt cântate în mod constant imnuri dintre

cele compuse de el mai multe decât ale oricărui alt compozitor de cântece religioase.

În 1707, Isaac Watts a publicat cartea sa de „Imnuri şi cântări duhovniceşti". Nimic asemănător nu apăruse înainte şi în timp ce mulţi s-au bucurat de aceste imnuri, alţii s-au împotrivit cu putere folosirii lor. În prefaţa volumului său, Watts îşi spune cu francheţe motivele pentru care a scris şi a publicat imnurile. A spus că în timp ce stătea la amvon şi privea feţele oamenilor atunci când erau cântaţi psalmi, nu avea cum să nu vadă cât de indiferenţi şi de plictisiţi erau majoritatea. Iubea foarte mult băieţii şi fetele şi în mod particular a observat cât de neastâmpăraţi şi agitaţi arătau atunci când începeau psalmii cu melodiile lor imposibile. Aceste lucruri l-au convins că era o mare nevoie de imnuri pe care tinerii şi bătrânii să le poată cânta din inimă şi care să le placă.

Unele dintre cele mai cunoscute imnuri ale lui Isaac Watts sunt: „Veniţi să cântăm cu veselie", „Iisus domneşte", „Domnul îmi este adăpost", „La tronul lui Iehova", „Când privesc crucea minunată", „Toţi cei ce locuiţi sub ceruri", „Vino Duhule Sfânt, porumbel ceresc", „Ţara de dincolo de râu" şi „Domnul Iisus a sângerat". Se spune că în timpul de acum sunt nu mai puţin de 70 de imnuri compuse de Isaac Watts care se cântă în mod constant. În timpul primului război mondial (1914 – 1918), nu era imn mai popular printre soldaţi decât cel care începea aşa:

„Domnul îmi este adăpost.
Cetate tare-n vreme rea!
Deşi e valul furios.
Îmi e scutită inima".

Imnurile introduse de Isaac Watts au produs o mare schimbare în bine în serviciile religioase. Bisericile au trecut de la nepăsare şi indiferenţă la un mare interes pentru cântări. Chiar şi scaunele păreau să vibreze de entuziasmul oamenilor şi lumânările care licăreau ce stăteau în găuri rotunde de deasupra stranelor se stingeau destul de frecvent.

În 1714, starea sănătăţii lui Isaac Watts era aşa de rea încât un domn înstărit, Sir Thomas Abney, l-a invitat să petreacă o săptămână cu el la casa sa de la ţară din Hertfordshire. Watts a mers şi s-a îndrăgostit de casa încântătoare şi de împrejurimile de la ţară. Obrajii lui palizi şi-au redobândit culoarea lor naturală şi corpul său micuţ şi

slab s-a revigorat. S-a mai întâmplat ceva. Familia Abney s-a îndrăgostit de Isaac Watts. Personalitatea sa fermecătoare, comportamentul lui plin de graţie şi modestie, şi răbdarea lui în suferinţă l-au făcut atât de drag acestei familii încât, deşi fusese invitat pentru o săptămână, a rămas cu ei pentru tot restul vieţii sale. Şi astfel, acest omuleţ fermecător, care a plecat să stea o săptămână la familia Abney, a rămas treizeci şi patru de ani. Isaac Watts a primit multe onoruri. Universităţile de la Edinburgh şi Aberdeen i-au oferit amândouă titlul de Doctor al Divinităţii şi faima sa ca şi compozitor de imnuri s-a răspândit peste tot.

În ceea ce priveşte înfăţişarea sa, Watts era atât de mic încât era aproape nesemnificativ. Acest lucru era un chin continuu pentru el şi era foarte sensibil în privinţa acestui aspect. Cu o anumită ocazie, el stătea lângă o cafenea cu câţiva prieteni când l-a auzit pe un domn întrebând cum se numeşte „omul acela mic care arată ciudat". Când a primit răspunsul la întrebare, domnul a exclamat cu voce tare: „Ce, acesta este marele doctor Watts?". Acesta a fost prea mult pentru compozitorul de imnuri care era sensibil. Citând un pasaj dintr-unul din poemele sale intitulat „Falsa măreţie", el a spus:

„Dacă aş fi atât de înalt încât să ating polul.
Sau să pot strânge oceanul în mâinile mele
Nu aş fi măsurat decât după sufletul meu.
Inima este măsura unui om".

Totuşi, se spunea despre Watts că indiferent în ce companie se afla, conversaţia lui îi făcea pe ceilalţi să uite de înfăţişarea lui: era un gigant în ceea ce priveşte inteligenţa şi sufletul.

Isaac Watts a trăit într-o vreme în care era multă persecuţie religioasă, dar a rămas unul dintre cei mai buni şi mai blânzi oameni care au trăit vreodată. Nicăieri în lucrările sale sau în povestirile despre el, nu se găseşte o remarcă mânioasă pe care să o fi spus cuiva. Chiar dacă nu a fost niciodată căsătorit, îi plăceau în mod deosebit copiii, şi a scris multe poezii şi cântece pentru ei.

A murit în după-amiaza zilei de 25 noiembrie 1748 şi a fost îngropat în cimitirul Bunhill Fields, nu departe de locul de odihnă al lui Sushanah Wesley şi la câţiva paşi de mormântul lui Daniel Defoe, autorul lui „Robinson Crusoe". Nimeni nu s-ar fi gândit că firavul băiat, născut în 1674 va trăi până după cea de-a optzeci şi patra aniversare, dar aşa s-a întâmplat şi milioane de oameni sunt recunoscători pentru

viaţa lui nobilă.

— Sfârşit – *Cuprins*

I. Băiatul irlandez care a ajuns cel mai mare negustor al Canadei 5

II. *Nici şchiopătatul, nici necazurile nu l-au înfrânt 9*

III. Un băiat căruia îi era dor de casă a inventat telegraful 9

IV. Omul care a transformat batjocurile lumii în laude 9

V. Nepotul unui sclav mişcă inimile prin cântecele sale 9

VI. Un om singuratic pe care copiii nu îl vor uita niciodată 9

VII. Greutăţile i-au pavat drumul către succes 9

VIII. Putea să suporte orice în afară de milă 9

IX. Un fierar a deschis drumurile spre pacea mondială 9

X. Un fiu de ţăran a cărui faimă e nemuritoare 9

XI. Un băiat negru care şi-a croit drumul spre succes 9

XII. El şi-a valorificat timpul liber 9

XIII. Istoricul american orb, curajos şi optimist 9

XIV. Un băiat care lucrase într-o fabrică textilă a ajuns ministru 9

XV. Un om firav ale cărui imnuri nu vor fi uitate niciodată 9

Alte recomandări din

Colecţia Cărţilor Rare

Coşul cu flori – Christoph Von Schmid

Scrisă în secolul XVIII, este una din perlele colecţiei. Păşiţi în grădina lui James şi a fiicei sale iubite, Mary, respiraţi aerul dulce şi înmiresmat al unei ere pierdute şi veţi înţelege de ce Elizabeth Elliott şi Dr. Tedd Tripp au recomandat această carte cu atâta entuziasm.

Titus – un camarad al crucii – F.M. Kingsley

În 1894, editura D.C. Cook Publishing din Chicago a oferit un premiu de 1.000 $ pentru cel mai bun manuscris care să descrie viaţa Mântuitorului. Din 377 de manuscrise a fost aleasă această carte. Cererile au fost atât de mari încât în primele şase săptămâni s-au vândut 200.000 de volume. Citiţi-o şi vă veţi îndrăgosti de Cel al cărui Nume umple istoria cu bogăţie şi glorie, cu lumină şi adevăr, cu frumuseţe şi înţelepciune, cu graţie şi iubire.

O privire în spatele cortinei – O.F. Walton

În tainele multor vieţi durerea şi frica se ascund sub măştile sclipitoare ale ipocriziei. Când veţi citi-o, sau mai bine zis, când veţi plânge citind-o, vă va fi uşor să înţelegeţi de ce în secolul al XVIII-lea această carte s-a tipărit în 2.500.000 de volume. Şi veţi mai înţelege de

ce este atâta bucurie în prezenţa îngerilor când un singur păcătos se pocăieşte.

Aprinzătorul de felinare – Maria S. Cummins

O adevărată capodoperă, este povestea unei fetiţe sărmane şi a Dumnezeului Atotputernic, care ne cunoaşte şi este în stare să schimbe haosul în frumuseţe. Scrisă cu aproape 200 de ani în urmă când felinarele cu ulei luminau străzile oraşelor din America, această povestire plină de mister vă va inspira şi provoca la o trăire de integritate şi excelenţă.

Stâlpul de foc – J.H. Ingraham

Una din cele mai interesante cărţi pe care le-am citit vreodată. O istorie antică, pe cât de dramatică, pe atât de glorioasă. Pentru cei care iubiţi istoria, această capodoperă va fi cu adevărat o desfătare!

Ioel – băiatul din Galilea – Annie Fellows Johnston

Cu adevărat, un mărgăritar al colecţiei noastre! Dacă aţi citit *Titus – un camarad al crucii* şi v-a plăcut, vrem să vă facem cunoştinţă cu Ioel. Povestea lui vă va mişca inimile şi vă veţi aminti de ea peste ani.

Jessica – H. Stretton & Mark Hamby

Volumul I – Prima rugăciune

Este povestea unei fetiţe desculţe şi sărmane, o poveste pe care veţi vrea să o citiţi iarăşi şi iarăşi copiilor, oferindu-le o perspectivă nouă în ce priveşte mila şi compasiunea.

Volumul II – Întoarcerea mamei

Rescris de Mark Hamby, al doilea volum vă va împărtăşi emoţiile unei jertfe înălţătoare. Este povestea unei tragedii umane şi a dragostei divine care a inspirat multe familii să-şi reevalueze priorităţile şi valorile.

Să vă lustruiesc pantofii, domnule?

— Anonim

În această povestire captivantă veţi face cunoştinţă cu Robert Rightheart. Lustruind pantofii clienţilor în oraş, din micile lui economii îşi îngrijeşte tatăl bolnav şi doi fraţi mai mici, până când un mic act de onestitate îi schimbă viaţa pentru totdeauna. Un exemplu de neuitat pentru copii şi tineri.

Porumbelul alb – Christoph Von Schmid

Încă o dramă clasică din partea autorului operei Coşul cu flori. De data aceasta, înconjuraţi atât de nobili şi contese cât şi de hoţi şi

tâlhari, veţi ajunge până la marginea prăpastiei de groază, dar veţi urca şi pe culmile nobleţei şi ale prieteniei sincere.

Paşi spre cer – Elizabeth Prentiss

Recomandată de către Elizabeth Elliot, Kay Arthur şi Joni Eareckson Tada, această carte este pentru femeile care doresc o viaţă intimă cu Christos. Scrisă în 1850, vă va umple inimile cu gingăşie, nobleţe şi credincioşie, în acelaşi timp oferindu-vă răspunsuri clare la multele întrebări pe care le-aţi putea avea.

Mary Jones şi Biblia ei – Anonim

Încă o poveste adevărată a unei fetiţe care a dorit mai mult decât orice în viaţă să aibă Biblia ei. Prin muncă grea, perseverenţă, rugăciune şi credinţă, Mary face tot ce-i stă în putinţă, chiar porneşte pe jos într-o călătorie de 60 de mile să-şi împlinească visul. Un exemplu de urmat care demonstrează că munca şi credincioşia sunt încununate cu o mare răsplată.

Tufişul de spini – Anonim

Plecând de la o întâmplare adevărată, este povestea unui băieţel care ar fi făcut orice să afle ce este dincolo de un desiş de spini. Atras în cursă de propria-i curiozitate, avea să afle că anumite limite sunt necesare şi fac parte din planul lui Dumnezeu pentru vieţile noastre.

Moştenirea – Christoph Von Schmid

O altă lucrare clasică frumoasă şi interesantă. Căutarea mai întâi a Împărăţiei lui Dumnezeu va fi o temă pe care părinţii şi copiii o vor vedea prin ochii unui nepoţel credincios şi ai bunicului său orb.

Christi – O.F. Walton

Volumul I – Flaşneta

O poveste îndrăgită de toţi copiii. Împreună cu bătrânul său prieten, Christi este în căutarea drumului ce duce spre cer.

Volumul II – În slujba Regelui

În al doilea volum, îl găsim pe Christi păstorind o biserică mică în Noua Anglie, unde o cunoştinţă veche apare din nou în viaţa lui. În acest orăşel ciudat unde oamenii prind peşte ca să supravieţuiască, lucrurile se precipită într-o dramă intensă de fiecare dată când vremea se pregăteşte de furtună. Veţi fi mişcaţi adânc şi umpluţi de compasiune când barca lui Duncan se va găsi sfărmată şi goală la câteva zile după ce cercetările se încheiaseră. Această pierdere va rămâne neuitată în inimile cititorilor.

Rubinul pierdut – Christoph Von Schmid

Îi va învăţa pe copii că merită să fie oneşti indiferent de preţul care trebuie plătit. De asemenea această carte conţine o altă povestire scurtă a lui Von Schmid, Copilul pierdut. Plină de mister şi complot, îi va ajuta pe copii să înţeleagă că adesea Dumnezeu îngăduie felurite încercări pentru binele nostru.

Ocrotiţi de mâna Lui – Anonim

Inspirată dintr-o întâmplare adevărată din timpul lui John Wesley, un frate şi o soră care fuseseră furaţi din pruncie încearcă să-şi afle identitatea şi credinţa într-un Dumnezeu care uneori îngăduie ca şi cei neprihăniţi să sufere.

Fata din castel – Christoph Von Schmid

Dragostea fierbinte a unei fiice pentru tatăl ei întemniţat, îi va ajuta pe copiii de toate vârstele să înţeleagă că deşi unele circumstanţe sunt nefavorabile nouă, Dumnezeu le poate întoarce spre binele nostru.

Copilul furat – Christoph Von Schmid

De data aceasta Von Schmid surprinde frumuseţea creaţiei lui Dumnezeu aşa cum este văzută prin ochii unui copil care a trăit în întuneric aproape toată copilăria lui. Responsabilitatea şi iertarea sunt printre multele virtuţi învăţate din această povestire.

Cei trei ţesători – Annie Fellows Johnston

Atât taţii cât şi fiicele lor vor călători înapoi la Camelot şi vor învăţa lecţii de neuitat despre virtuţi şi vicii.

Binecuvântarea cerşetorului – Mark Hamby

O povestire adevărată din anii 1800, despre o fetiţă care şi-a sacrificat economiile în favoarea unui cerşetor flămând. Ilustraţiile pline de colorit vor cuceri inimile copiilor în timp ce ei vor învăţa că sacrificiul este piatra de căpătâi pentru multe binecuvântări neaşteptate. Cel puţin ei nu vor uita această întâmplare niciodată.

Ştefan – un soldat al crucii – F.M. Kingsley

Încă o perlă a colecţiei. O fată oarbă cu glas de privighetoare împreună cu fratele ei se găsesc ţinta vânzătorilor de sclavi în deşertul Egiptului. La urechile lor ajung zvonuri despre anumite vindecări la Ierusalim. Fug în speranţa unei minuni şi ajung acolo în mijlocul celui mai măreţ eveniment al istoriei. Dar va fi oare prea târziu pentru fata oarbă? Poate dragostea fratelui ei să învingă ticăloşia tâlharilor? Cititorii vor fi răpiţi din nou de intensitatea dramei care se desfăşoară la piciorul crucii.

Mieluşelul – Christoph Von Schmid

Această povestire îi va învăţa pe copii că toate lucrurile lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu. Împreună cu părinţii, vor fi captivaţi de desfăşurarea evenimentelor şi vor vedea că Domnul este Dumnezeul imposibilului.

Spinul din Arimatea – Frank G. Staughter

Când am citit-o prima oară, mi-am dat seama că am găsit o comoară. La doi ani după moartea Domnului Iisus Christos, împăratul Tiberius, suferind de o boală incurabilă şi aflând despre Vindecătorul din Iudeea, îl trimite pe tribunul Quintus să-L caute şi să-L aducă la Roma. Cititorii familiarizaţi cu aşa-numitele cărţi apocrife ale Noului Testament vor recunoaşte istoria Veronicăi şi a voalului minunat aşa cum este descrisă în cartea *Acta Pilati*. Tensiunile se amplifică şi nu oferă niciun răgaz până când se ajunge la punctele culminante ale dramei. Este o capodoperă a colecţiei.

Băieţi de caracter care au devenit oameni de onoare – A. Wallace

Citind aceste istorioare, atât cei mici cât şi cei mari vor găsi modele de inspiraţie în băieţii care au trecut biruitori prin felurite nenorociri şi circumstanţe vitrege ale vieţii, dar care au devenit oameni de onoare.

Băieţi de caracter care au devenit oameni cu renume – Anonim

Şi astăzi se simte nevoia ca copiii să fie ascultători, credincioşi şi sinceri. Din nefericire, mulţi dintre ei nu dau dovadă de aceste calităţi. Nesiguranţa şi răzvrătirea s-au înrădăcinat adânc în societatea noastră. Această carte va oferi băieţilor şi tinerilor speranţă chiar şi în cele mai ostile circumstanţe. Citiţi-o şi veţi afla cum unii din oamenii cei mai de seamă ai istoriei au schimbat necazurile şi nenorocirile într-o pistă de lansare pentru o viaţă împlinită.

Ţine-te de plută – George Gladstone

Călătoriţi cu un băiat sărman care este onorat pentru hărnicia şi onestitatea lui. Când totul îi mergea bine, nenorocirea, în care de fapt era deghizată providenţa lui Dumnezeu, i-a inundat viaţa şi a devenit ţinta batjocorii altora, provocaţi de gelozie. Copiii şi tinerii vor învăţa că în dragoste nu este frică şi că iertarea şi adevărul pot să vindece orice rană.

Năsturelul lui Teddy – Amy LeFeuvre

O poveste care vă va încălzi inimile, vă va face să râdeţi, şi mai

mult decât orice, îi va ajuta pe copii să înţeleagă bătălia spirituală care se dă în sufletul lor. Ei vor dori să se alieze lui Teddy, care demonstrează că şi copiii pot să se înscrie în armata lui Dumnezeu şi să înalţe drapelul dragostei şi al victoriei.

Sclavul – Christoph Von Schmid

Este istoria lui Anselmo, un băiat de şaisprezece ani, care a fost luat prizonier şi apoi vândut ca sclav într-o ţară străină. Această povestire va nărui barierele culturale şi va dezvălui trăsăturile de netăgăduit ale unui creştin adevărat.

Cuibul de păsări – Christoph Von Schmid

Tăria de caracter este dovedită de perseverenţa cu care cineva se ţine de adevăr, indiferent de circumstanţe sau consecinţe. Eroul din această povestire ne va demonstra că acţiunile aparent nesemnificative, sunt, de fapt, observate de Dumnezeu.

Fiii risipitori – Amy Le Feuvre

În timp ce tratează subiectele cele mai profunde ale inimii, nevoia de iertare şi împăcare, această carte vă va face să zâmbiţi de la începutul până la sfârşitul lecturii. Într-o lume cu relaţii destrămate, micuţa noastră eroină Milly ne va ajuta să dărâmăm zidurile de îndărătnicie şi mândrie şi să găsim drumul de întoarcere de pe cărările rătăcitoare ale durerii din trecut. Fie ca adevărurile revelate în această povestire să-şi găsească loc în multe inimi care încă pribegesc departe de casă.

Tom Gillies – Mrs. George Gladstone

Tom Gillies şi Dick Potter se întâlnesc în secret la peştera lor favorită pentru a plănui obrăzniciile care le-au dat o reputaţie atât de proastă. Oamenii din oraş se plâng spunând că pe insula lor nu este loc pentru golani ca ei. Tom este trimis la muncă, unde învaţă că obiceiurile sale rele îl încătuşaseră şi păcatele sale îl făcuseră prizonier. Acolo îl descoperă pe Cel care îl eliberează pentru a trăi o viaţă demnă printre oamenii de pe insula Norton.

Luptătorul din Filipi – Fannie E. Newberry

Este povestea celor două extreme ale Romei – sărăcia lucie în mijlocul extravaganţei ce era la culme; viaţa groaznică din întunericul şi lanţurile temniţei în contrast cu splendorile şi distracţiile vieţii luxoase de la curtea împăratului. Desfăşurarea dramatică a evenimentelor vă va captiva inimile în timp ce veţi experimenta adevăratul test al loialităţii şi triumful credinţei.

Greşeala lui Tom Watkins – Emma Leslie

În zilele noastre ale eticii de situaţie, această carte oferă oportunitatea excelentă de a cimenta în mintea copiilor faptul că numai prin ascultare de adevăr se ajunge la dobândirea unui caracter nobil şi demn. Evenimentele şi lecţiile acestei povestiri vor avea un efect semnificativ şi chiar etern asupra multor cititori tineri.

Care este numele ei?

— Rev. Dr. Edersheim

Chiar de la începutul lecturii, cititorul va experimenta felul în care Dumnezeu, în îndurarea şi dragostea Lui, îşi împlineşte promisiunea de a fi tatăl orfanilor. Pe paginile acestei cărţi veţi descoperi cum El veghează asupra unei fetiţe orfane, a cărei identitate este descoperită abia la sfârşitul povestirii. Urmăriţi-o pe micuţa Mary şi bucuraţi-vă de nevinovăţia şi puritatea ei.

Micuţa, fetiţa din Israel – Bill Harvey

Generali şi împăraţi, diplomaţi şi slujbaşi de rang înalt, profetul lui Dumnezeu şi slujitorul lui, s-au găsit dintr-odată, şi fără voie, implicaţi într-o lucrare stârnită de intervenţia micuţei eroine. Schimbările aduse în vieţile persoanelor în cauză au fost dramatice şi sociale. Dintr-odată viaţa lor a luat o întorsătură nebănuită, nesperată şi, din păcate în unele cazuri, tragică. Cine să fi fost oare acest copil fără nume, însă cu o pregnantă şi sigură prezenţă în viaţa reală?! A fost şi rămâne, cel puţin în mod potenţial, copilul născut în fiecare familie de credincioşi, care aşteaptă să fie crescut pentru un destin care să conteze.

Nimeni nu mă iubeşte – O.F. Walton

O. F. Walton, fiind pătrunsă adânc de dragostea lui Dumnezeu, a scris mai mult decât o banală povestire pentru copii, aducând lumină în întunericul suferinţei şi singurătăţii. Această comoară reprezintă o adevărată unealtă pentru a-i mişca pe părinţi şi-i va ajuta atât pe ei cât şi pe copii să realizeze că în vremurile noastre de incertitudine, dragostea e cea care rămâne întotdeauna în picioare.

Promisiunea unui tată – Donna Lynn Hess

Dictatura lui Adolf Hitler părea o ameninţare îndepărtată pentru băiatul de unsprezece ani, Rudi Kaplan. Dar când forţele naziste au invadat Polonia şi au bombardat Varşovia, oraşul în care locuia Rudi, acesta a aflat că el este duşmanul lui Hitler nu doar fiindcă era polonez ci şi pentru că era evreu şi creştin.

Următorii ani i-au schimbat pentru totdeauna viaţa lui Rudi. Bazându-se numai pe promisiunea tatălui său că se vor întâlni după război, Rudi trebuie să înveţe cum să supravieţuiască ascunzându-se, cum să fie cu adevărat curajos şi cum să-şi înfrângă ura pentru duşmani. Trebuie să înveţe să se jertfească pe sine şi să se încreadă în Dumnezeu, care este mai puternic decât orice armată.

În lumea largă – Susan Warner

În acest roman, micuţa Ellen, după ce este despărţită de mama ei, are o copilărie zdruncinată de suferinţă, dar în ciuda fricii şi dezamăgirilor, îşi aminteşte mereu de Cel care este Tatăl orfanilor. Deşi rămâne singură în lumea largă, El are grijă de ea, oferindu-i prieteni adevăraţi şi încununându-i viaţa cu bucurie.

Naufragiaţi dar nu pierduţi – Hon. Mrs. Dundas

Citind „Naufragiaţi dar nu pierduţi" veţi experimenta durerea celor abandonaţi şi spiritul hotărât de a lupta pentru a supravieţui. Copiii vor fi încântaţi însoţindu-şi eroii într-o călătorie atât de periculoasă în lumea morselor, a vulpilor şi a urşilor polari.

Eliberat de două ori – Patricia M. St. John

Cu inima plină de vinovăţie, ură şi frică, sclavul Onisim fuge de la stăpânul său, Filimon. Tocmai când libertatea pare mai aproape ca oricând, paşii care îl urmăriseră, îl ajung. Acum trebuie să aleagă: să-şi continue viaţa în acelaşi mod, adică să rămână un sclav al păcatului, sau să-L urmeze pe Christos, părăsind ura şi resentimentele ce i-au chinuit sufletul atâta timp. Ce va alege?

Amy şi fraţii ei – Anonim

Suferinţa, nevinovăţia şi credinţa unui copil orfan pictează tabloul suferinţei ascunse din jurul nostru, provocându-ne să fim mai sensibili la durerile altora.

La răscruce – Minnie E. Ludwig

Influenţa acestei cărţi va persista în inimile cititorilor încă mult timp după lectură. Lecţiile învăţate din ea îi vor ajuta să se ţină departe de stâncile şi prăpăstiile în care unele din personaje şi-au sfărâmat barca, să-L ia pe Christos la cârmă, să facă alegeri corecte la fiecare răscruce din viaţă şi să intre în final triumfători în portul mântuirii.

Triumful Crucii – Florence M. Kingsley

Ca şi *Titus – un camarad al crucii* şi *Ştefan – un soldat al crucii*, *Triumful Crucii* prezintă istoria extraordinară a perioadei imediat următoare răstignirii Domnului Iisus, culminând cu evenimentul

groaznic al distrugerii Ierusalimului. În mijlocul necazului şi urgiei, în vieţile celor care L-au recunoscut pe Christos ca adevăratul Mesia, speranţa şi fericirea învinq groaza şi frica, aducându-le lumină şi bucurie în inimă.

Povestiri de demult – Christoph Von Schmid

Această carte conţine trei povestiri în care autorul ilustrează providenţa şi planul desăvârşit al lui Dumnezeu. În ceasurile cele mai întunecate putem rămâne liniştiţi pentru că El ştie când să vină în ajutorul nostru. Ca şi în celelalte povestiri ale lui Christoph Von Schmid, veţi întâlni iarăşi elementul încercărilor severe şi pierderile care par irecuperabile, dar izbăvirea este aproape pentru cei care se încred în Dumnezeu în pofida împrejurărilor.

Eu şi Nobbles – Amy Le Feuvre

O poveste încântătoare despre un băieţel care avea o imaginaţie deosebită şi despre „prietenul" său iubit, căţeluşul Nobbles. Robert îşi aşteaptă tatăl să se întoarcă şi în acelaşi timp se străduieşte să găsească secretul pentru a obţine o haină albă cu care să poată intra pe porţile aurite în Cetatea Fericirii.

Casa Iubirii – Elizabeth Cheney

Aurelia Wilde este victima încercărilor disperate ale mamei sale de a o înălţa pe un piedestal de neegalat, dar gloria ei este doar de suprafaţă. Spiritul ei nemulţumitor, obiceiul ei de a se plânge mereu se evidenţiază într-un contrast izbitor cu caracterul nobil al servitoarei Doris, care este convinsă că în ciuda necazurilor din viaţa aceasta, va locui într-o zi în casa Iubirii. Talentele ei şi buna dispoziţie o fac să fie iubită şi apreciată chiar de mulţi oameni distinşi şi educaţi, dar mama Aureliei este plină de gelozie şi invidie. Şi se va răzbuna…

Cavalerul de pe drumul luminii – W.E. Cule

O alegorie captivantă, o capodoperă literară menită să încurajeze călătorii obosiţi să poarte emblema Regelui, ca pe o lumină strălucitoare în întunericul luptei. Viaţa este portretizată ca o călătorie cu multe pericole, dar care sfârşeşte în Cetatea Marelui Rege. Pe cei care visaţi să faceţi lucruri măreţe pentru Rege, pe cei care vă aflaţi deja în mijlocul luptei, *Cavalerul de pe drumul luminii* vă va inspira să mergeţi plini de curaj înainte.

De aceeaşi editură:

Promisiunile lui Dumnezeu

Promisiuni pentru cei mici

500 – Schiţe de predici
Colecţia *Picuri din Faguri*:
Principii şi metode în viaţa şi activitatea învăţătorului Divin
Hainele lui Iosif
Colecţia *Eroii Credinţei*:
Willaim Carey
George Müller
Hudson Taylor
Amy Carmichael
Gladys Aylward